

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Χαρτογράφηση και Εκτίμηση των Αναγκών των Δομών
Κοινωνικής Πρόνοιας στην Περιφέρεια Κρήτης

ΗΡΑΚΛΕΙΟ – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2025

Η παρούσα χαρτογράφηση εκπονήθηκε από την ομάδα εργασίας που αποτελείται από τα παρακάτω στελέχη:

Άγγελος Λουκάκης, Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης

Μαρία Γιατρομανωλάκη, ΕΥΔ Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027

Κατερίνα Βλασάκη, Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης

Κατερίνα Κασαπάκη, Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης

Μαρία Κασωτάκη ΕΥΔ, Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1) Εισαγωγή.....	10
2) Περίληψη.....	10
3) Μεθοδολογία Έρευνας.....	11
Εργαλεία συλλογής δεδομένων	11
Αποτύπωση Στοιχείων και Παραδοχές	11
4) Αποτύπωση των Κοινωνικών Δομών - Ανάλυση δεδομένων.....	14
a) Δομές για ηλικιωμένους (Βοήθεια στο Σπίτι, ΚΗΦΗ, ΣΥΔ Ηλικιωμένων, ΚΑΠΗ)	14
Δημογραφικά	14
Είδος και κατανομή των υπηρεσιών	16
Αιτήσεις – Ωφελούμενοι Δομών	20
Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία.....	28
Προβλήματα και ανάγκες δομών.....	36
Συμπεράσματα	37
b) Δομές για άτομα με αναπηρίες (ΚΔΑΠ, ΣΥΔ, ΚΗΦ ΑμεΑ).....	40
Δημογραφικά	40
Είδος και κατανομή των υπηρεσιών	41
Αιτήσεις – Ωφελούμενοι Δομών	46
Ανθρώπινο Δυναμικό – Ανάγκες.....	50
Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία.....	57
Προβλήματα και ανάγκες δομών.....	61
Συμπεράσματα	62
c) Δομές για ευάλωτες ομάδες (Κέντρα Κοινότητας, Παράρτημα ΡΟΜΑ και Μεταναστών).....	63
Δημογραφικά	63
Είδος και κατανομή των υπηρεσιών	67
Ωφελούμενοι Δομών.....	68
Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία.....	75
Προβλήματα και ανάγκες δομών.....	80
Συμπεράσματα	80
d) Δομές για άτομα σε Φτώχεια (Κοινωνικό παντοπωλείο, φαρμακείο, πλυντήριο, σусοσίτιο).....	82
Στατιστικά Στοιχεία – Οικονομικά μεγέθη	82
Είδος και κατανομή των υπηρεσιών	88
Αιτήσεις - Ωφελούμενοι Δομών	91
Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία.....	95

Προβλήματα και ανάγκες δομών.....	101
Συμπεράσματα	101
e) Δομές για γυναίκες κίνδυνο (Ξενώνες, Συμβουλευτικά Κέντρα)	103
Δημογραφικά – Στατιστικά Στοιχεία	103
Είδος και κατανομή των υπηρεσιών.....	105
Ωφελούμενοι Δομών.....	107
Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία.....	109
Προβλήματα και ανάγκες δομών.....	110
Συμπεράσματα	111
f) Δομές για άστεγους (Κέντρο Αστέγων, Κέντρο Ημέρας για Άστεγους, Νυκτερινό καταφύγιο Αστέγων)	112
Δημογραφικά – Στατιστικά Στοιχεία	112
Είδος και κατανομή των υπηρεσιών.....	115
Ωφελούμενοι Δομών.....	115
Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία.....	117
Υπό Σύσταση δομές.....	118
Συμπεράσματα	118
5) Ετοιμότητα των φορέων σε σχετική πρόσκληση	119
6) Γενικά συμπεράσματα και προτεραιότητες για την αναβάθμιση και βελτίωση των κοινωνικών δομών.	121
1. Συμπεράσματα ανά είδος δομής με βάση τον αριθμό των ωφελούμενων	121
2. Ανισότητες μεταξύ των Περιφερειακών Ενότητων.....	122
3. Προτεινόμενες προτεραιότητες συγκεντρωτικά.....	121

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1 Κατανομή πληθυσμού ηλικιωμένων ανά ηλικιακή ομάδα και Περιφερειακή Ενότητα.....	14
Πίνακας 2 Σύγκριση πληθυσμού άνω των 70 ετών ανά Περιφερειακή Ενότητα	15
Πίνακας 3 Κατανομή πληθυσμού ηλικιωμένων ανά ηλικιακή ομάδα και Δήμο.....	15
Πίνακας 4 Λειτουργούσες δομές Ηλικιωμένων ανά φορέα λειτουργίας και Περιφερειακή Ενότητα.....	17
Πίνακας 5 Αναλογία πληθυσμού σε σχέση με το πλήθος των Δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα	18
Πίνακας 6 Κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο	20
Πίνακας 7 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Είδος Δομής.....	23
Πίνακας 8 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Δήμο	24
Πίνακας 9 Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Είδος Δομής.....	27
Πίνακας 10 Μεταβολή και Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Δήμο	28
Πίνακας 11 Ύπαρξη άδειες λειτουργίας των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά ΠΕ	29
Πίνακας 12 Ύπαρξη άδειες λειτουργίας των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Είδος Δομής.....	29
Πίνακας 13 Ύπαρξη άδειες λειτουργίας των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο	30
Πίνακας 14 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα	31
Πίνακας 15 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα	31
Πίνακας 16 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα	32
Πίνακας 17 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Είδος Δομής	32
Πίνακας 18 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα	34
Πίνακας 19 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Είδος Δομής	34
Πίνακας 20 Πρόσβαση ΑμεΑ στα κτίρια που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Είδος Δομής	35
Πίνακας 21 Πρόσβαση ΑμεΑ στα κτίρια που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο.....	36
Πίνακας 22 Ποσοστό φορολογικών δηλώσεων ΑμεΑ ανά ΠΕ.....	40
Πίνακας 23 Λειτουργούσες δομές ΑμεΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα και Υπεύθυνο Φορέα Λειτουργίας	42
Πίνακας 24 Είδος Δομών – Υπηρεσιών που απευθύνονται σε ΑμεΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης	44
Πίνακας 25 Κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά ΠΕ.....	44

Πίνακας 26 Κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά είδος φροντίδας που παρέχουν.....	46
Πίνακας 27 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Είδος Δομής.....	48
Πίνακας 28 Μεταβολή και Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά έτος και Δομή.....	50
Πίνακας 29 Προσωπικό που απασχολείται στις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά Ειδικότητα και Περιφερειακή Ενότητα.....	51
Πίνακας 30 Είδος Δομής που απευθύνεται σε ΑμεΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	58
Πίνακας 31 Ύπαρξη άδειας λειτουργίας των δομών ανά είδος δομής που απευθύνεται σε ΑμεΑ.....	58
Πίνακας 32 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Είδος Δομής.....	59
Πίνακας 33 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Είδος Δομής.....	60
Πίνακας 34 Ύπαρξη στοιχείων Νομιμότητας Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Είδος.....	60
Πίνακας 35 Μεταβολή του πληθυσμού Περιφέρειας Κρήτης ανά Δήμο.....	64
Πίνακας 36 Μεταβολή πληθυσμού ξένης υπηκοότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	66
Πίνακας 37 Εγγεγραμμένοι στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης ανά Δήμο.....	72
Πίνακας 38 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	76
Πίνακας 39 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Δήμο.....	76
Πίνακας 40 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	77
Πίνακας 41 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Δήμο.....	78
Πίνακας 42 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	78
Πίνακας 43 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Δήμο.....	79
Πίνακας 44 Δομές για την αντιμετώπιση της Φτώχειας ανά Είδος και Περιφερειακή Ενότητα.....	89
Πίνακας 45 Δομές για την αντιμετώπιση της Φτώχειας ανά Είδος και Δήμο.....	90
Πίνακας 46 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά είδος Δομής και έτος.....	92
Πίνακας 47 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά Δήμο και έτος.....	93
Πίνακας 48 Αριθμός αιτήσεων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά είδος Δομής και Έτος.....	94
Πίνακας 49 Αριθμός αιτήσεων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά Δήμο και Έτος.....	95
Πίνακας 50 Δομές καταπολέμησης της φτώχειας ανά Είδος και Δήμο.....	96
Πίνακας 51 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της Φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	97
Πίνακας 52 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της Φτώχειας ανά Δήμο.....	98
Πίνακας 53 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της Φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	99
Πίνακας 54 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της Φτώχειας ανά Δήμο.....	99
Πίνακας 55 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	100

Πίνακας 56 Συμμόρφωση των δομών καταπολέμησης της φτώχειας με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο ανά Περιφερειακή Ενότητα	101
Πίνακας 57 Κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης ανά Φύλο	103
Πίνακας 58 Είδος Δομών υποστήριξης κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα	106
Πίνακας 59 Είδος Δομών υποστήριξης κακοποιημένων Γυναικών ανά Φορέα Λειτουργίας	106
Πίνακας 60 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα	110
Πίνακας 61 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα	110
Πίνακας 62 κατανομή του πληθυσμού που διαμένει σε μη κανονικές κατοικίες ανά ΠΕ ...	114
Πίνακας 63 Εξέλιξη έκδοσης βεβαιώσεων ασεγίας στην Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021-2023)	114
Πίνακας 64 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Περιφερειακή Ενότητα	117

Πίνακας Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1 Λειτουργούσες δομές Ηλικιωμένων ανά φορέα λειτουργίας	16
Διάγραμμα 2 Είδος Δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης	19
Διάγραμμα 3 Αριθμός Ωφελούμενων ανά Έτος και Φορέα Λειτουργίας	21
Διάγραμμα 4 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα	22
Διάγραμμα 5 Αναλογία Πληθυσμού άνω των 70 ετών σε σχέση με τον αριθμό ωφελούμενων των δομών (2023) που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα	23
Διάγραμμα 6 Αναλογία Πληθυσμού άνω των 70 ετών σε σχέση με τον αριθμό ωφελούμενων των δομών (2023) που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο	25
Διάγραμμα 7 Αριθμός Αιτήσεων ανά Έτος και Φορέα Λειτουργίας	26
Διάγραμμα 8 Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα	26
Διάγραμμα 9 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο	33
Διάγραμμα 10 Πρόσβαση ΑμεΑ στα κτίρια που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα	35
Διάγραμμα 11 Αριθμός Μαθητών που φοιτούν στα Ειδικά Σχολεία της Περιφέρειας Κρήτης	41
Διάγραμμα 12 Λειτουργούσες δομές ΑμεΑ ανά φορέα λειτουργίας	42
Διάγραμμα 13 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα	47
Διάγραμμα 14 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης	47
Διάγραμμα 15 Ηλικιακή ομάδα Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης	48

Διάγραμμα 16 Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα.....	49
Διάγραμμα 17 Καθεστώς απασχόλησης εργαζομένων στις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα	52
Διάγραμμα 18 Ανάγκη Δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ για επιπλέον προσωπικό.....	53
Διάγραμμα 19 Ειδικότητες που απαιτούνται από τις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ	54
Διάγραμμα 20 Ανάγκη κατάρτισης των εργαζομένων σε φορείς που απευθύνονται σε ΑμεΑ	55
Διάγραμμα 21 Ζητήματα που απαιτείται κατάρτιση των εργαζομένων σε φορείς που απευθύνονται σε ΑμεΑ	55
Διάγραμμα 22 Ύπαρξη κτιριακών αναγκών στους φορείς που απευθύνονται σε ΑμεΑ.....	56
Διάγραμμα 23 Ύπαρξη αναγκών σε Υλικοτεχνική Υποδομή στους φορείς που απευθύνονται σε ΑμεΑ	57
Διάγραμμα 24 Εξέλιξη του πληθυσμού Ρομά στην Περιφέρεια Κρήτης (2017-2021).....	66
Διάγραμμα 25 Αριθμός Εξυπηρετούμενων των Κέντρων Κοινότητας.....	69
Διάγραμμα 26 Αριθμός Νέων Ωφελούμενων των Κέντρων Κοινότητας	69
Διάγραμμα 27 Εξέλιξη του αριθμού ωφελούμενων από τα παραρτήματα Ρομά	70
Διάγραμμα 28 Εξέλιξη του αριθμού ωφελούμενων Κέντρου Ένταξης Μεταναστών	71
Διάγραμμα 29 Κατανομή Εγγεγραμμένων στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης.....	72
Διάγραμμα 30 Φύλο Εγγεγραμμένων στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης	74
Διάγραμμα 31 Ηλικιακή Κατανομή Εγγεγραμμένων στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης	75
Διάγραμμα 32 ΑΕΠ ανά κάτοικο σε PPS ως % του μέσου όρου της ΕΕ-27, Κρήτη (2000-2021)	82
Διάγραμμα 33 Κατάταξη των περιφερειών της Ελλάδας με βάση το κατά κεφαλήν εισόδημα (σε PPS) ως % του μέσου όρου της ΕΕ-27 (2021).....	83
Διάγραμμα 34 Ποσοστό σχετικής φτώχειας σε ΕΕ27, Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2009-2021.....	84
Διάγραμμα 35 Ποσοστό σχετικής φτώχειας σε ΕΕ27, χρησιμοποιώντας σταθερό όριο φτώχειας (2007), Ελλάδα και Περιφέρεια Κρήτης, 2009-2021	85
Διάγραμμα 36 Ποσοστό του πληθυσμού της Κρήτης που αδυνατεί να καλύψει βασικές υλικές και κοινωνικές ανάγκες ανά περιφέρεια στην Ελλάδα (2022).....	87
Διάγραμμα 37 Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό (AROPE) 2022... ..	88
Διάγραμμα 38 Λειτουργούσες δομές κατά της Φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα	89
Διάγραμμα 39 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα.....	91
Διάγραμμα 40 Αριθμός αιτήσεων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα.....	94
Διάγραμμα 41 Κατανομή δομών καταπολέμησης της φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα	96
Διάγραμμα 42 Εξέλιξη περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας στην Περιφέρεια Κρήτης (2020-2023)	104
Διάγραμμα 43 Αριθμός ωφελούμενων των Δομών υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα	107
Διάγραμμα 44 Αριθμός ωφελούμενων των Δομών υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Είδος Δομής.....	108
Διάγραμμα 45 Αριθμός αιτήσεων των Δομών υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	109

Διάγραμμα 46 Αριθμός ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε άστεγους ανά Δομή	116
Διάγραμμα 47 Αριθμός αιτήσεων των δομών που απευθύνονται σε άστεγους ανά Δομή	117

Πίνακας Χαρτών

Χάρτης 1 Χωρική κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους στην Περιφέρεια Κρήτης	17
Χάρτης 2 Χωρική κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ στην Περιφέρεια Κρήτης σε σχέση με το ποσοστό φορολογικών δηλώσεων ΑμεΑ.....	43
Χάρτης 3 Παρουσία Κέντρων Κοινότητας στους Δήμους της Περιφέρειας Κρήτης μέχρι 31/12/2024.....	67
Χάρτης 4 Θέση των δομών υποστήριξης των κακοποιημένων Γυναικών.	105

1) Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του Προγράμματος Κρήτη 2021-2027, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027 σε συνεργασία με το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης, υλοποίησαν έρευνα με στόχο να **χαρτογραφηθούν οι Δομές Κοινωνικής Πρόνοιας στην Περιφέρεια Κρήτης** (Απρίλιος 2023- Σεπτέμβριος 2024).

Η έρευνα αποσκοπεί στην **αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και στη χαρτογράφηση των αναγκών των Δομών Κοινωνικής Πρόνοιας στην Περιφέρεια Κρήτης με έμφαση στις δημόσιες δομές**. Μέσω αυτής της χαρτογράφησης, θα αναδειχθούν τα προβλήματα, οι ανάγκες και οι ελλείψεις Δομών Κοινωνικής Πρόνοιας της Περιφέρειας. Τα ευρήματα της έρευνας θα αποτελέσουν τη βάση για τη διαμόρφωση κριτηρίων χρηματοδότησης των εν λόγω υποδομών από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Κρήτη» κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

2) Περίληψη

Η παρούσα χαρτογράφηση αποτυπώνει την υφιστάμενη κατάσταση των δομών κοινωνικής πρόνοιας στην Περιφέρεια Κρήτης, εντοπίζοντας ελλείψεις, προκλήσεις και προτεραιότητες χρηματοδότησης. Η ανάλυση βασίζεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν από τους Δήμους της Περιφέρειας Κρήτης αλλά και προηγούμενες σχετικές έρευνες τα οποία επεξεργάστηκαν από το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης και την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027.

Τα βασικά ευρήματα δείχνουν ότι υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση στη γεωγραφική κατανομή των κοινωνικών υποδομών, με αρκετές ελλείψεις ιδιαίτερα στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου ακολουθούμενη από την Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου. Οι πιο ανεπτυγμένες δομές αφορούν στις παρέχουσες υπηρεσίες για ηλικιωμένους και ΑμεΑ, ενώ σημαντικά κενά παρατηρούνται στις υποστηρικτικές δομές για αστέγους, θύματα ενδοοικογενειακής βίας και άτομα που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, ενώ ειδικευμένες δομές για ευπαθείς ομάδες όπως απροστάτευτα παιδιά, ρομά και μετανάστες απουσιάζουν παντελώς. Παράλληλα, καταγράφεται ανισομερής κατανομή των δομών στις αγροτικές και αστικές περιοχές, με τα μεγάλα αστικά κέντρα να συγκεντρώνουν τη συντριπτική πλειοψηφία των υποδομών.

Η αύξηση της φτώχειας και της κοινωνικής ευαλωτότητας, όπως καταγράφεται από τα στατιστικά στοιχεία, υπογραμμίζει την ανάγκη για άμεσες παρεμβάσεις. Σημαντικό ζήτημα παραμένει η διαθεσιμότητα κτιριακών υποδομών για τη δημιουργία νέων κοινωνικών δομών, καθώς αρκετοί Δήμοι δηλώνουν αδυναμία εύρεσης κατάλληλων χώρων. Επιπλέον, οι υφιστάμενες υποδομές, σε κάποιες περιπτώσεις, βρίσκονται σε κακή κατάσταση και απαιτούν αναβάθμιση ή προσαρμογή στις σύγχρονες ανάγκες, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις οι δομές λειτουργούν σε μισθωμένα κτήρια.

Βασικός στόχος της μελέτης είναι να αποτελέσει εργαλείο διαμόρφωσης των κριτηρίων χρηματοδότησης των κοινωνικών δομών μέσω του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027, διασφαλίζοντας τη βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ισότιμης πρόσβασης στις υπηρεσίες πρόνοιας.

3) Μεθοδολογία Έρευνας

Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Η ΕΥΔ Προγράμματος Κρήτη 2021-2027, τον Απρίλιο του 2023 απέστειλε ερωτηματολόγιο και οδηγίες συμπλήρωσής του προς όλους του Δήμους της Περιφέρειας Κρήτης οι οποίοι είναι αρμόδιοι για τις Δομές Κοινωνικής Πρόνοιας της περιοχής τους. Στους φορείς που δεν απάντησαν αποστάλθηκε εκ νέου το ερωτηματολόγιο τον Ιούλιο του 2024 και εκ νέου τον Σεπτέμβριο του 2024. Μέχρι τον Οκτώβριο του 2024 είχαν συλλέξει όλα τα ερωτηματολόγια από τους Δήμους που αφορούσαν την κατάσταση των Δομών Κοινωνικής Πρόνοιας αρμοδιότητάς τους.

Τα ζητούμενα προς συμπλήρωση στοιχεία αφορούσαν το είδος και τον αριθμό των κοινωνικών δομών, τον αριθμό ατόμων που εξυπηρετούν και την κατάσταση των κτιριακών εγκαταστάσεων όπως ιδιοκτησιακό καθεστώς, κατάσταση κτιριακής δομής κλπ και προσβασιμότητα των ΑμεΑ στις κτηριακές δομές. Επίσης ερωτήθηκαν για ύπαρξη μελετών ή/και ιδιόκτητου οικοπέδου για τη δυνατότητα κάλυψης μελλοντικών ή τρεχουσών αναγκών.

Η επεξεργασία των στοιχείων έγινε από τον Δεκέμβριο του 2024 έως και τον Ιανουάριο του 2025. Κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας των στοιχείων της πρωτογενούς έρευνας που είχε διεξαχθεί από τη ΕΥΔ, το Παρατηρητήριο έλαβε υπόψη και συμπεριέλαβε στην παρούσα έρευνα στοιχεία από προηγούμενες έρευνες που είχε πραγματοποιήσει. Τα δημογραφικά δεδομένα και τα δεδομένα σχετικά με την στέγη έχουν αντληθεί από την ΕΛΣΤΑΤ, τα στοιχεία σχετικά με τους δικαιούχους των δομών έχουν αντληθεί από τις έρευνες του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης «Έκθεση Κοινωνικών Συνθηκών στην Περιφέρεια Κρήτης», ενώ τα χαρτογραφικά δεδομένα για την απεικόνιση του Συνολικού Δείκτη Αποστέρησης έχουν αντληθεί από την έρευνα του παρατηρητηρίου με τίτλο: «Εντοπισμός & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας στην Κρήτη - Χωρικοί θύλακες αποστέρησης στην Κρήτη (εργαλεία - χαρτογράφηση)». Από την έρευνα του Παρατηρητηρίου «Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη εξήχθησαν επίσης τα στοιχεία σχετικά με την φτώχεια και την αποστέρηση στην Περιφέρεια Κρήτης. Τα στοιχεία για τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας έχουν συλλεχθεί από την Ελληνική Αστυνομία ενώ τα στοιχεία για τους ΡΟΜΑ αντλήθηκαν από την Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Τέλος, τα στοιχεία σχετικά με τις φορολογικές δηλώσεις ΑΜΕΑ έχουν αντληθεί από την ΑΑΔΕ. Η επεξεργασία των δεδομένων έγιναν από τα μέλη του παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης και την ΕΥΔ του Προγράμματος «Κρήτη».

Τα στατιστικά δεδομένα αποτυπώθηκαν ανάλογα με την διαθεσιμότητά τους σε πίνακες για κάθε Δήμο χωριστά, για το σύνολο της κάθε Περιφερειακής Ενότητας και για το σύνολο της Περιφέρειας Κρήτης.

Αποτύπωση Στοιχείων και Παραδοχές

Ομαδοποίηση Δομών Κοινωνικής Πρόνοιας:

Οι Δομές Κοινωνικής Πρόνοιας στην Περιφέρεια Κρήτης χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλία και εύρος ωφελούμενων, αντανακλώντας τις ανάγκες διαφορετικών κοινωνικών ομάδων. Προκειμένου να διευκολυνθεί η έρευνα και να αποτυπωθούν

τα αποτελέσματα με σαφήνεια και νόημα, αποφασίστηκε να ομαδοποιηθούν οι δομές ανά ομάδα ωφελούμενων. Η παρούσα έρευνα επικεντρώθηκε κυρίως στις δημόσιες δομές κοινωνικής πρόνοιας που λειτουργούν υπό την ευθύνη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καταγράφοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες, την κατανομή τους στις Περιφερειακές Ενότητες και τις ανάγκες βελτίωσης ή επέκτασής τους.

Ακολουθεί η ομαδοποίηση των Δομών Κοινωνικής Πρόνοιας, καθώς και οι αντίστοιχες ομάδες στόχου:

Δομές για ηλικιωμένους:

ΚΗΦΗ
ΣΥΔ Ηλικιωμένων
Βοήθεια στο Σπίτι
ΚΑΠΗ

Δομές για άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ):

ΚΔΑΠ ΑμεΑ
ΣΥΔ ΑμεΑ
Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ

Δομές για όλες τις ευάλωτες ομάδες:

Κέντρο Κοινότητας
Κέντρο Κοινότητας Παράρτημα Ρομά και Κέντρο Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)

Δομές για άτομα σε φτώχεια:

Κοινωνικό Παντοπωλείο / Ενδυματοπωλείο
Κοινωνικό Φαρμακείο
Κοινωνικό Πλυντήριο
Δομή Παροχής Συσσιτίου

Δομές για κακοποιημένες γυναίκες:

Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας
Ξενώνας Γυναικών

Δομές για άστεγους:

Κέντρο Αστέγων
Κέντρο Ημέρας για Άστεγους
Νυχτερινό Καταφύγιο Αστέγων

Πρόθεση της παρούσας έκθεσης ήταν να αποτυπωθούν τα δεδομένα και τα στοιχεία που αφορούν δομές που απευθύνονται στις ομάδες στόχου που παρουσιάζονται παρακάτω. Δυστυχώς, όμως από την έρευνα μας προέκυψε ότι δεν υπάρχουν εξειδικευμένες δομές που αν απευθύνονται αποκλειστικά σε απροστάτευτα παιδιά, μετανάστες ή Ρομά. Το εύρημα αυτό αναδεικνύει το σοβαρό έλλειμμα υποστηρικτικών δομών για κάποιες ομάδες του πληθυσμού. Συνεπώς προτείνεται η άμεση έναρξη των απαραίτητων διαδικασιών για την δημιουργία και τη στελέχωση αυτών των δομών.

Δομές για απροστάτευτα παιδιά:

Ξενώνες Ανηλίκων

Δομές για Ρομά (πλην Κέντρων Κοινότητας):

Δομές Ρομά

Δομές για μετανάστες (πλην Κέντρων Κοινότητας):

Δομές Μεταναστών

Στην έρευνα καταγράφονται:

Είδος και Αριθμός δομών όπως και αριθμός ωφελούμενων.

Το ιδιοκτησιακό καθεστώς: ιδιόκτητα, μισθωμένα, μικτά ή σε παραχώρηση για χρήση κτήρια δομών.

Η κατάσταση της Κτηριακής Δομής: Πολύ καλή, καλή, μέτρια, κακή. Καταγράφονται: ως πολύ καλή, μία νέα κτιριακή δομή σε καλή κατάσταση, ως καλή, μία σχετικά νέα κτιριακή δομή ή πρόσφατα επισκευασμένη /ανακαινισμένη ή χωρίς σημαντικά κτιριακά προβλήματα, ως μέτρια μία κατασκευή χωρίς στατικά προβλήματα αλλά με σοβαρές ή επικίνδυνες φθορές, ελλείψεις υγραμονώσεων, θερμομονώσεων, κατεστραμμένα κουφώματα ή οτιδήποτε άλλο που δυσχεραίνει σοβαρά τη λειτουργία του σχολείου και ως κακή η περίπτωση που έχουν διαπιστωθεί στατικά προβλήματα.

Η προσβασιμότητα ΑμεΑ: Καταγράφηκαν τρεις κατηγορίες προσβασιμότητας: Πλήρης προσβασιμότητα, χωρίς προσβασιμότητα και μερική προσβασιμότητα για τα κτήρια που δεν είχε δηλωθεί να διαθέτουν όλα τα απαιτούμενα δηλ. ράμπες, WC ΑμεΑ και κατακόρυφη πρόσβαση.

Η συμμόρφωση με το θεσμικό πλαίσιο εφόσον υπάρχουν συγκεκριμένες κτηριακές απαιτήσεις για την κάθε δομή.

Η ετοιμότητα του φορέα για βελτίωση των υποδομών, με την καταγραφή ύπαρξης σχετικών μελετών ή οικοπέδου.

Λοιπά θέματα που εντοπίζονται κατά περίπτωση.

4) Αποτύπωση των Κοινωνικών Δομών - Ανάλυση δεδομένων

α) Δομές για ηλικιωμένους (Βοήθεια στο Σπίτι, ΚΗΦΗ, ΣΥΔ Ηλικιωμένων, ΚΑΠΗ)

Δημογραφικά

Από τα δεδομένα του Πίνακα 1 προκύπτει ότι λίγο παραπάνω από το ένα τέταρτο του πληθυσμού έχει περάσει ή βρίσκεται στο κατώφλι της 3^{ης} ηλικίας¹ καθώς είναι μεγαλύτερο των 60 ετών. Σε σύγκριση με της υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες η ΠΕ Λασιθίου εμφανίζει μεγαλύτερα ποσοστά πληθυσμού άνω των 60 ετών ενώ η ΠΕ Ρεθύμνου τα μικρότερα.

Πίνακας 1 Κατανομή πληθυσμού ηλικιωμένων ανά ηλικιακή ομάδα και Περιφερειακή Ενότητα

	60-69	70-79	80+	Σύνολο	% Πληθυσμού
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	32.898	26.086	18.905	77.889	25,5%
ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	9.493	7.546	7.736	24.775	31,8%
ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	8.491	6.318	5.122	19.931	23,5%
ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	18.385	13.081	9.673	41.139	26,3%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	69.265	53.027	41.439	163.731	26,2%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2021

Εξετάζοντας την διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού στην Περιφέρεια Κρήτης τα δεδομένα αποκαλύπτουν μια τάση αύξησης του αριθμού των ατόμων που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 70+. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την απογραφή του 2021 τα άτομα με ηλικία μεγαλύτερη των 70 ετών αποτελούσαν το 13,4% του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης, ενώ το 2021 αποτελούσαν το 15,1%, το οποίο υποδηλώνει αύξηση 13,2%. Η γενική αυτή τάση επικρατεί σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες με την μεγαλύτερη να παρατηρείται στις ΠΕ Ηρακλείου και Λασιθίου (+16%) και την μικρότερη στην ΠΕ Ρεθύμνου (+5%).

¹ Σύμφωνα με τον ορισμό του ΠΟΥ και των Ηνωμένων Εθνών σαν όριο της 3^{ης} Ηλικίας για τον Δυτικό Κόσμο ορίζεται το 65^ο έτος της ηλικίας του ατόμου.

Πίνακας 2 Σύγκριση πληθυσμού άνω των 70 ετών ανά Περιφερειακή Ενότητα

Απογραφή 2011		
	70+	% Πληθυσμού
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	38.650	12,7%
ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	13.161	17,5%
ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	10.879	12,7%
ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	20.728	13,2%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	83.418	13,4%
Απογραφή 2021		
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	44.991	14,8%
ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	15.282	19,6%
ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	11.440	13,5%
ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	22.754	14,5%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	94.466	15,1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφές 2011, 2021

Εξετάζοντας την ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού σε επίπεδο Δήμων, παρατηρούμε ότι στους δήμους Οροπεδίου, Βιάννου και Μίνωα Πεδιάδος πάνω από το 40% του πληθυσμού είναι άνω των 60 ετών, με τους Δήμους Σητείας και Αμαρίου να ακολουθούν. Μικρότερα ποσοστά γήρανσης του πληθυσμού παρατηρούνται στους Δήμους Γαύδου, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Μαλεβιζίου όπου το ποσοστό κατοίκων αυτής της ηλικιακής κατηγορίας είναι μικρότερο του 25%.

Πίνακας 3 Κατανομή πληθυσμού ηλικιωμένων ανά ηλικιακή ομάδα και Δήμο

Δήμος	Πληθυσμός	60-69	70-79	80+	Σύνολο 60+	% 60+ πληθυσμού
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	179.301	18.745	13.448	8.787	40.980	23%
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	16.073	1.897	1.999	1.553	5.449	34%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	4.437	643	566	606	1.815	41%
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	14.168	1.592	1.642	1.501	4.735	33%
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	25.734	2.667	2.006	1.140	5.813	23%
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	14.168	1.839	1.919	1.903	5.661	40%
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	23.918	2.593	2.257	1.788	6.638	28%
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	27.220	2.921	2.251	1.624	6.796	25%
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	27.787	3.261	2.677	2.667	8.605	31%
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	27.338	3.216	2.302	2.006	7.524	28%
ΔΗΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.258	262	294	442	998	44%
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	20.438	2.757	2.275	2.620	7.652	37%
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	57.219	5.427	3.611	2.460	11.498	20%
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	7.021	936	759	771	2.466	35%
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ	5.570	706	675	658	2.039	37%
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	2.239	229	175	182	586	26%

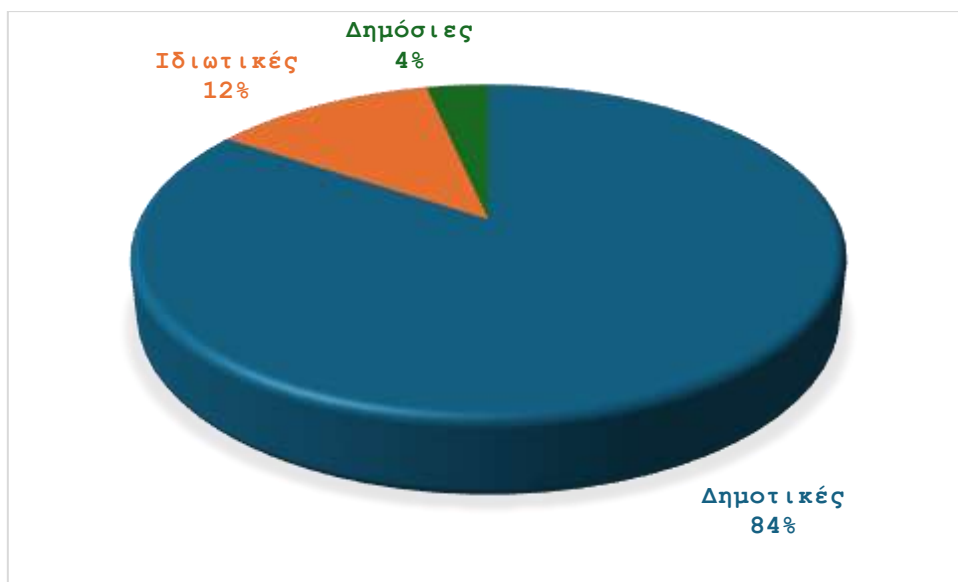
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	12.819	1.189	1.097	1.057	3.343	26%
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	111.375	12.371	8.354	5.763	26.488	24%
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	12.245	1.758	1.420	941	4.119	34%
ΔΗΜΟΣ ΓΑΥΔΟΥ	141	9	11	5	25	18%
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ	5.010	650	450	478	1.578	31%
ΔΗΜΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ	10.633	1.237	1.048	924	3.209	30%
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	15.302	2.141	1.651	1.433	5.225	34%
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	2.002	219	149	129	497	25%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2021

Είδος και κατανομή των υπηρεσιών

Αναφορικά με τις δομές και τα προγράμματα που απευθύνονται σε ηλικιωμένους, σε επίπεδο περιφέρειας Κρήτης, το έτος 2024 όπου και έγινε η καταγραφή σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης λειτουργούν με νόμιμη άδεια σε ισχύ 147 δομές και προγράμματα. Η συντριπτική πλειοψηφία των δομών (84% - 124 δομές) και των υπηρεσιών αυτών παρέχεται από τους Δήμους ενώ 18 δομές² διοικούνται από άλλους φορείς όπως η Εκκλησία της Κρήτης ή και Ιδιωτικές επιχειρήσεις. Τέλος, υπάρχουν μόνο πέντε δημόσιες δομές, οι οποίες αποτελούν παραρτήματα του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας. Στην πλειοψηφία τους οι μη-Δημοτικές δομές αφορούν Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων ατόμων ενώ μόλις δύο αφορούν προγράμματα κατοίκων νοσηλείας και φροντίδας όμοια με το Βοήθεια στο Σπίτι.

Διάγραμμα 1 Λειτουργούσες δομές Ηλικιωμένων ανά φορέα λειτουργίας

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

² Πέρα από τις νόμιμα λειτουργούσες δομές τις οποίες καταγράφουν οι έρευνες του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης, υπάρχει και ένας μικρός αριθμός ΜΦΗ (περίπου 6-7) που λειτουργούν χωρίς νόμιμη άδεια και για τον λόγο αυτό δεν υπολογίζονται στην καταγραφή δομών και αναγκών.

Αναφορικά με την γεωγραφική κατανομή των δομών και των υπηρεσιών ανά Περιφερειακή Ενότητα τα δεδομένα που παρουσιάζονται στον Πίνακα 4 παρακάτω φανερώνουν ότι οι περισσότερες δομές βρίσκονται στην ΠΕ Ηρακλείου (74) με τις ΠΕ Χανίων (31) και Ρεθύμνου (26) να ακολουθούν. Οι λιγότερες δομές βρίσκονται στην ΠΕ Λασιθίου (16), γεγονός το οποίο δημιουργεί μια παραδοξότητα καθώς η συγκεκριμένη ΠΕ εμφανίζει τα μεγαλύτερα ποσοστά γήρανσης του πληθυσμού. Τέλος, σε σχέση με την κατανομή των ιδιωτικών δομών φαίνεται να υπάρχει μια τάση συγκέντρωσης στην ΠΕ Ηρακλείου ενώ δημόσιες δομές εντοπίζονται στις ΠΕ Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων.

Πίνακας 4 Λειτουργούσες δομές Ηλικιωμένων ανά φορέα λειτουργίας και Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	Δημοτικές	Ιδιωτικές	Δημόσιες
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	63	11	
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	12	3	1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	23	1	2
ΧΑΝΙΩΝ	26	3	2
ΚΡΗΤΗ	124	18	5

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Η κατανομή των δομών και των υπηρεσιών σε χωρικό επίπεδο παρουσιάζεται παρακάτω στον Χάρτη 1.

Χάρτης 1 Χωρική κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους στην Περιφέρεια Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Αποκαλυπτικά είναι τα στοιχεία σε σχέση με την αναλογία πληθυσμού και αριθμού δομών ανά Περιφερειακή Ενότητα. Σύμφωνα με τον παρακάτω Πίνακα 5, η γενική αναλογία σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης είναι η κάθε δομή να αντιστοιχεί περίπου σε 643 άτομα ηλικίας 70 ετών και άνω. Στην ΠΕ Ρεθύμνου περισσότερο και λιγότερο στην ΠΕ Ηρακλείου φαίνεται ότι η αναλογία δομών – ηλικιωμένου πληθυσμού είναι καλύτερη από το μέσο όρο σε επίπεδο Περιφέρειας. Αντίθετα, στις ΠΕ Χανίων και Λασιθίου αντιστοιχεί ένας αρκετά μεγάλος αριθμός ηλικιωμένων στις διαθέσιμες δομές. Εστιάζοντας στις δομές που αποτελούν αρμοδιότητα των Δήμων παρατηρούμε ότι η καλύτερη αναλογία συναντάται στην ΠΕ Ρεθύμνου όπου αντιστοιχεί μια δομή ανά περίπου 500 κάτοικους ηλικίας 70 ετών και άνω, ενώ η χειρότερη συναντάται στην ΠΕ Λασιθίου όπου η κάθε δομή αντιστοιχεί σε περισσότερους από 1.200 κατοίκους που ανήκουν στην τρίτη ηλικία.

Πίνακας 5 Αναλογία πληθυσμού σε σχέση με το πλήθος των Δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα

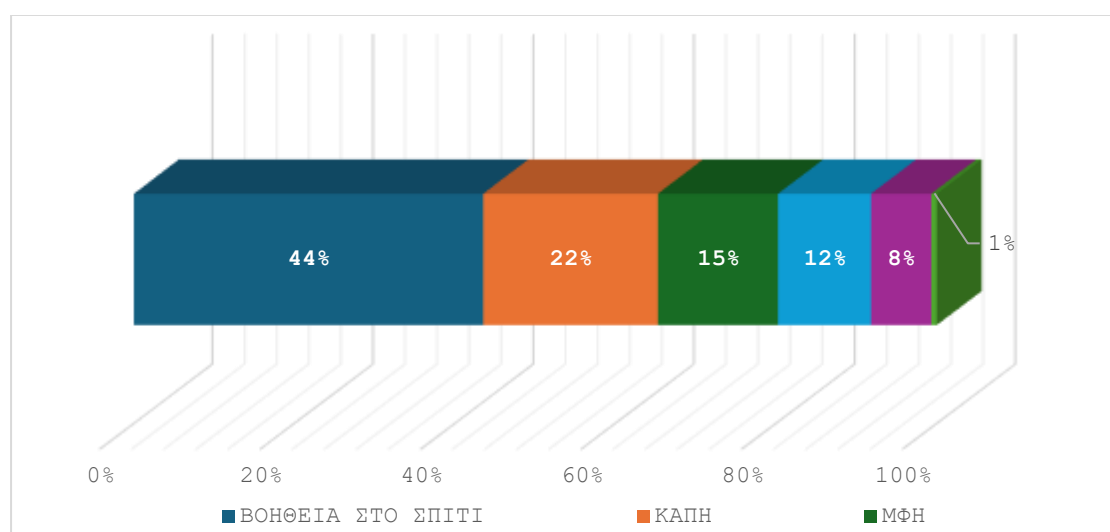
	Πληθυσμός 70+	Συνολικός Αριθμός δομών	Αναλογία
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	44.991	74	608
ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	15.282	16	955
ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	11.440	26	440
ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	22.754	31	734
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	94.466	147	643
	Πληθυσμός 70+	Αριθμός Δημοτικών δομών	Αναλογία
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	44.991	63	714
ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	15.282	12	1274
ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	11.440	23	497
ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	22.754	26	875
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	94.466	124	762

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ: Απογραφή 2021, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με το είδος των υπηρεσιών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης το Διάγραμμα 2 παρακάτω μας δίνει πληροφορίες για τις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους και είναι αρμοδιότητα των Δήμων. Από το διάγραμμα παρατηρούμε πως σχεδόν οι μισές από τις 144 δομές και προγράμματα που διαχειρίζονται απευθύνονται σε ηλικιωμένους αφορούν το Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το πρόγραμμα βοήθεια στο Σπίτι δεν απευθύνεται μόνο σε ηλικιωμένους αλλά και σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ), 22% αφορούν Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ). Οι Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων αντιπροσωπεύουν το 15% των δομών και όπως αναφέρθηκε και παραπάνω σχεδόν στο σύνολο τους είναι ιδιωτικές και μπορούν να έχουν κερδοσκοπικό ή μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Παράλληλα υπάρχουν δύο δημόσιες δομές οι οποίες βρίσκονται στους Δήμους Χανίων και Ρεθύμνου και μόνο μια δημοτική ΜΦΗ η οποία βρίσκεται στον Δήμο Χανίων ενώ

σε διαδικασία σύστασης βρίσκεται άλλη μια στην ΠΕ Ηρακλείου. Λιγότερα είναι τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων³ (ΚΗΦΗ) ενώ τα Κέντρα Κοινωνικής Φροντίδας - Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΕ.ΚΟΙ.Φ.-Α.Π.Η.) μια ιδιαίτερη δομή η οποία απευθύνεται τόσο σε ηλικιωμένους όσο και στον ευρύτερο πληθυσμό και τις ευάλωτες ομάδες. Τέλος, αναφορικά με την μοναδική δομή Κοινωνικού Μαγειρείου, η οποία λειτουργεί στον Δήμο Ανωγείων, απευθύνεται σε ηλικιωμένους και μη αυτοεξυπηρετούμενα άτομα εξασφαλίζοντας την καθημερινή σίτισή τους.

Διάγραμμα 2 Είδος Δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με το είδος και την κατανομή των δομών σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας και δήμων ο παρακάτω Πίνακας 6, μας δείχνει ότι το Πρόγραμμα Βοήθεια Στο Σπίτι είναι η δομή με την μεγαλύτερη ανάπτυξη αφού συναντάται σε όλους τους δήμους της Κρήτης με εξαίρεση τον Δήμο Γαύδου. Στην συντριπτική του πλειοψηφία υλοποιείται από τους Δήμους. Σε δύο όμως περιπτώσεις στους Δήμους Ρεθύμνου και Χανίων Προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι υλοποιούνται και από το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας. Η αμέσως επόμενη δομή με μεγάλη ανάπτυξη είναι τα ΚΗΦΗ τα οποία μπορεί αριθμητικά να είναι λιγότερα από τα ΚΑΠΗ οπότε και να καλύπτουν μικρότερο αριθμό ωφελούμενων όμως συναντώνται σε 14 δήμους έναντι των ΚΑΠΗ τα οποία έχουν αναπτυχθεί σε 11 δήμους αν και σε μεγαλύτερο αριθμό δομών (32 δομές). Τα ΚΕΚΟΙΦ-ΑΠΗ συναντώνται μόνο στον Δήμο Ηρακλείου. Τέλος, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω Κοινωνικό Μαγειρείο το οποίο εξυπηρετεί κυρίως ηλικιωμένους υπάρχει μόνο στο Δήμο Ανωγείων. ΜΦΗ συναντάμε σε 10 Δήμους τις Κρήτης με τις πιο πολλές να δραστηριοποιούνται στον Δήμο Ηρακλείου (6) και στον Δήμο Χανίων (5).

³ Όμοια με τα Προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι, τα ΚΗΦΗ απευθύνονται σε Ηλικιωμένους και ΑμεΑ, με την συντριπτική πλειοψηφία των ωφελούμενων να είναι ηλικιωμένοι.

Πίνακας 6 Κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο

ΔΗΜΟΣ	ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	ΜΦΗ	ΚΑΠΗ	ΚΕ.ΚΟΙ.Φ - Α.Π.Η	ΚΗΦΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	28	11	14	11	10		63
ΑΡΧΑΝΩΝ							
ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	3		3		1		7
ΒΙΑΝΝΟΥ	1		1		1		3
ΓΟΡΤΥΝΑΣ	4				1		5
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	10	6		11	4		25
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	3	1	5		1		9
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	3	1	2		1		6
ΦΑΙΣΤΟΥ	3						3
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1	3	3		1		5
ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	7	4	4		1		16
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2	3	2				7
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	3		1		1		5
ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ							
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1	1					1
ΣΗΤΕΙΑΣ	1		1				2
ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	14	2	6		3	1	26
ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	1						1
ΑΜΑΡΙΟΥ	2	1					2
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	1		1		1	1	4
ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	3				1		4
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	7	1	5		1		12
ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	15	5	8		3		31
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	2						2
ΓΑΥΔΟΥ							
ΚΑΝΤΑΝΟΥ							
ΣΕΛΙΝΟΥ	1				1		2
ΚΙΣΣΑΜΟΥ	1				1		2
ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ	2						2
ΧΑΝΙΩΝ	9	5	8		1		18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	64	22	32	11	17	1	147

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Αιτήσεις – Ωφελούμενοι Δομών

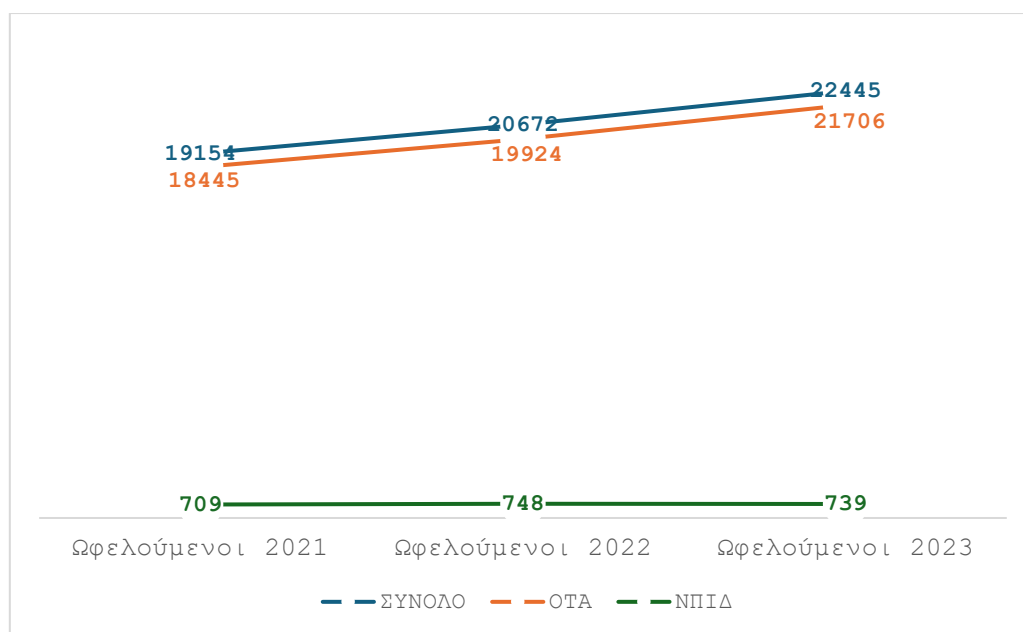
Η παρακάτω σειρά από γραφήματα και πίνακες παρουσιάζει την εξέλιξη των ωφελούμενων των δομών και των προγραμμάτων καθώς και των αιτήσεων για συμμετοχή σε αυτά. Πριν την ανάλυση των στοιχείων καλό θα ήταν να τονιστεί ότι παρά την επίμονη και συστηματική προσπάθεια καταγραφής αυτών των δεδομένων τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω μπορεί να υστερούν λίγο σε ακρίβεια καθώς κάποιες δομές – φορείς δεν κατόρθωσαν να αποστείλουν τα ακριβή στοιχεία, άλλες δομές βρίσκονται σε προσωρινή παύση της

λειτουργίας τους όπως πχ το ΚΑΠΗ Αρκαλοχωριού το οποίο δεν λειτουργεί από τον καταστροφικό σεισμό του 2021 και έπειτα, ενώ άλλες δομές είναι σε φάση αδειοδότησης γεγονός το οποίο μπορεί να επηρεάζει την λειτουργία τους ή τον αριθμό των ωφελούμενων τους. Παρόλα αυτά η καταγραφή αυτή είναι πολύ σημαντική καθώς παρουσιάζει μια κατάσταση πολύ κοντινή στην πραγματικότητα και κυρίως αναδεικνύει την όλο και αυξανόμενη ανάγκη των πολιτών της 3ής ηλικίας και των οικογενειών τους για υποστηρικτικές δομές. Επίσης, στην ανάλυση δεν εμφανίζονται οι δημόσιες δομές καθώς η νέα χαρτογράφηση των ωφελούμενων και των αναγκών του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη.

Ξεκινώντας με την εξέλιξη του αριθμού των ωφελούμενων (Διάγραμμα 3), παρατηρούμε ότι σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης παρουσιάζει αύξηση από το 2021-2023 περίπου 17%. Η αύξηση αυτή κυρίως οφείλεται στις υπηρεσίες που παρέχουν οι Δήμοι. Παράλληλα, παρατηρούμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ηλικιωμένων λαμβάνει υποστήριξη από δομές και προγράμματα τα οποία υλοποιούνται από τους Δήμους, ενώ μόλις ένα μικρό ποσοστό, περίπου 3%, εξυπηρετείται από Ιδιωτικούς και άλλους φορείς οι οποίοι κυρίως προσφέρουν φιλοξενία σε ΜΦΗ.

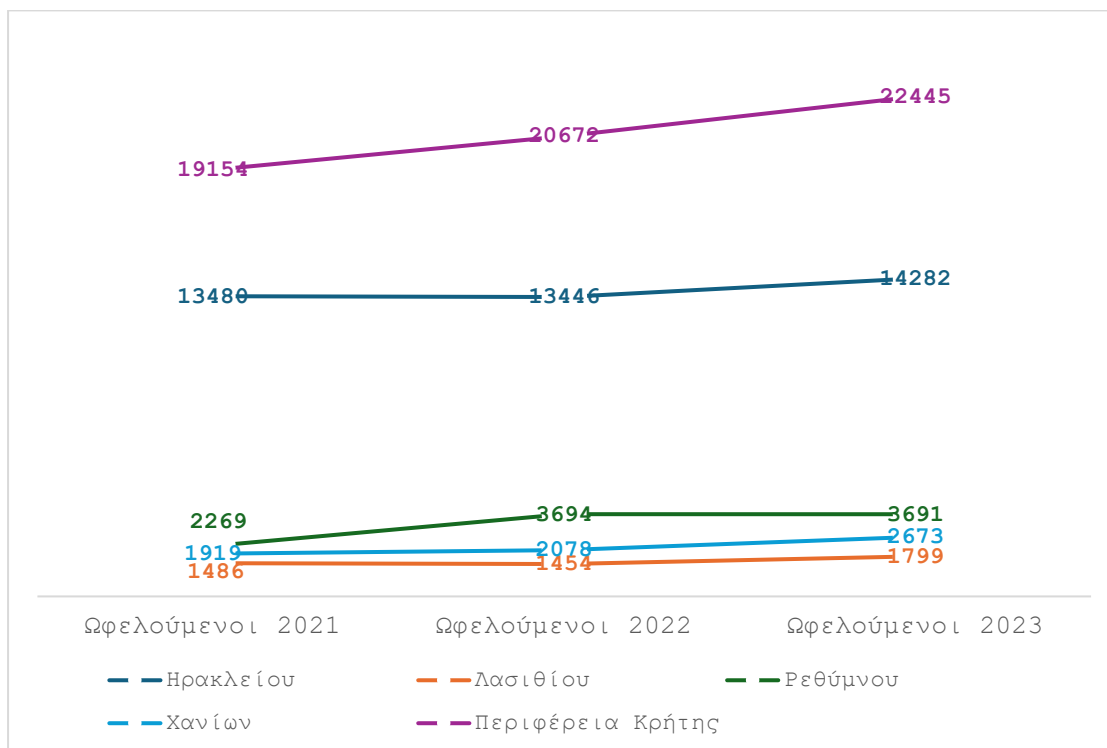
Διάγραμμα 3 Αριθμός Ωφελούμενων ανά Έτος και Φορέα Λειτουργίας

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Ξεκινώντας με τα δεδομένα του Διάγραμμα 4 παρακάτω παρατηρούμε ότι ο αριθμός των ωφελούμενων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης παρουσιάζει αύξηση από το 2021-2023 περίπου 17%. Αύξηση στον αριθμό των ωφελούμενων παρουσιάζεται σε όλες τις περιφερειακές ενότητες με την μεγαλύτερη να παρατηρείται στην ΠΕ Ρεθύμνου (61%) και την μικρότερη στην ΠΕ Ηρακλείου (6%). Στις άλλες δύο ΠΕ η αύξηση είναι 37% στην ΠΕ Χανίων και 23% στην ΠΕ Λασιθίου. Ο αυξανόμενος αριθμός ωφελούμενων υποδηλώνει την αύξηση την ανάγκης υποστήριξης των πολιτών Γ' Ηλικίας.

Διάγραμμα 4 Αριθμός Ωφελομένων των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα

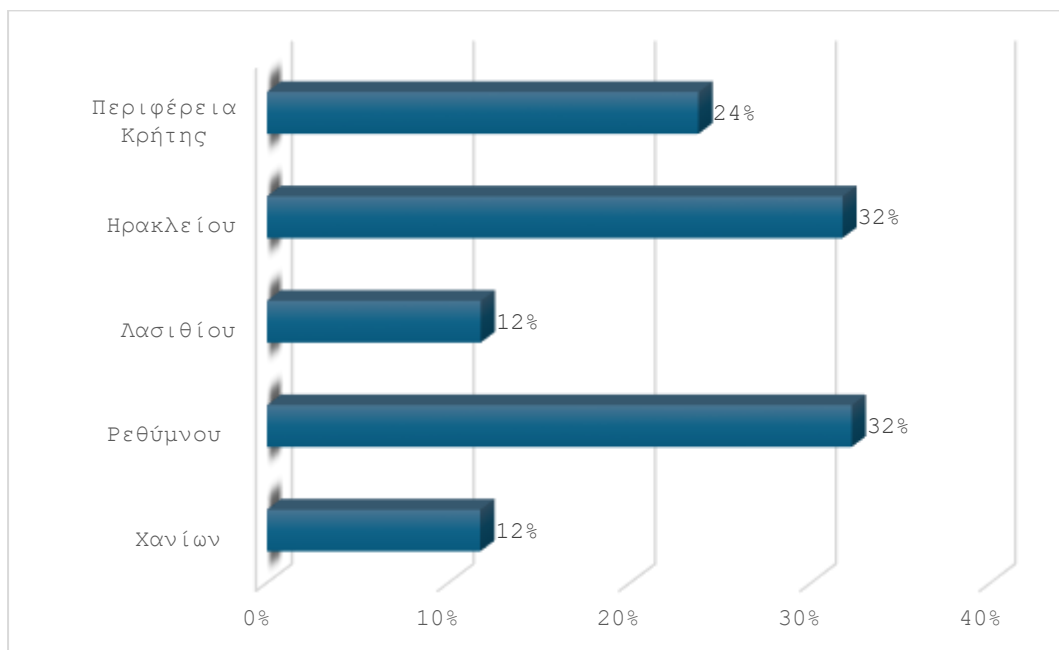

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Διαφωτιστική είναι επίσης η αναλογία μεταξύ ωφελομένων και πληθυσμού άνω των 70 ετών, οποία δείχνει ότι περίπου⁴ το 24% των κατοίκων άνω των 70 ετών εξυπηρετούνται από τις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους. Η σύγκριση μεταξύ Περιφερειακών Ενότητων αναδεικνύει τα έντονα προβλήματα που εμφανίζονται στις ΠΕ Λασιθίου και Χανίων ενώ σε σαφώς καλύτερη φαίνεται να είναι η κατάσταση στις ΠΕ Χανίων και Ρεθύμνου.

⁴ Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ξανά ότι οι αριθμοί επωφελομένων που στηρίχθηκε η αναλογία ίσως να μην είναι 100% ακριβή αλλά και πάλι προσεγγίζουν σε μεγάλο βαθμό την πραγματικότητα. Εκτίμηση μας είναι ότι η όποια διόρθωση των στοιχείων δεν είναι ικανή να μεταβάλει την αναλογία σε ένα εύρος μεγαλύτερο του (±) 2%.

Διάγραμμα 5 Αναλογία Πληθυσμού άνω των 70 ετών σε σχέση με τον αριθμό ωφελούμενων των δομών (2023) που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ: Απογραφή 2021, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Εξετάζοντας την εξέλιξη των ωφελούμενων ανά είδος δομής αυτό που πραγματικά κινεί το ενδιαφέρον είναι η εντυπωσιακή αύξηση (63%) του αριθμού των ωφελούμενων από το 2021 στο 2023. Η αύξηση αυτή είναι μάλλον πλασματική καθώς πρόκειται για διόρθωση του αριθμού ο οποίος είχε μειωθεί σημαντικά το 2021 λόγω της πανδημίας COVID-19 και την αποφυγής συγκεντρώσεων και συναναστροφών ιδιαίτερα από τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Ο αριθμός αυτός αυξάνεται το 2022 με την υποχώρηση της πανδημίας και συνεχίζει να αυξάνεται και το 2023. Στις υπόλοιπες δομές δεν φαίνεται κάποια αξιόλογη μεταβολή κατά την τελευταία ζετία.

Πίνακας 7 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Είδος Δομής

ΔΟΜΗ	Ωφελούμενοι 2021	Ωφελούμενοι 2022	Ωφελούμενοι 2023
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	8.742	8.111	8.726
ΚΕ.ΚΟΙ.Φ - Α.Π.Η	5.774	6.201	6.579
ΚΑΠΗ	3.589	5.268	6.043
ΜΦΗ	709	748	739
ΚΗΦΗ	330	336	350
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟ	18	18	18
ΚΡΗΤΗ	19.154	20.672	22.445

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με την μεταβολή του αριθμού των ωφελούμενων κατά την τριετία 2021 – 2023 ανά δήμο τα στοιχεία του Πίνακα 8 δείχνουν ότι η μεγαλύτερη αύξηση εντοπίζεται στους Δήμους Αγίου Νικολάου, Αποκορώνου, Κισσάμου και Ρεθύμνου όπου υπερδιπλασιάστηκε ο αριθμός των εξυπηρετούμενων ηλικιωμένων. Αντίθετα μεγαλύτερη μείωση στον αριθμό των ωφελούμενων παρατηρείται (-14%) παρατηρείται στους Δήμους Γόρτυνας και Φαιστού, με τον Δήμο Μίνωα Πεδιάδας (-10%) να ακολουθεί.

Πίνακας 8 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Δήμο

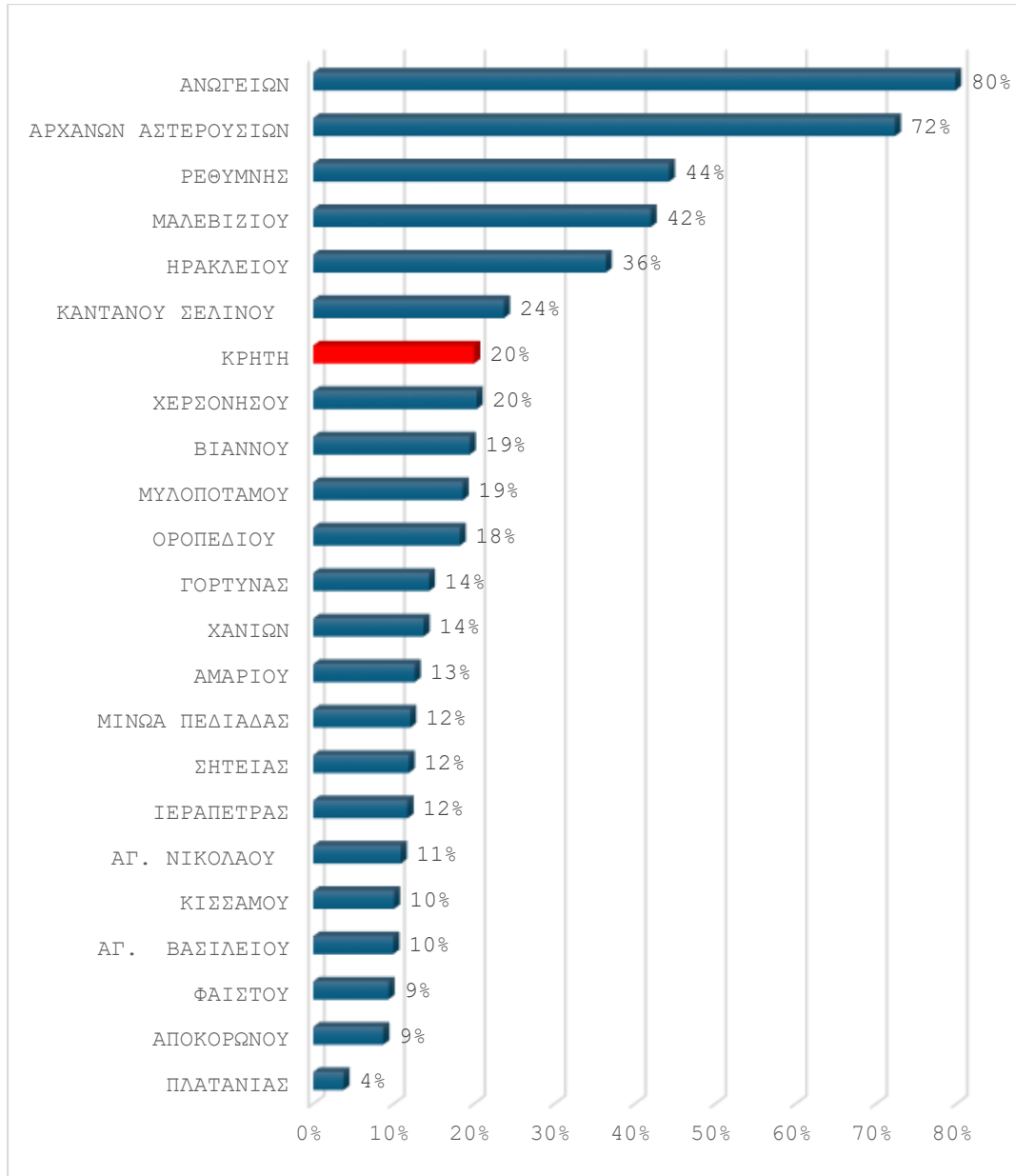
Δήμος	Ωφελούμενοι	Ωφελούμενοι	Ωφελούμενοι
	2021	2022	2023
ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	162	156	152
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	246	246	581
ΑΜΑΡΙΟΥ	168	185	168
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	314	290	285
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	75	80	205
ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	2.532	2.189	2.569
ΒΙΑΝΝΟΥ	211	220	228
ΓΟΡΤΥΝΑΣ	527	429	452
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7.452	7.691	8.088
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	509	490	504
ΚΑΝΤΑΝΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	130	112	220
ΚΙΣΣΑΜΟΥ	90	90	198
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1.301	1.260	1.320
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	510	470	460
ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	397	398	400
ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	138	131	134
ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ	110	120	115
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1.228	2.665	2.686
ΣΗΤΕΙΑΣ	593	587	580
ΦΑΙΣΤΟΥ	439	396	378
ΧΑΝΙΩΝ	1.514	1.676	1.935
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	508	791	787
Κρήτη	19.154	20.672	22.445

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Εξετάζοντας την αναλογία πληθυσμού άνω των 70 ετών και των ωφελούμενων από τις δομές και τα προγράμματα (Διάγραμμα 6) που απευθύνονται σε αυτή την ηλικιακή κατηγορία παρατηρούμε ότι στους Δήμους Ανωγείων και Αρχανών Αστερουσίων ότι σχεδόν το 80% του πληθυσμού των ηλικιωμένων καλύπτεται από τις υπάρχουσες δομές. Στους δήμους Ρεθύμνου, Μαλεβιζίου, Ηρακλείου και Καντάνου Σελίνου η κάλυψη υπερβαίνει τον Μέσο όρο σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης (20%).

Διάγραμμα 6 Αναλογία Πληθυσμού άνω των 70 ετών σε σχέση με τον αριθμό ωφελούμενων των δομών (2023) που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο

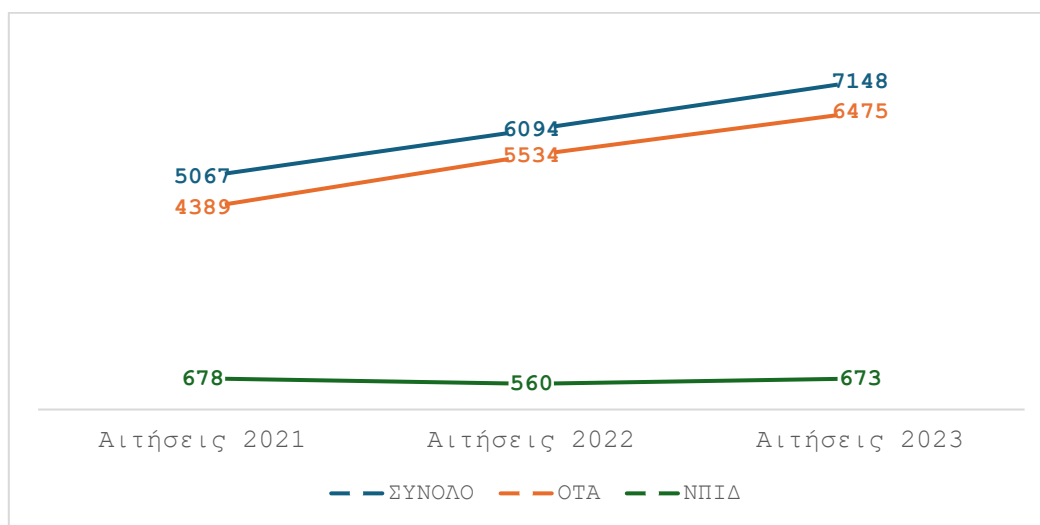

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ: Απογραφή 2021, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Όπως και ο αριθμός των ωφελούμενων έτσι και ο αριθμός των αιτήσεων μπορεί να παρουσιάζει κάποιες διαφοροποιήσεις σε σχέση με την πραγματικότητα και έχει να κάνει με τον διαφορετικό τρόπο υπολογισμού της κάθε υπηρεσίας πχ κάποιες υπηρεσίες και δομές καταγράφουν μόνο τις νέες αιτήσεις ενώ άλλες τον συνολικό αριθμό των αιτήσεων του έτους. Παρόλα αυτά τα στοιχεία (Διάγραμμα 7) πέραν πάσης αμφισβήτησης υποδηλώνουν την αύξηση της ανάγκης καθώς σε σύνολο Περιφέρειας Κρήτης ο αριθμός των αιτήσεων αυξάνεται (41%). Τέλος το σημαντικότερο εύρημα αυτού του γραφήματος προκύπτει από την σύγκριση στις αιτήσεις μεταξύ ΟΤΑ και ιδιωτικού τομέα, όπου στις υπηρεσίες των Δήμων

υπάρχει 48% αύξηση στις αιτήσεις ενώ οι αιτήσεις των ιδιωτικών φορέων μειώνονται οριακά κατά 1%.

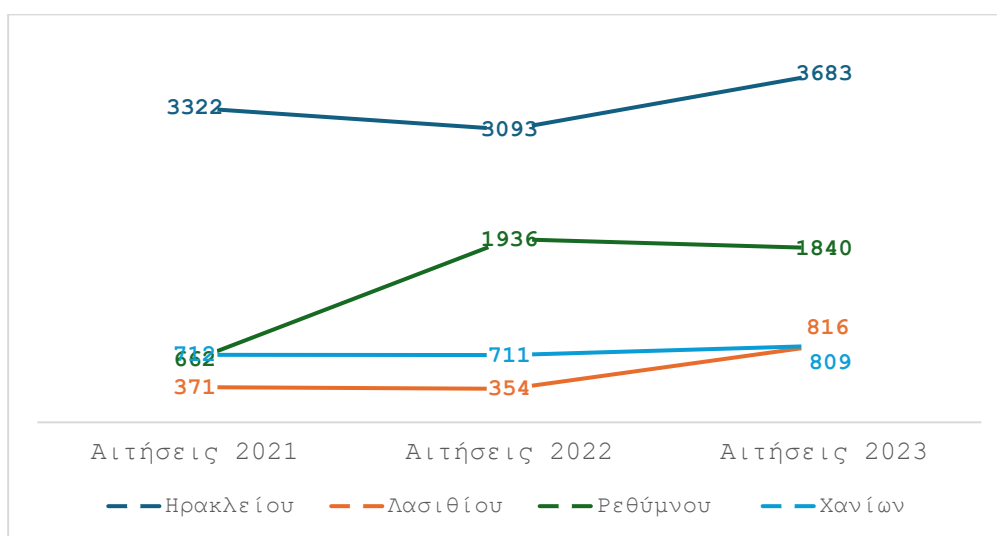
Διάγραμμα 7 Αριθμός Αιτήσεων ανά Έτος και Φορέα Λειτουργίας

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με την εξέλιξη των αιτήσεων για συμμετοχή σε δομές και προγράμματα που απευθύνονται σε ηλικιωμένους παρατηρούμε ότι η γενικότερη αύξηση της ζήτησης που εμφανίζεται σαν τάση σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, εμφανίζεται επίσης σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες με την μεγαλύτερη αύξηση να σημειώνεται στις ΠΕ Ρεθύμνου και Λασιθίου (178% και 120% αντίστοιχα).

Διάγραμμα 8 Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέταση των αιτήσεις ανά είδος δομής (Πίνακας 9). Τα δεδομένα του παρακάτω πίνακα, παρουσιάζουν μια συνεχιζόμενη μεγάλη αύξηση του αριθμού των αιτήσεων για ανοικτές δομές όπως τα ΚΑΠΗ, τα ΚΕΚΟΙΦΑΠΗ και τα ΚΗΦΗ το οποίο υποδηλώνει την αύξηση της ζήτησης και της ανάγκης για υπηρεσίες προς τους πολίτες της 3^{ης} Ηλικίας που προάγουν την ανοικτή γήρανση και την ενεργή συμμετοχή τους στα κοινωνικά δρώμενα. Αντίθετα, βλέπουμε ότι ο αριθμός των αιτήσεων σε κλειστές δομές όπως οι ΜΦΗ παρουσιάζει ελαφριά μείωση.

Πίνακας 9 Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Είδος Δομής

Είδος Δομής	Αιτήσεις 2021	Αιτήσεις 2022	Αιτήσεις 2023	Μεταβολή
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	2.800	2.489	2.830	1%
ΚΕ.ΚΟΙ.Φ - Α.Π.Η	1.062	1.202	1331	25%
ΜΦΗ	678	560	673	-1%
ΚΑΠΗ	366	1.681	2.074	467%
ΚΗΦΗ	150	154	229	53%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟ	11	8	8	-27%
ΣΥΝΟΛΟ	5.067	6.094	7.145	41%

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σύμφωνα με τον πίνακα 10, σε επίπεδο Δήμων μεγαλύτερη αύξηση στον αριθμό των αιτήσεων για συμμετοχή σε δομές και προγράμματα που αφορούν τους ηλικιωμένους εμφανίζεται στους Δήμους Ρεθύμνου, Αγίου Νικολάου, Μίνωα Πεδιάδας και Ιεράπετρας. Αντίθετα μεγαλύτερη μείωση εμφανίζεται στους Δήμους Φαιστού, Μυλοποτάμου και Αμαρίου. Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να τονιστεί ότι η μείωση του αριθμού των αιτήσεων δεν συνεπάγεται μείωση της ανάγκης αλλά μπορεί να σχετίζεται είτε με την πληρότητα των Δομών, ότι δηλαδή δεν υπάρχουν ελεύθερες θέσεις για να δεχτούν νέους ωφελούμενους και συνεπώς να ανοίξει μια διαδικασία αιτήσεων, είτε με τον τρόπο καταγραφής των αιτήσεων που τηρούν οι υπηρεσίες.

Πίνακας 10 Μεταβολή και Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Δήμο

Δήμος	Αιτήσεις 2021	Αιτήσεις 2022	Αιτήσεις 2023	Μεταβολή
ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	18	20	18	0%
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	243	213	548	126%
ΑΜΑΡΙΟΥ	86	35	30	-65%
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	42	37	41	-2%
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ				
ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	510	463	496	-3%
ΒΙΑΝΝΟΥ	220	233	243	10%
ΓΟΡΤΥΝΑΣ	61	83	126	107%
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.018	1.872	2.216	10%
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	97	101	224	131%
ΚΑΝΤΑΝΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ			21	
ΚΙΣΣΑΜΟΥ	93	95	183	97%
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	112	95	141	26%
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	60	86	156	160%
ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	83	68	56	-33%
ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	6	8	11	83%
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	433	1.776	1.695	291%
ΣΗΤΕΙΑΣ	25	32	33	32%
ΦΑΙΣΤΟΥ	73	37	28	-62%
ΧΑΝΙΩΝ	619	616	605	-2%
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	268	224	277	3%
ΣΥΝΟΛΟ	5.067	6.094	7.145	41%

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται στοιχεία από την έρευνα της Ειδικής Υπηρεσίας διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» σε σχέση με την Χαρτογράφηση των δομών Κοινωνικής Πρόνοιας. Τα στοιχεία αφορούν δημοτικές δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους και κατά κύριο λόγο καταγράφουν ζητήματα σχετικά με την στέγαση, την προσβασιμότητα και την αδειοδότηση των δομών. Ξεκινώντας με την ύπαρξη άδειας λειτουργίας των δομών παρατηρούμε ότι για την συντριπτική πλειοψηφία των δομών δεν έχουμε στοιχεία σχετικά με την ύπαρξη άδειας λειτουργίας. Για τις δομές που υπάρχουν στοιχεία, οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται στην ΠΕ Ηρακλείου, ενώ μόλις μία βρίσκεται στην ΠΕ Χανίων. Τέλος, δύο δομές στην ΠΕ Ηρακλείου είναι υπό σύσταση, πρόκειται για μία Μονάδα Φροντίδας Ηλικιωμένων στο δήμο Γόρτυνας και μία Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης στον Δήμο Ηρακλείου.

Πίνακας 11 Ύπαρξη άδειες λειτουργίας των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά ΠΕ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΝΑΙ	ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	4	10	2	16
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2	2		4
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	17	4		21
ΧΑΝΙΩΝ	8	1		9
ΚΡΗΤΗ	31	17	2	50

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Εξετάζοντας την ύπαρξη άδειας λειτουργίας σε σχέση με το είδος της δομής, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των ΚΗΦΗ (87%) διαθέτει άδεια. Αντίθετα τόσο για τα Προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι όσο και για τα ΚΑΠΗ δεν έχουμε επαρκεί στοιχεία για να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα.

Πίνακας 12 Ύπαρξη άδειες λειτουργίας των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Είδος Δομής

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΝΑΙ	ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	23	2		25
ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ			1	1
ΚΑΠΗ	6	2		8
ΚΗΦΗ	2	13		15
ΣΥΔ			1	1
ΚΡΗΤΗ	31	17	2	50

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η έλλειψη δεδομένων δεν μας επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σε επίπεδο δήμων. Αν λάβουμε υπόψιν μας τα ευρήματα του προηγούμενου πίνακα είναι ασφαλές να πούμε ότι οι Δήμοι που λειτουργούν ΚΗΦΗ έχουν και άδεια λειτουργίας για αυτές τις δομές (Πίνακας 13). Πέραν αυτού, βλέπουμε ότι ο Δήμος Ηρακλείου και ο Δήμος Αμαρίου έχουν άδεια λειτουργίας για όλες τις δομές τους.

Πίνακας 13 Ύπαρξη άδειες λειτουργίας των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΝΑΙ	ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	2			2
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1	2		3
ΑΜΑΡΙΟΥ		2		2
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	1	1		2
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	3			3
ΑΡΧΑΝΩΝ				
ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ		1		1
ΒΙΑΝΝΟΥ		1		1
ΓΟΡΤΥΝΑΣ	4	1	1	6
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		4	1	5
ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ	4	1		5
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ		1		1
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ		1		1
ΜΥΛΟΠΤΑΜΟΥ	4	1		5
ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ	1			1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	10			10
ΣΦΑΚΙΩΝ	1			1
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ		1		1
ΚΡΗΤΗ	31	17	2	50

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σε σχέση με την κυριότητα των κτιρίων που στεγάζονται οι δομές και οι υπηρεσίες ο παρακάτω Πίνακας 14 αποκαλύπτει ότι περίπου το 64% αυτών στεγάζεται σε ιδιόκτητα κτήρια. Ένα μικρό ποσοστό αυτών (18%) ενοικιάζει τον χώρο που στεγάζεται ενώ σε τρεις δομές φιλοξενούνται. Σε αυτό το γενικό μοτίβο δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις εκτός από την ΠΕ Ρεθύμνου που το ποσοστό ενοικίασης κτηρίου αγγίζει το 30%.

Πίνακας 14 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ				
	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΧΑΝΙΩΝ	ΚΡΗΤΗ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΟ	1	1	6	1	9
ΙΔΙΟΚΤΗΤΟ	13	1	14	4	32
ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ		1			1
ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ	1				1
ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ			1	2	3
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	1	1		2	4
ΣΥΝΟΛΟ	16	4	21	9	50

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σε σχέση με την ιδιοκτησιακή κατάσταση και το είδος της δομής τα στοιχεία δείχνουν ότι Βοήθεια στο Σπίτι και ΚΗΦΗ στην πλειοψηφία τους στεγάζονται σε ιδιόκτητα κτίρια. Αντίθετα τα ΚΑΠΗ παρουσιάζουν μεγαλύτερη διαφοροποίηση αφού τρεις δομές στεγάζονται σε ιδιόκτητα κτήρια, άλλες τόσες ενοικιάζουν το χώρο τους, σε μία έχει παραχωρηθεί χώρος ενώ άλλη μία φιλοξενείται. Τέλος, η ΣΥΔ σαν δομή υπό σύσταση βρίσκεται σε αναζήτηση χώρου.

Πίνακας 15 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα

ΕΙΔΟΣ ΔΟΜΗΣ	ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ	ΚΑΠΗ	ΚΗΦΗ	ΣΥΔ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΟ	3		3	3		9
ΙΔΙΟΚΤΗΤΟ	19		3	10		32
ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ			1			1
ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ					1	1
ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	2		1			3
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	1	1		2		4
ΣΥΝΟΛΟ	25	1	8	15	1	50

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η παρακάτω σειρά από πίνακες παρουσιάζει δεδομένα για την κατάσταση των κτηρίων που φιλοξενούνται οι δομές. Η γενική εικόνα δείχνει ότι το 42% των δομών στεγάζεται σε κτήρια των οποίων η κατάσταση χαρακτηρίζεται ως μέτρια ενώ το 38% περίπου σε κτήρια που βρίσκονται σε καλή ή πολύ καλή κατάσταση. Αν και δεν παρατηρούνται σημαντικές

διαφοροποιήσεις μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων φαίνεται ότι στην ΠΕ Ρεθύμνου τα κτήρια που στεγάζονται οι δομές είναι σε καλύτερη κατάσταση σε σχέση με τις άλλες ΠΕ.

Πίνακας 16 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα

	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΟ	ΧΑΝΙΩΝ	ΚΡΗΤΗ
ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ	1				1
ΚΑΚΗ				1	1
ΜΕΤΡΙΑ	6	1	10	4	21
ΚΑΛΗ	2	2	11	2	18
ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	1				1
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	6	1		2	9
ΣΥΝΟΛΟ	16	4	21	9	50

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης

Σε σχέση με την κατάσταση των κτηρίων ανά είδος δομής παρατηρούμε ότι τα περισσότερα ΚΑΠΗ στεγάζονται σε κτήρια που βρίσκονται σε καλή κατάσταση. Τα Προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι κυρίως στεγάζονται σε κτήρια που βρίσκονται σε μέτρια κατάσταση ενώ 30% αυτών στεγάζεται σε κτήρια που βρίσκονται σε καλή κατάσταση. Ομοίως, στα περισσότερα ΚΗΦΗ τα κτήρια βρίσκονται σε μέτρια κατάσταση, τέσσερα σε καλή και ένα σε πολύ καλή κατάσταση.

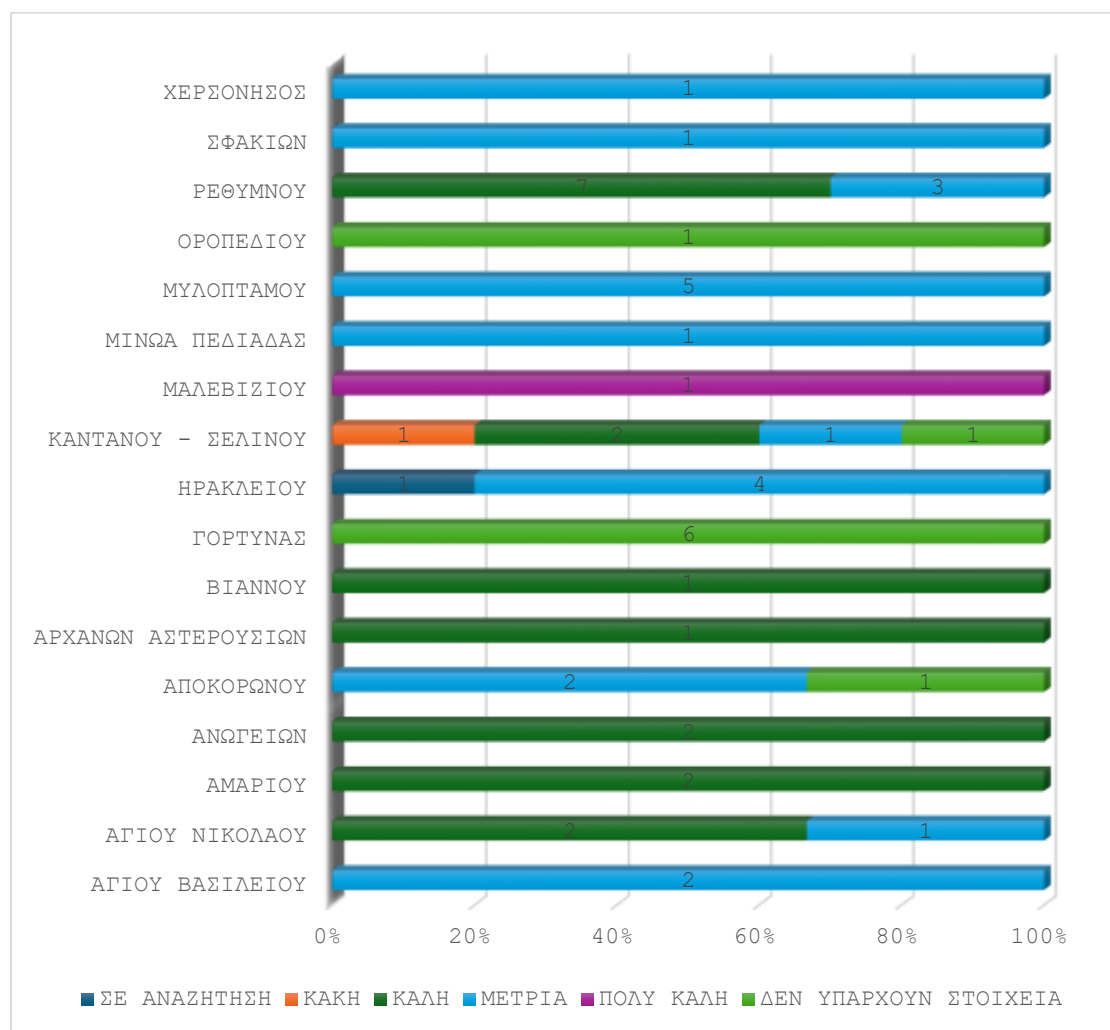
Πίνακας 17 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Είδος Δομής

	ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ	ΚΑΠΗ	ΚΗΦΗ	ΣΥΔ	ΚΡΗΤΗ
ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ					1	1
ΚΑΚΗ	1					1
ΜΕΤΡΙΑ	12		2	7		21
ΚΑΛΗ	7		6	4		17
ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ				1		1
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	5	1		3		9
ΣΥΝΟΛΟ	25	1	8	15	1	49

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η ανάλυση της κατάστασης των κτηρίων που στεγάζονται οι δομές ανά Δήμο μας δείχνει ότι η δομή του Δήμου Μαλεβιζίου είναι σε πολύ καλή κατάσταση. Επίσης, στους Δήμους Ρεθύμνου, Βιάννου, Αγίου Νικολάου, Ανωγείων και Αμαρίου τα κτήρια βρίσκονται συγκριτικά σε καλύτερη κατάσταση σε σχέση με τους άλλους δήμους της Περιφέρειας Κρήτης.

Διάγραμμα 9 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δεδομένα σχετικά με την νομιμότητα των κτηρίων που στεγάζονται οι δομές. Αν και για σχεδόν τις μισές δομές δεν υπάρχουν στοιχεία, βλέπουμε ότι η μεγάλη πλειοψηφία των δομών που υπάρχουν δεδομένα στεγάζεται σε κτήρια που έχουν οικοδομική άδεια, δύο είναι σε διαδικασία τακτοποίησης ενώ σε τρία δεν υπάρχει άδεια. Τέλος, στο κτήριο που στεγάζεται ένα ΚΑΠΗ στο Ρέθυμνο κρίθηκε ακατάλληλο και πλέον δεν χρησιμοποιείται.

Πίνακας 18 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα

ΠΕ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΧΑΝΙΩΝ	ΚΡΗΤΗ
ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟ			1		1
ΥΠΑΡΞΗ ΑΔΕΙΑΣ	9	1	6	4	20
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΔΕΙΑ	1			2	3
ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΗ			2		2
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	6	3	12	3	24
ΣΥΝΟΛΟ	16	4	21	9	49

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η εξέταση της νομιμότητας των κτηρίων σε σχέση με το είδος της δομής μας δείχνει ότι τα ΚΗΦΗ σαν νεότερες δομές στεγάζονται σε κτήρια που έχουν οικοδομική άδεια. Επίσης τα περισσότερα από τα Προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι στεγάζονται σε κτήρια που διαθέτουν άδεια ενώ δυο από αυτά βρίσκονται σε διαδικασία νομιμοποίησης. Από τις δομές που δεν διαθέτουν άδεια οι δύο είναι βοήθεια στο σπίτι και η μία ΚΗΦΗ και βρίσκονται στους δήμους Σφακίων, Καντάνου Σελίνου και Μίνωα Πεδιάδας.

Πίνακας 19 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Είδος Δομής

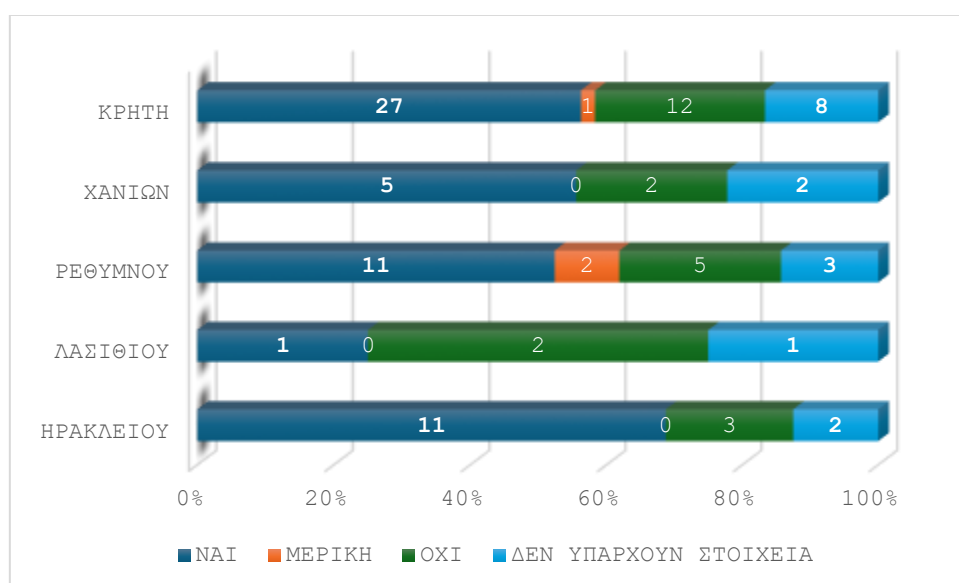
	ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ	ΚΑΠΗ	ΚΗΦΗ	ΣΥΔ
ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟ			1		
ΥΠΑΡΞΗ ΑΔΕΙΑΣ	8		1	11	
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΔΕΙΑ	2			1	
ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΗ	2				
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	13	1	6	3	1
ΣΥΝΟΛΟ	25	1	8	15	1

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η επόμενη σειρά από πίνακες και γραφήματα παρουσιάζει το σημαντικό ζήτημα της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στις δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους. Σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης λίγο περισσότερες από τις μισές δομές είναι προσβάσιμες στα ΑμεΑ, ενώ άλλες δύο είναι μερικώς προσβάσιμες (μόνο στον χώρο του ισογείου). Αντίθετα το ένα

τρίτο περίπου από αυτές καθιστά απαγορευτική την επίσκεψη ατόμων με αναπηρία. Σε σχέση με τις διαφοροποιήσεις μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων πιο προσβάσιμες είναι αυτές του Ρεθύμνου καθώς πάνω από το 60% των δομών είναι προσβάσιμες ενώ λιγότερο προσβάσιμες είναι αυτές της ΠΕ Λασιθίου (50%). Τέλος, αναφορικά με της υποδομές που εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα, οι περισσότερες δομές παρέχουν ράμπα και WC ΑμεΑ ενώ πολύ λιγότερες είναι οι δομές που έχουν ράμπα επί του πεζοδρομίου ή ανελκυστήρα ΑμεΑ ενώ μόλις μία παρέχει ειδική στάθμευση για ΑμεΑ.

Διάγραμμα 10 Πρόσβαση ΑμεΑ στα κτίρια που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Αναφορικά με την πρόσβαση ανά είδος δομής τα ΚΗΦΗ σας νεότερες δομές είναι περισσότερο προσβάσιμες από τα άτομα με αναπηρία. Η πλειοψηφία των Προγραμμάτων Βοήθεια στο Σπίτι προσφέρει για πρόσβαση από άτομα με αναπηρία όπως επίσης και των ΚΗΦΗ χωρίς σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο δομών.

Πίνακας 20 Πρόσβαση ΑμεΑ στα κτίρια που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Είδος Δομής

ΔΟΜΗ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΗ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	11		8	4	25
ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ				1	1
ΚΑΠΗ	4	2	2		8
ΚΗΦΗ	11		1	2	15
ΣΥΔ				1	1
ΚΡΗΤΗ	27	2	12	8	50

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σε σχέση με την προσβασιμότητα ανά Δήμο, οι δήμοι Αγίου Βασιλείου, Ανωγείων, Αρχανών – Αστερουσίων, Βιάννου, Μαλεβιζίου, Χερσονήσιου και Σφακίων έχουν εξασφαλίσει την πρόσβαση των ΑμεΑ στο σύνολο των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους. Αντίθετα στους Δήμους Αποκορώνου και Μίνωα Πεδιάδος τα άτομα με αναπηρία δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από τις υπάρχουσες δομές καθώς δεν υπάρχουν οι απαραίτητες υποδομές για την πρόσβαση σε αυτές.

Πίνακας 21 Πρόσβαση ΑμεΑ στα κτίρια που στεγάζονται οι Δομές που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά Δήμο

ΔΗΜΟΣ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΗ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	Γενικό Άθροισμα
ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	2				2
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2		1		3
ΑΜΑΡΙΟΥ	1		1		2
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	2				2
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ			2	1	3
ΑΡΧΑΝΩΝ					
ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	1				1
ΒΙΑΝΝΟΥ	1				1
ΓΟΡΤΥΝΑΣ	3		2	1	6
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	4			1	5
ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ	4			1	5
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1				1
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ			1		1
ΜΥΛΟΠΤΑΜΟΥ	2			3	5
ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ				1	1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	4	2	4		10
ΣΦΑΚΙΩΝ	1				1
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	1				1
ΚΡΗΤΗ	27	2	12	8	50

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Προβλήματα και ανάγκες δομών

Από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν και από τις δύο έρευνες προκύπτουν μια σειρά από προβλήματα και ανάγκες οι οποίες χρειάζεται να καλυφθούν ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η λειτουργία των δομών και τελικά να παρέχονται ποιοτικότερες

υπηρεσίες προς του ηλικιωμένους. Παρακάτω παρουσιάζεται μια λίστα από αυτά τα ζητήματα:

- **Αντικατάσταση οχημάτων:** τα οχήματα για το Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι αποτελούν βασικό εργαλείο για την μετακίνηση του προσωπικού και την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων και των ΑμεΑ. Σε πολλές από τις υπηρεσίες τα εν λόγω οχήματα χρησιμοποιούνται για περίπου 20 χρόνια, με αποτέλεσμα τις συχνές βλάβες αλλά και το έλλειμα στην ασφάλεια που προσφέρουν στους μετακινούμενους.
- **Κτηριακά ζητήματα:** αρκετές υπηρεσίες αναφέρουν ότι τα κτήρια στα οποία στεγάζονται χρίζουν ανακαίνισης, ενώ σε άλλες περιπτώσεις αναφέρουν ότι οι υπάρχοντες χώροι δεν επαρκούν για την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων είτε παρατηρείται η έλλειψη θέρμανσης – κλιματισμού ενώ ένα σημαντικό ποσοστό των δομών δεν είναι πλήρως προσβάσιμες για ΑμεΑ.
- **Υλικοτεχνική υποδομή και Εξοπλισμός:** αρκετές από τις δομές αναφέρουν ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή και εξοπλισμό οι οποίες δυσχεραίνουν την εκτέλεση του έργου τους και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους ηλικιωμένους. Οι ελλείψεις αφορούν τόσο τον εξοπλισμό γραφείου όσο και τεχνικού εξοπλισμού πχ υπολογιστές, πλυντήρια κλπ.
- **Έλλειψη Προσωπικού:** Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού έχει ορατές επιπτώσεις στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- **Κατακερματισμός Υπηρεσιών:** Σημαντική παρατήρηση των δομών είναι ότι η διασπορά των υπηρεσιών με ίδιους ωφελούμενους σε διαφορετικά κτήρια δυσχεραίνει τον μεταξύ τους συντονισμό και την ολιστική παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους ηλικιωμένους.
- **Ανεπάρκεια δομών:** Κάποιες δομές αναφέρουν ότι οι υπάρχουσες δομές δεν επαρκούν για να καλύψουν τις υφιστάμενες ανάγκες, ειδικά για τα ΚΑΠΗ τονίζεται από τις υπηρεσίες ότι θα πρέπει να επεκταθούν. Παράλληλα τονίζεται η ανάγκη δημιουργίας Μονάδων Φροντίδας Ηλικιωμένων καθώς υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που χρειάζονται ολόημερη φροντίδα η οποία δεν μπορεί να προσφερθεί από το Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι ή τα ΚΗΦΗ.
- **Προσβασιμότητα δομών:** Η διασπορά του πληθυσμού των ηλικιωμένων σε μικρά απομονωμένα χωριά δημιουργεί προβλήματα στο πως θα προσεγγίσουν τις υπηρεσίες που απευθύνονται σε αυτούς, δεδομένου ότι αρκετοί από αυτούς δεν οδηγούν ή δεν είναι σε θέση να οδηγήσουν. Από τις απαντήσεις των υπηρεσιών προκύπτει η ανάγκη προμήθειας οχημάτων που θα μεταφέρουν τους ηλικιωμένους προς τις δομές.
- **Δράσεις που προωθούν την Ενεργή Γήρανση:** ανάπτυξη προγραμμάτων ψυχαγωγίας και ενεργής συμμετοχής στις τοπικές κοινωνίες.
- **Ψυχική Υγεία:** Δημιουργία κινητών μονάδων ψυχικής υγείας καθώς η μοναξιά και η κατάθλιψη είναι συχνά φαινόμενα στην 3^η Ηλικία και υπάρχει δυσκολία στην επίσκεψη των ηλικιωμένων σε ειδικούς γιατρούς και νοσοκομεία.

Συμπεράσματα

Γενικότερα από την από τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται μια συνεχόμενη αύξηση των αναγκών καθώς εμφανίζεται αύξηση του πληθυσμού των ηλικιωμένων. Παρόλα αυτά

φαίνεται ότι οι υπάρχουσες δομές μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες με την προϋπόθεση της πλήρους στελέχωσης τους και της παροχής του κατάλληλου υλικοτεχνικού εξοπλισμού. Η μόνη ανάγκη επέκτασης δομών αφορά τις δομές που προάγουν την ενεργό γήρανση, την κοινωνικότητα και το αισθήματος συμμετοχής και χρησιμότητας των πολιτών 3^{ης} Ηλικίας. Τέτοιες δομές είναι τα ΚΗΦΗ συνεπώς προτείνεται η επέκτασή τους με σκοπό να παρέχουν μεγαλύτερη γεωγραφική κάλυψη. Παράλληλα, χρειάζονται στοχευμένες παρεμβάσεις από εξειδικευμένους επιστήμονες – προσωπικό ώστε να αναπτυχθούν προγράμματα που αποτρέπουν την απομόνωση και την περιθωριοποίηση των ηλικιωμένων. Για τον λόγο αυτό τονίζεται η ανάγκη όχι ανάπτυξης νέων δομών αλλά ποιοτικών υπηρεσιών από τις υπάρχουσες δομές. Κρίνεται λοιπόν απαραίτητη η επέκταση ωραρίου λειτουργίας των ΚΑΠΗ και η συνεργασία τους με φορείς, σχολεία, πολιτιστικούς συλλόγους και την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών για την ανάπτυξη κοινών δράσεων που θα στοχεύουν στην ένταξη των ηλικιωμένων. Τέλος, θα πρέπει να δοθεί έμφαση σε δύο ζητήματα: α) στην προσβασιμότητα των ηλικιωμένων στις υπηρεσίες καθώς πολλοί κατοικούν σε μικρά χωριά με δύσκολη πρόσβαση, οπότε χρειάζεται όχημα για να μετακινηθούν. Συνεπώς προτείνεται η παροχή υπηρεσίας μετακίνησης των ηλικιωμένων από τους Δήμους. β) στην ψυχική υγεία των ηλικιωμένων, οπότε προτείνεται σε συνεργασία με τα Νοσηλευτικά Ιδρύματα και τα Κέντρα Υγείας της Περιφέρειας Κρήτης η σύσταση κινητών μονάδων ψυχικής υγείας που θα επισκέπτονται τους ηλικιωμένους στον τόπο κατοικίας τους.

Συγκεντρωτικά Συμπεράσματα για τις Δομές που Απευθύνονται σε Ηλικιωμένους

Αύξηση του πληθυσμού ηλικιωμένων και ανισότητες στην κατανομή δομών:

Παρατηρείται σταθερή αύξηση του πληθυσμού άνω των 70 ετών στην Κρήτη, με την υψηλότερη συγκέντρωση στην ΠΕ Λασιθίου και την ΠΕ Ηρακλείου.

Παρά τη μεγάλη συγκέντρωση ηλικιωμένων στην ΠΕ Λασιθίου, η διαθεσιμότητα δομών είναι χαμηλή, με αναλογία 1 δομή ανά 1.200 ηλικιωμένους, ενώ στο Ρέθυμνο η ΠΕ με την καλύτερη αναλογία, η αντίστοιχη αναλογία είναι 1 δομή ανά 500 ηλικιωμένους.

Επάρκεια υφιστάμενων δομών με προϋποθέσεις:

Οι υπάρχουσες δομές μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες μόνο αν στελεχωθούν πλήρως και αν εξοπλιστούν κατάλληλα.

Η δομή με τη μεγαλύτερη αριθμητική κάλυψη είναι το Βοήθεια στο Σπίτι, ακολουθούμενο από τα ΚΗΦΗ και τα ΚΑΠΗ.

Αύξηση των ωφελούμενων και των αιτήσεων σε δημόσιες δομές:

Οι δημόσιες δομές σημειώνουν αύξηση στον αριθμό των αιτήσεων και των ωφελούμενων, ενώ οι ιδιωτικές διατηρούν σταθερούς αριθμούς.

Η συνολική κάλυψη των ηλικιωμένων από τις δομές της Περιφέρειας Κρήτης ανέρχεται σε 20%.

Οι δήμοι Ανωγείων και Αρχανών - Αστερουσίων παρέχουν την υψηλότερη κάλυψη στους ηλικιωμένους, ενώ κάτω από τον μέσο όρο βρίσκονται οι δήμοι Βιάννου, Μυλοποτάμου, Οροπεδίου Λασιθίου, Γόρτυνας, Χανίων, Αμαρίου, Μινώα Πεδιάδας, Σητείας, Ιεράπετρας, Αγίου Νικολάου, Κισσάμου, Αγίου Βασιλείου, Φαιστού, Αποκορώνου και Πλατανιά.

Αύξηση ζήτησης σε ΚΑΠΗ, ΚΕΚΟΙΦ-ΑΠΗ και ΚΗΦΗ:

Η μεγαλύτερη αύξηση της ζήτησης παρατηρείται στις δομές ΚΑΠΗ, ΚΕΚΟΙΦ-ΑΠΗ και ΚΗΦΗ.

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις στις αιτήσεις καταγράφηκαν στις ΠΕ Ρεθύμνου και Λασιθίου. Οι δήμοι με τις περισσότερες αιτήσεις είναι: Ρεθύμνης, Αγίου Νικολάου, Μίνωα Πεδιάδας και Ιεράπετρας.

Κατάσταση κτηριακών εγκαταστάσεων:

Στην Περιφέρεια Κρήτης το 42% των κτιρίων των κοινωνικών δομών βρίσκονται σε μέτρια κατάσταση. Οι περισσότερες κοινωνικές δομές που ενοικιάζουν χώρους για στέγαση είναι στην ΠΕ Ρεθύμνου.

Η μία ΣΥΔ αναζητά ακόμη κατάλληλο χώρο στέγασης.

Προσβασιμότητα ΑμεΑ:

Λίγο περισσότερες από τις μισές δομές έχουν πλήρη προσβασιμότητα σε ΑμεΑ και το 1/3 των δομών δεν διαθέτει καμία πρόσβαση για ΑμεΑ.

Τα ΚΗΦΗ διαθέτουν την καλύτερη προσβασιμότητα, ενώ οι λιγότερο προσβάσιμες δομές βρίσκονται στην ΠΕ Λασιθίου.

Ανάγκη για βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών:

Η προτεραιότητα δεν είναι η δημιουργία νέων δομών, αλλά η αναβάθμιση των υπηρεσιών στις υπάρχουσες.

Η επέκταση του ωραρίου λειτουργίας των ΚΑΠΗ και η συνεργασία τους με φορείς, σχολεία, πολιτιστικούς συλλόγους και την ευρύτερη κοινωνία μπορούν να συμβάλουν στη μεγαλύτερη ένταξη των ηλικιωμένων στην κοινωνία.

Πρόσβαση στις υπηρεσίες:

Πολλοί ηλικιωμένοι ζουν σε απομακρυσμένα χωριά με περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Προτείνεται η δημιουργία υπηρεσίας μετακίνησης ηλικιωμένων προς τις δομές.

Ψυχική Υγεία:

Η μοναξιά και η κατάθλιψη είναι κοινά φαινόμενα στην τρίτη ηλικία.

Προτείνεται η σύσταση κινητών μονάδων ψυχικής υγείας σε συνεργασία με τα Νοσηλευτικά Ιδρύματα και τα Κέντρα Υγείας της Περιφέρειας Κρήτης. Αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής και ενεργειακή αναβάθμιση των κοινωνικών δομών.

Μετά τα παραπάνω, έμφαση κατά προτεραιότητα, προτείνεται να δοθεί:

1η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων Δομών Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων στους δήμους όπου το ποσοστό κάλυψης των ηλικιωμένων είναι μικρότερο από το μέσο όρο την Περιφέρειας Κρήτης.

2η Προτεραιότητα

- Αναβάθμιση Δομών Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων και βελτίωση της προσβασιμότητας ΑμεΑ.
- Προμήθεια αυτοκινήτων μεταφοράς ηλικιωμένων

3η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων Δομών Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων στους λοιπούς δήμους

b) Δομές για άτομα με αναπηρίες (ΚΔΑΠ, ΣΥΔ, ΚΗΦ ΑμεΑ)

Δημογραφικά

Δυστυχώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά τα δεδομένα τα οποία να υποδεικνύουν τον ακριβή πληθυσμό των Ατόμων με Αναπηρία ή των νοικοκυριών που έχουν τουλάχιστον ένα ΑμεΑ στην σύνθεσή τους. Η έλλειψη αυτών των στοιχείων δεν αφορά μόνο την Κρήτη αλλά ολόκληρη την επικράτεια. Από τα διαθέσιμα στοιχεία σε εθνικό επίπεδο γνωρίζουμε ότι περίπου το 5,8% του πληθυσμού σε επίπεδο χώρας έχει αναπηρία σε ποσοστό μεγαλύτερο του 64% (ΕΣΑμεΑ 2017), ενώ περίπου το 24% αναφέρει κάποια μορφή μακροχρόνιας αναπηρίας (Eurostat, 2017). Εστιάζοντας στο επίπεδο της Περιφέρειας Κρήτης τα στοιχεία των Φορολογικών Δηλώσεων του 2020 (Πίνακας 2.1) μας δείχνουν ότι το 3,6% των νοικοκυριών που υποβάλλουν φορολογική δήλωση έχουν στην σύνθεσή τους τουλάχιστον ένα άτομο ΑμεΑ. Μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται στην ΠΕ Ηρακλείου ενώ μικρότερη στην ΠΕ Λασιθίου.

Πίνακας 22 Ποσοστό φορολογικών δηλώσεων ΑμεΑ ανά ΠΕ

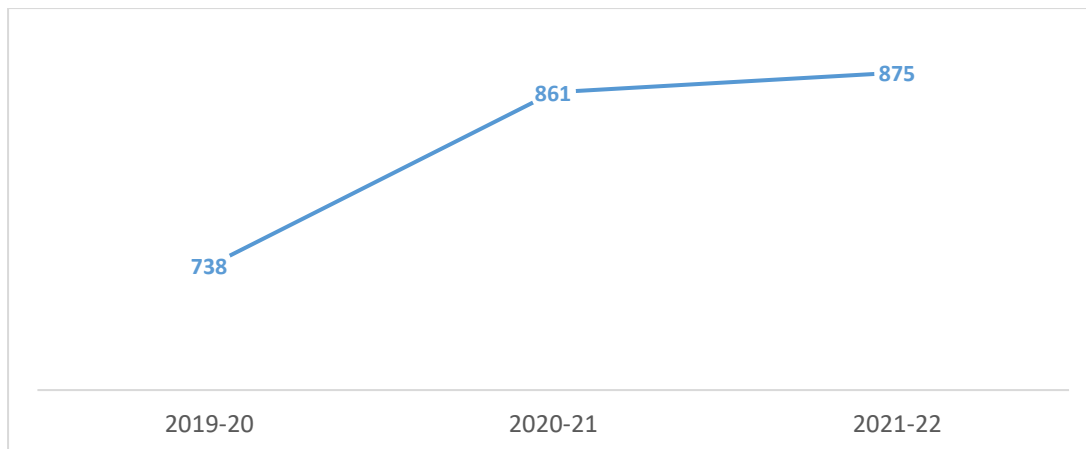
Περιφερειακή Ενότητα	Ποσοστό Φορολογικών Δηλώσεων με Αναπηρία 2019
Ηρακλείου	3,8%
Λασιθίου	3,2%
Ρεθύμνου	3,6%
Χανίων	3,4%
Κρήτη	3,6%

Πηγή: ΑΑΔΕ (2020)

Ως μια δεύτερη ένδειξη για την εξέλιξη του πληθυσμού των ΑμεΑ στην Περιφέρεια Κρήτης στην παρούσα έκθεση χρησιμοποιούμε τον αριθμό των μαθητών που φοιτούν στα ειδικά σχολεία ανεξαρτήτως βαθμίδας. Σύμφωνα λοιπόν με το Γράφημα 1 παρακάτω ο αριθμός των μαθητών ειδικής εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά 18,5% στο διάστημα 2020 – 2022.

Διάγραμμα 11 Αριθμός Μαθητών που φοιτούν στα Ειδικά Σχολεία της Περιφέρειας Κρήτης

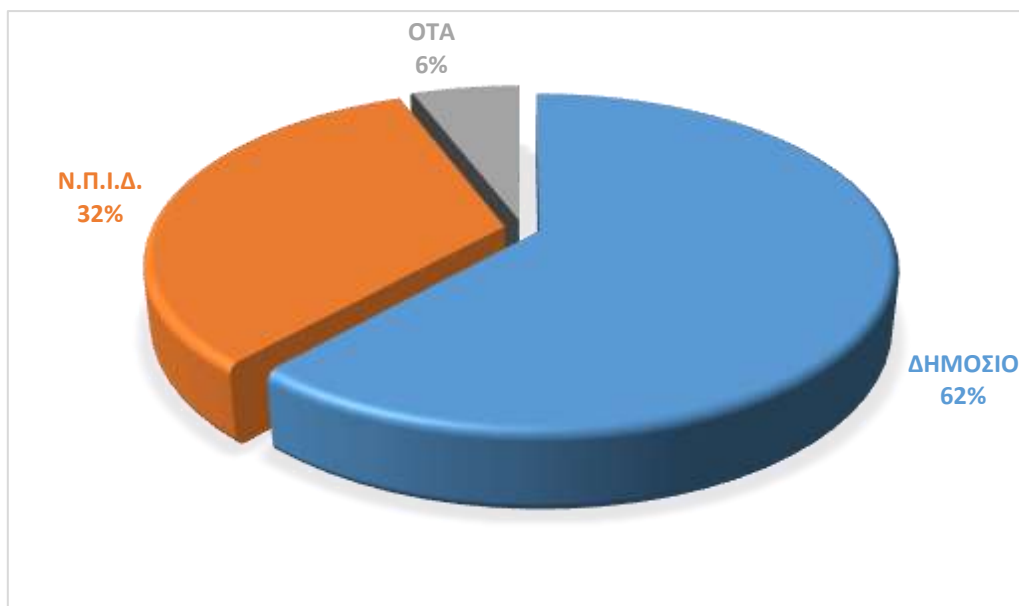

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Είδος και κατανομή των υπηρεσιών

Αναφορικά με τις δομές και τα προγράμματα που απευθύνονται σε ΑμεΑ, σε επίπεδο περιφέρειας Κρήτης, την περίοδο 2018-2020 όπου και έγινε η καταγραφή λειτουργούν με νόμιμη άδεια σε ισχύ 86 δομές και προγράμματα (Διάγραμμα 12). Η συντριπτική πλειοψηφία των δομών (62% - 53 δομές) και των υπηρεσιών αυτών παρέχεται από το κεντρικό κράτος, ενώ 28 δομές διοικούνται από άλλους φορείς όπως ΜΚΟ, σωματεία και συλλόγους γονέων και κηδεμόνων. Τέλος, υπάρχουν μόνο πέντε δομές που παρέχονται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίες αποτελούν παραρτήματα του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας, όπου στο σύνολο τους αφορούν Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ) – ΑμεΑ.

Διάγραμμα 12 Λειτουργούσες δομές ΑμεΑ ανά φορέα λειτουργίας

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Αναφορικά με την γεωγραφική κατανομή των δομών και των υπηρεσιών ανά Περιφερειακή Ενότητα τα δεδομένα που παρουσιάζονται στον Πίνακα 23 παρακάτω φανερώνουν ότι οι περισσότερες δομές βρίσκονται στην ΠΕ Ηρακλείου (35%) με τις ΠΕ Χανίων (28%) και Λασιθίου (26) να ακολουθούν. Οι λιγότερες δομές βρίσκονται στην ΠΕ Ρεθύμνου (13). Τέλος, σε σχέση με τον φορέα λειτουργίας των δομών φαίνεται οι ιδιωτικές δομές να ακολουθούν την πληθυσμιακή πυκνότητα, δηλαδή οι πιο πολλές δομές υπάρχουν στην ΠΕ Ηρακλείου όπου είναι και η μεγαλύτερη πληθυσμιακά, με τις ΠΕ Χανίων, Ρεθύμνου και Λασιθίου να ακολουθούν. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι δεν υπάρχει καμία Δημοτική δομή για ΑμεΑ στην ΠΕ Ρεθύμνου.

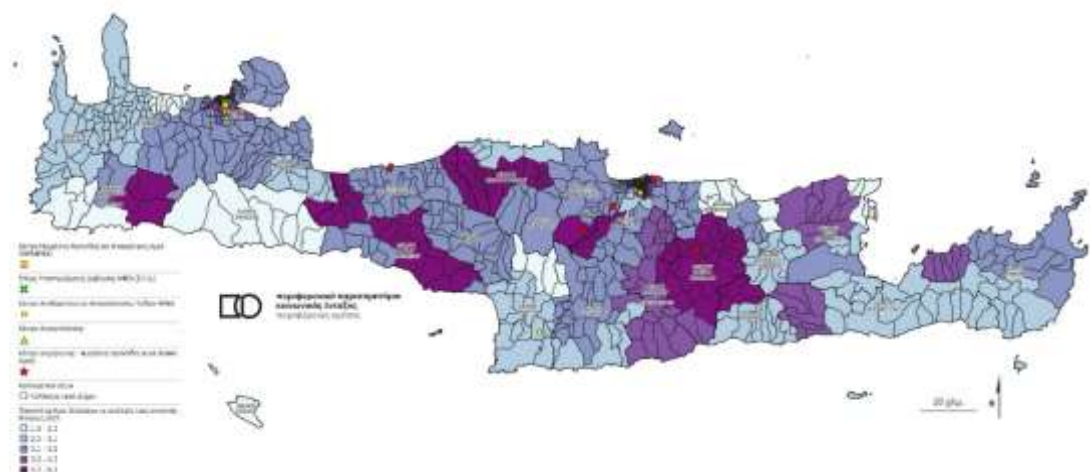
Πίνακας 23 Λειτουργούσες δομές ΑμεΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα και Υπεύθυνο Φορέα Λειτουργίας

ΠΕ	ΔΗΜΟΣΙΟ	Ν.Π.Ι.Δ.	ΟΤΑ	Σύνολο
Ηρακλείου	16	12	2	30
Λασιθίου	13	4	2	19
Ρεθύμνου	8	5		13
Χανίων	16	7	1	24
Κρήτη	53	28	5	86

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Η κατανομή των δομών και των υπηρεσιών σε χωρικό επίπεδο παρουσιάζεται παρακάτω στον Χάρτη 2.

Χάρτης 2 Χωρική κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ στην Περιφέρεια Κρήτης σε σχέση με το ποσοστό φορολογικών δηλώσεων ΑμεΑ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2021)

Σε σχέση με το είδος των υπηρεσιών που απευθύνονται σε ΑμεΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης ο Πίνακας 24 παρακάτω μας δίνει πληροφορίες για τις δομές ανεξάρτητα από το ποιος φορέας είναι υπεύθυνος για την λειτουργία τους. Παρατηρούμε πως σχεδόν το 45% των δομών αφορούν υπηρεσίες Ειδικής Εκπαίδευσης, δηλαδή Ειδικά σχολεία όλων των βαθμίδων. Στην συνέχεια ακολουθούν τα Κέντρα Δημέρευσης και Απασχόλησης και οι Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ). Στο σημείο αυτό καλό θα ήταν να γίνουν κάποιες διευκρινήσεις σε σχέση με την καταγραφή των ΣΥΔ, αναλυτικότερα από τις 8 δομές που έχουμε καταγράψει σε λειτουργία βρίσκονται οι 3 καθώς: 3 δομές στην ΠΕ Λασιθίου σταμάτησαν την λειτουργία τους λόγω ελλείψεων στην χρηματοδότηση ενώ 2 δομές βρίσκονται υπό σύσταση. Λιγότερες (6) δομές απευθύνονται στην επαγγελματική κατάρτιση των ΑμεΑ καθώς επίσης και στην Δημιουργική Απασχόληση των παιδιών με αναπηρία (ΚΔΑΠ-ΜΕΑ). Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι τα Άτομα με Αναπηρία λαμβάνουν φροντίδα επίσης από άλλα προγράμματα και υπηρεσίες που διαχειρίζονται οι Δήμοι όπως το Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι που απευθύνεται σε ηλικιωμένους αλλά και σε Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ), καθώς και τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ).

Πίνακας 24 Είδος Δομών – Υπηρεσιών που απευθύνονται σε ΑμεΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

Δομή – Υπηρεσία	Αριθμός δομών
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	38
ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑμεΑ (ΚΔΗΦ ΑμεΑ)	11
ΣΤΕΓΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΣΥΔ)	8
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ – ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	6
ΚΕΝΤΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ (ΚΔΑΠ)	6
ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	5
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΒΑΘΜΟΥ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	3
ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΡΟΝΙΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	3
ΜΟΝΑΔΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΜΦΗ)	2
ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ	2
ΠΑΡΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	1
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ	1
Σύνολο	86

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με το είδος και την κατανομή των δομών σε επίπεδο Περιφερειακής Ενοτήτας (Πίνακας 25) παρατηρούμε ότι οι δομές της Ειδικής Εκπαίδευσης ακολουθούν την πληθυσμιακή κατανομή των Περιφερειακών Ενοτήτων, με τις περισσότερες να βρίσκονται στην ΠΕ Ηρακλείου. Σημαντική είναι επίσης η απουσία Κέντρων Δημέρευσης και Ημερήσιας φροντίδας και Κέντρων αποθεραπείας και αποκατάστασης από την ΠΕ Λασιθίου. Σε σχέση με τις ΣΥΔ παρατηρούμε ότι απουσιάζουν παντελώς από τις ΠΕ Λασιθίου και Ρεθύμνου καθώς όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι τρεις ΣΥΔ που βρίσκονται στην ΠΕ Λασιθίου έχουν αναστείλει την λειτουργία τους από το 2022 λόγω προβλημάτων στην χρηματοδότηση. Τέλος παρατηρούμε ότι από την ΠΕ Ηρακλείου απουσιάζουν δομές όπως: Οικοτροφεία, Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων – ΑμεΑ καθώς επίσης και κέντρα που ασχολούνται με την Φροντίδα Χρόνιων Παθήσεων.

Πίνακας 25 Κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά ΠΕ

Δομή - Υπηρεσία	Ηρακλείου	Λασιθίου	Ρεθύμνου	Χανίων	Κρήτη
-----------------	-----------	----------	----------	--------	-------

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	13	9	6	10	38
ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ- ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑμεΑ (ΚΔΗΦ ΑμεΑ)	7		1	3	11
ΣΤΕΓΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΣΥΔ)	3	3		2	8
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ - ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	1	1	3	1	6
ΚΕΝΤΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ (ΚΔΑΠ)	2	2	1	1	6
ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	2		1	2	5
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΒΑΘΜΟΥ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	1	1		1	3
ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΡΟΝΙΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ		1		2	3
ΜΟΝΑΔΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΜΦΗ)			1	1	2
ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ		1		1	2
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ		1			1
ΠΑΡΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	1				1
Σύνολο	30	19	13	24	86

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Ο τελευταίος πίνακας (26) αυτής της ενότητας παρουσιάζει το είδος φροντίδας που παρέχουν οι δομές (ανοιχτής – κλειστής φροντίδας) σε σχέση με την ΠΕ που εδράζονται. Η γενική εικόνα δείχνει ότι σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης η συντριπτική πλειοψηφία των δομών (77%) αφορούν την παροχή ανοικτής φροντίδας, το μεγαλύτερο ποσοστό ανοικτών δομών εμφανίζεται στην ΠΕ Ηρακλείου (90%) ενώ το μικρότερο στην ΠΕ Λασιθίου (63%). Οι δομές κλειστής φροντίδας αντιπροσωπεύουν το 14% των δομών και προγραμμάτων ΑμεΑ ενώ μόλις 8 αφορούν την παροχή υπηρεσιών.

Πίνακας 26 Κατανομή Δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά είδος φροντίδας που παρέχουν

Είδος Φροντίδας	Ηρακλείου	Λασιθίου	Ρεθύμνου	Χανίων	Κρήτη
Ανοιχτή	27	12	10	17	66
Κλειστή	1	5	1	5	12
Υπηρεσία	2	2	2	2	8
Σύνολο	30	19	13	24	86

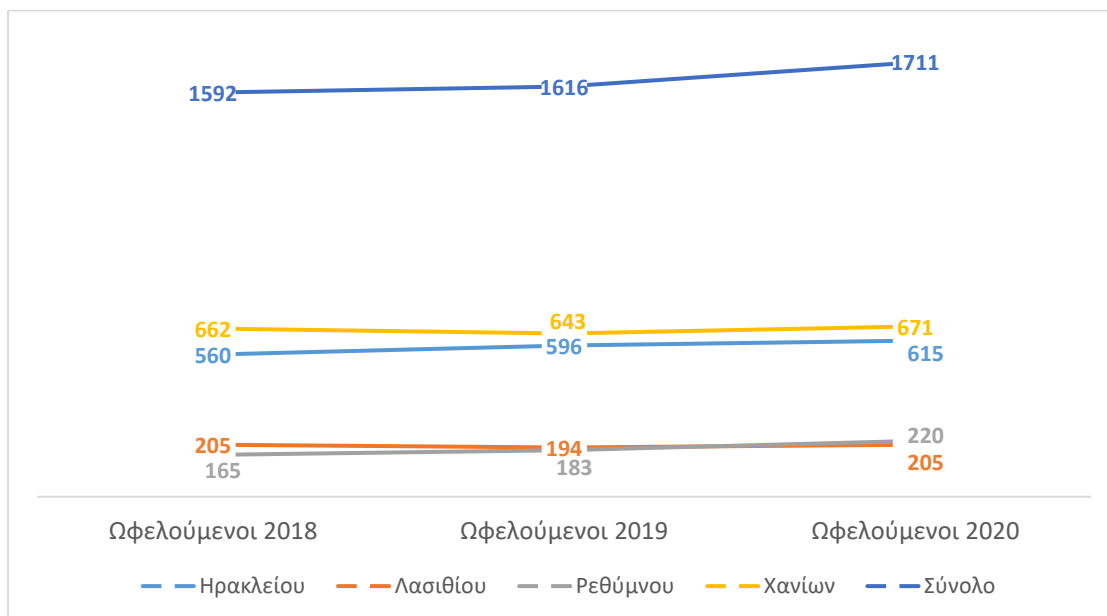
Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Αιτήσεις – Ωφελούμενοι Δομών

Η παρακάτω σειρά από γραφήματα και πίνακες παρουσιάζει την εξέλιξη των ωφελούμενων των δομών και των προγραμμάτων καθώς και των αιτήσεων για συμμετοχή σε αυτά. Πριν την ανάλυση των στοιχείων καλό θα ήταν να τονιστεί ότι παρά την επίμονη και συστηματική προσπάθεια καταγραφής αυτών των δεδομένων τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω μπορεί να μην είναι υστερούν λίγο σε ακρίβεια καθώς κάποιες δομές – φορείς δεν κατόρθωσαν να αποστείλουν τα ακριβή στοιχεία, άλλες δομές έχουν αναστείλει την λειτουργία τους όπως πχ οι 3 ΣΥΔ στην ΠΕ Λασιθίου ή κάποιες άλλες δεν είχαν ξεκινήσει ή μόλις ξεκινούσαν την λειτουργία τους την περίοδο της χαρτογράφησης. Παρόλα αυτά η καταγραφή αυτή είναι πολύ σημαντική καθώς παρουσιάζει μια κατάσταση πολύ κοντινή στην πραγματικότητα και κυρίως αναδεικνύει την όλο και αυξανόμενη ανάγκη των Ατόμων με Αναπηρία και των οικογενειών τους για υποστηρικτικές δομές.

Ξεκινώντας με τα δεδομένα του Διαγράμματος 13 παρακάτω παρατηρούμε ότι ο αριθμός των ωφελούμενων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης παρουσιάζει αύξηση από το 2018-2020 περίπου 7%. Αν και η αύξηση αυτή φαντάζει αρκετά μικρή δεν θα πρέπει να παραγνωρίζουμε το γεγονός ότι το 2020 ήταν η πρώτη χρονιά της πανδημίας COVID-19 και πολλές από τις δομές δεν λειτουργήσαν κανονικά ή με την πλήρη δυναμικότητα τους. Αύξηση στον αριθμό των ωφελούμενων παρουσιάζεται σχεδόν όλες τις περιφερειακές ενότητες με την μεγαλύτερη να παρατηρείται στην ΠΕ Ρεθύμνου (10%). Η ΠΕ Λασιθίου είναι μόνη που δεν σημειώνεται αύξηση καθώς ο αριθμός ωφελούμενων παραμένει σταθερός. Ο αυξανόμενος αριθμός ωφελούμενων ακόμα και σε περιόδους Πανδημίας υποδηλώνει την αύξηση την ανάγκης υποστήριξης των πολιτών με Αναπηρία.

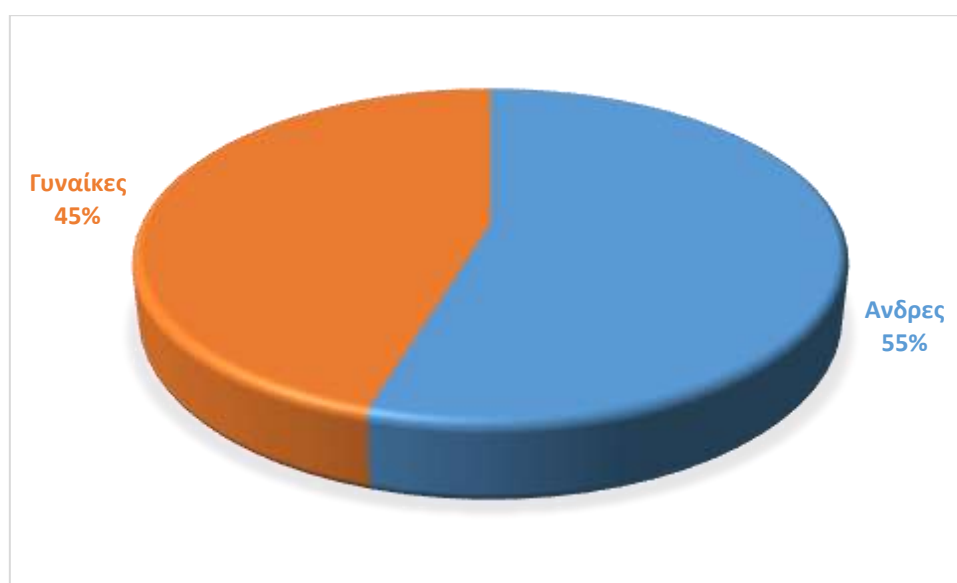
Διάγραμμα 13 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

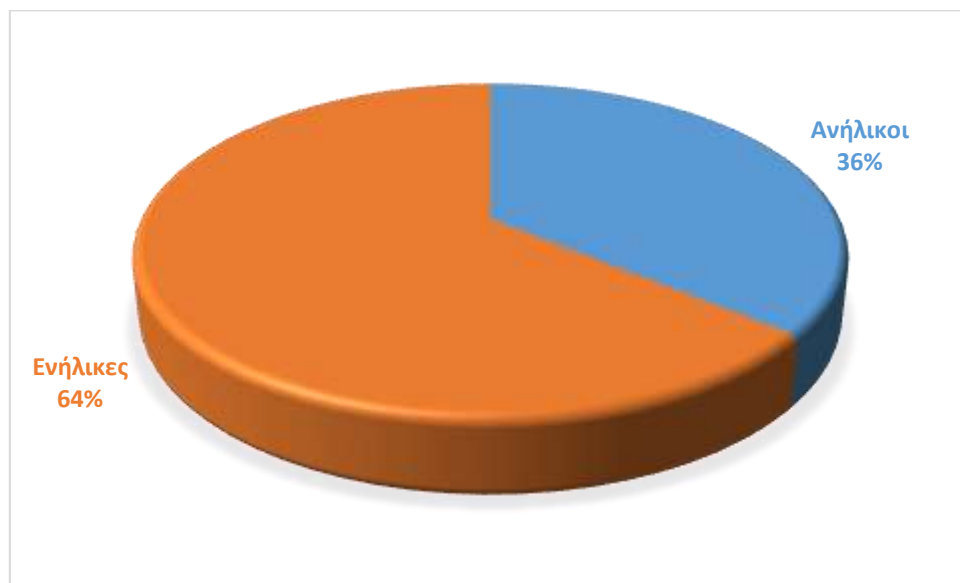
Τα Διαγράμματα 14 και 15 που ακολουθούν, μας πληροφορούν για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ωφελούμενων ΑμεΑ όπως ίσχυαν για το έτος 2020. Αναλυτικότερα, παρατηρούμε ότι οι άνδρες υπερτερούν των γυναικών (55% και 45% αντίστοιχα), ενώ οι ενήλικες ωφελούμενοι είναι σχεδόν διπλάσιοι των ανήλικών.

Διάγραμμα 14 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Διάγραμμα 15 Ηλικιακή ομάδα Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Εξετάζοντας την εξέλιξη των ωφελούμενων ανά είδος δομής αυτό που πραγματικά κινεί το ενδιαφέρον είναι η εντυπωσιακή αύξηση (63%) του αριθμού των ωφελούμενων από το 2021 στο 2023. Η αύξηση αυτή είναι μάλλον πλασματική καθώς πρόκειται για διόρθωση του αριθμού ο οποίος είχε μειωθεί σημαντικά το 2021 λόγω της πανδημίας COVID-19 και την αποφυγής συγκεντρώσεων και συναναστροφών ιδιαίτερα από τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Ο αριθμός αυτός αυξάνεται το 2022 με την υποχώρηση της πανδημίας και συνεχίζει να αυξάνεται και το 2023. Στις υπόλοιπες δομές δεν φαίνεται κάποια αξιολογη μεταβολή κατά την τελευταία ζετία.

Πίνακας 27 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους ανά έτος και Είδος Δομής

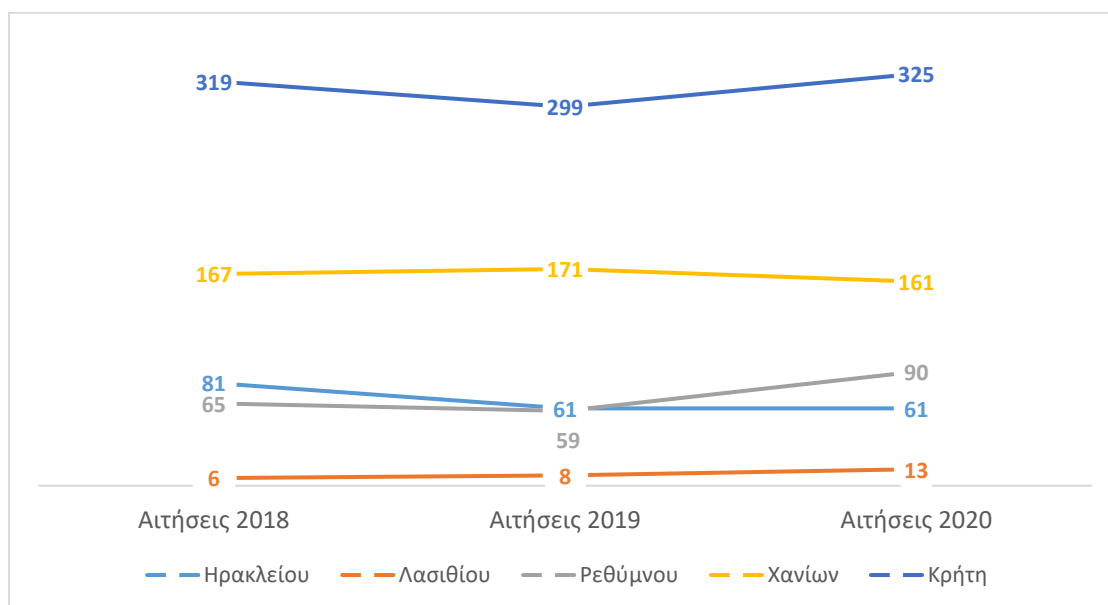
Δομή - Υπηρεσία	Ωφελούμενοι 2018	Ωφελούμενοι 2019	Ωφελούμενοι 2020
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	438	457	491
ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	370	392	404
ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑμεΑ (ΚΔΗΦ ΑμεΑ)	268	302	297
ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΡΟΝΙΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	219	172	194
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ - ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	104	100	123

ΚΕΝΤΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ (ΚΔΑΠ)	72	62	74
ΜΟΝΑΔΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΜΦΗ)	55	65	53
ΣΤΕΓΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΣΥΔ)	26	26	45
ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ	30	30	30
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ	10	10	0
Σύνολο	1.592	1.616	1.711

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Όπως και ο αριθμός των ωφελούμενων έτσι και ο αριθμός των αιτήσεων μπορεί να παρουσιάζει κάποιες διαφοροποιήσεις σε σχέση με την πραγματικότητα και έχει να κάνει με τον διαφορετικό τρόπο υπολογισμού της κάθε υπηρεσίας πχ κάποιες υπηρεσίες και δομές καταγράφουν μόνο τις νέες αιτήσεις ενώ άλλες τον συνολικό αριθμό των αιτήσεων του έτους. Παρόλα αυτά, τα στοιχεία αποτελούν ενδείξεις για την αύξηση της ανάγκης καθώς τόσο σε σύνολο Περιφέρειας Κρήτης όπως και σχεδόν σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα. Σε αυτό το σημείο είναι απαραίτητο να υπενθυμιστεί ότι το 2020 ήταν η πρώτη χρονιά της πανδημίας με μεγάλα διαστήματα Lock Down όπου επηρεάστηκε η λειτουργία των δομών, οι οποίες λειτούργησαν στην βάση ενός ειδικού καθεστώτος και αρκετών περιορισμών.

Διάγραμμα 16 Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Εξετάζοντας την εξέλιξη των αιτήσεων ανά είδος δομής (Πίνακας 28) παρατηρούμε την μεγάλη αύξηση στην ζήτηση υπηρεσιών από κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης, όπως επίσης και την αύξηση στην ζήτηση για προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και για συμμετοχή στα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης παιδιών με Αναπηρία.

Πίνακας 28 Μεταβολή και Αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά έτος και Δομή

Δομή - Υπηρεσία	Αιτήσεις 2018	Αιτήσεις 2019	Αιτήσεις 2020
ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	132	140	152
ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑμεΑ (ΚΔΗΦ ΑμεΑ)	89	52	47
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ - ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	12	11	36
ΜΟΝΑΔΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΜΦΗ)	34	37	23
ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΡΟΝΙΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	26	33	26
ΚΕΝΤΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ (ΚΔΑΠ)	22	22	38
ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ	3	1	0
ΣΤΕΓΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΣΥΔ)	1	3	3
Σύνολο	319	299	325

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Ανθρώπινο Δυναμικό – Ανάγκες

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης του ανθρώπινου δυναμικού και της διάγνωσης αναγκών όπως προέκυψε από τις απαντήσεις 17 φορέων που είναι υπεύθυνοι για την λειτουργία περισσότερων από 30 δομών και προγραμμάτων που απευθύνονται σε Άτομα με Αναπηρία. Από την καταγραφή απουσιάζουν εντελώς οι δομές της Ειδικής Εκπαίδευσης καθώς δεν έχει γίνει η σχετική καταγραφή αναγκών. Ξεκινώντας με το ανθρώπινο δυναμικό των δομών σύμφωνα με τα στοιχεία του παρακάτω Πίνακα 29 προκύπτει ότι στις δομές που συμμετείχαν στην χαρτογράφηση εργάζονται 386 άτομα. Οι περισσότεροι από τους εργαζόμενους/ες είναι Νοσηλευτές ενώ με

αρκετά μεγάλη διαφορά ακολουθούν οι Διοικητικοί Υπάλληλοι και οι υπάλληλοι Γενικών Καθηκόντων.

Πίνακας 29 Προσωπικό που απασχολείται στις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά Ειδικότητα και Περιφερειακή Ενότητα

Ειδικότητα	Ηρακλείου	Λασιθίου	Ρεθύμνου	Χανίων	Κρήτη
ΝΟΣΗΛΕΥΤΕΣ	7	12	2	46	67
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ	20	4	3	12	39
ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ	3	10		20	33
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙ	11	3	5	9	28
ΙΑΤΡΟΙ	3	1	2	17	23
ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ	13	8			21
ΟΔΗΓΟΙ	10		4	6	20
ΨΥΧΟΛΟΓΟΙ	11	1	2	5	19
ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	4		5	9	18
ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ	7		2	8	17
ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ	5		2	8	15
ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ	7			6	13
ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ	6			7	13
ΜΑΓΕΙΡΕΣ	1			9	10
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	6		2		8
ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ			1	6	7
ΣΥΝΟΔΟΙ	6				6
ΤΡΑΠΕΖΟΚΟΜΟΙ				6	6
ΤΡΑΥΜΑΤΙΟΦΟΡΕΙΣ	3			2	5
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ	3		1		4
ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΟΙ	4				4
ΦΥΛΑΞΗ	4				4
ΜΟΥΣΙΚΗ-ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ	2			1	3
ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	1				1
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	1				1

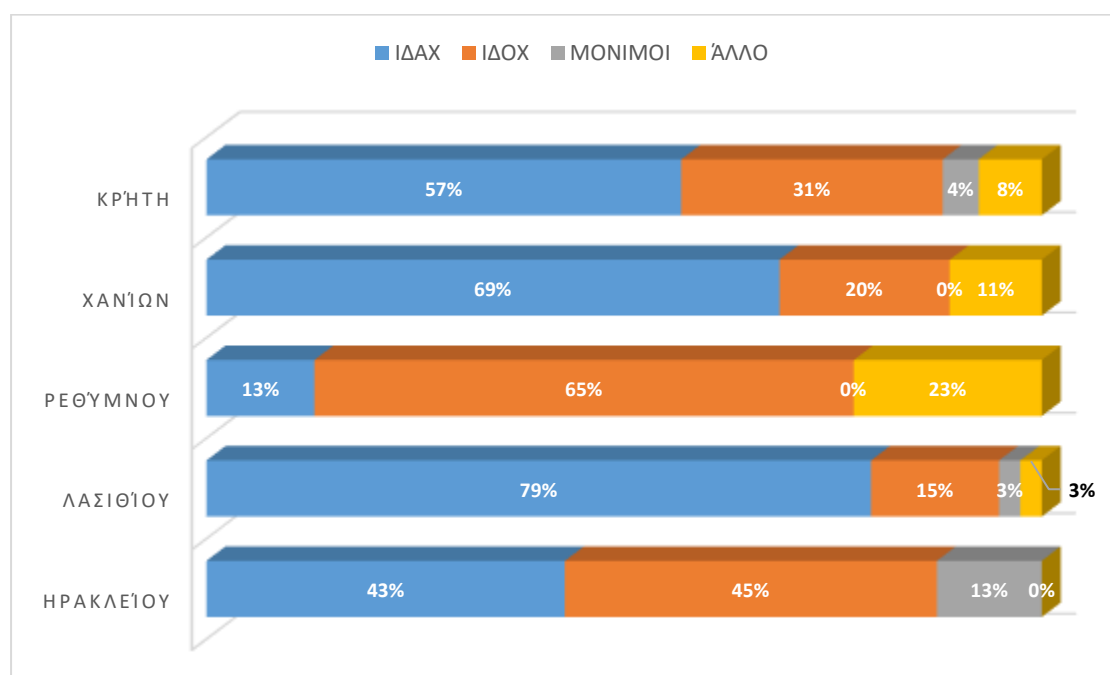

Σύνολο	139	39	31	177	386
---------------	------------	-----------	-----------	------------	------------

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2023)

Σε σχέση με το καθεστώς απασχόλησης των εργαζομένων σε δομές και προγράμματα που αφορούν ΑμεΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία εργάζεται με συμβάσεις αορίστου χρόνου (61%), το ένα τρίτο περίπου με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, μόλις ένα 5% είναι μόνιμοι υπάλληλοι και 8% εργάζεται με άλλες μορφές απασχόλησης. Μελετώντας το καθεστώς απασχόλησης σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό μόνιμων υπαλλήλων εντοπίζεται στην ΠΕ Ηρακλείου (13%) ενώ αντίθετα στις ΠΕ Χανίων και Ρεθύμνου δεν υπάρχουν καθόλου μόνιμοι υπάλληλοι. Στις ΠΕ Λασιθίου και Χανίων εμφανίζονται τα μεγαλύτερα ποσοστά εργαζομένων με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Τέλος, στην ΠΕ Ρεθύμνου η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων εργάζεται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου ενώ περίπου ένας στους τέσσερεις εργάζεται με άλλες μορφές απασχόλησης.

Διάγραμμα 17 Καθεστώς απασχόλησης εργαζομένων στις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα

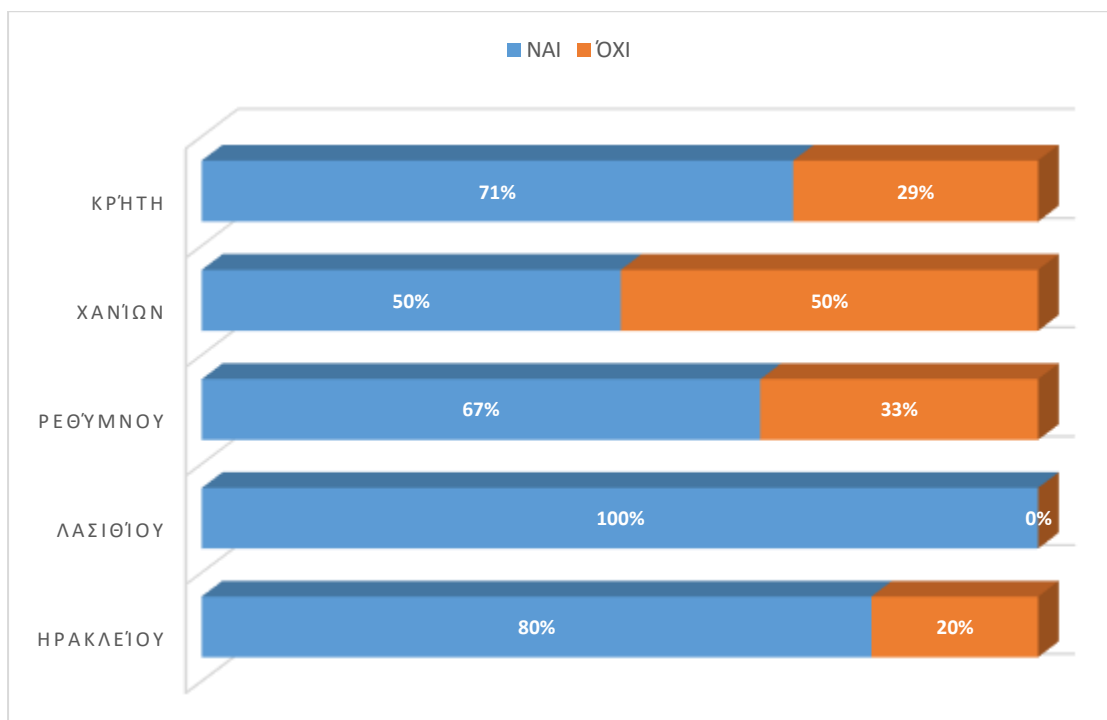

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2023)

Σε σχέση με την ανάγκη για επιπλέον προσωπικό, περίπου επτά στους δέκα φορείς δήλωσαν ότι χρειάζονται επιπλέον ανθρώπινους πόρους. Μεγαλύτερη ανάγκη φαίνεται να υπάρχει στις δομές της ΠΕ Λασιθίου όπου όλοι οι φορείς δήλωσαν ότι υπάρχει ανάγκη για

περισσότερο προσωπικό ενώ η μικρότερη φαίνεται στην ΠΕ Χανίων όπου οι μισοί φορείς δήλωσαν ότι το υπάρχον προσωπικό είναι αρκετό.

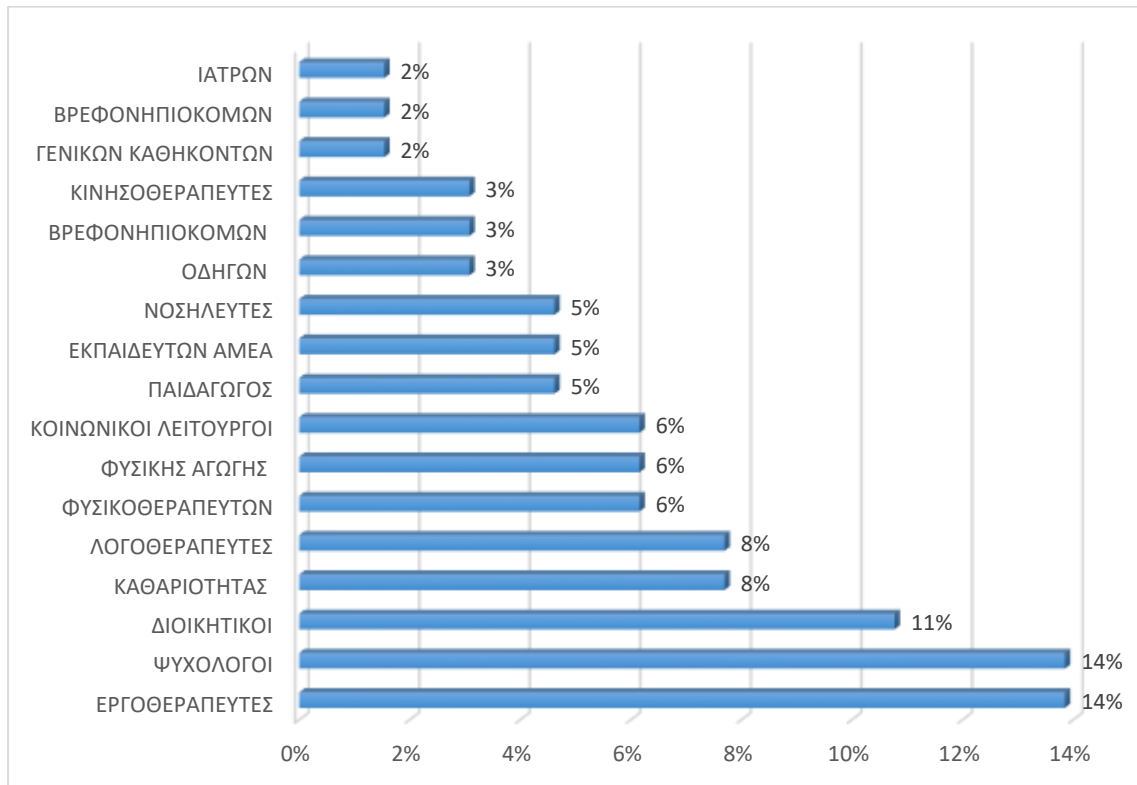
Διάγραμμα 18 Ανάγκη Δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ για επιπλέον προσωπικό

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2023)

Σύμφωνα με το γράφημα παρακάτω μεγαλύτερη ανάγκη εντοπίζεται για τις ειδικότητες των Εργοθεραπευτών, των Ψυχολόγων και των Διοικητικών υπαλλήλων. Αντίθετα μικρότερη είναι η ζήτηση για Γιατρούς, Βρεφονηπιοκόμους καθώς επίσης και για εργαζόμενους γενικών καθηκόντων.

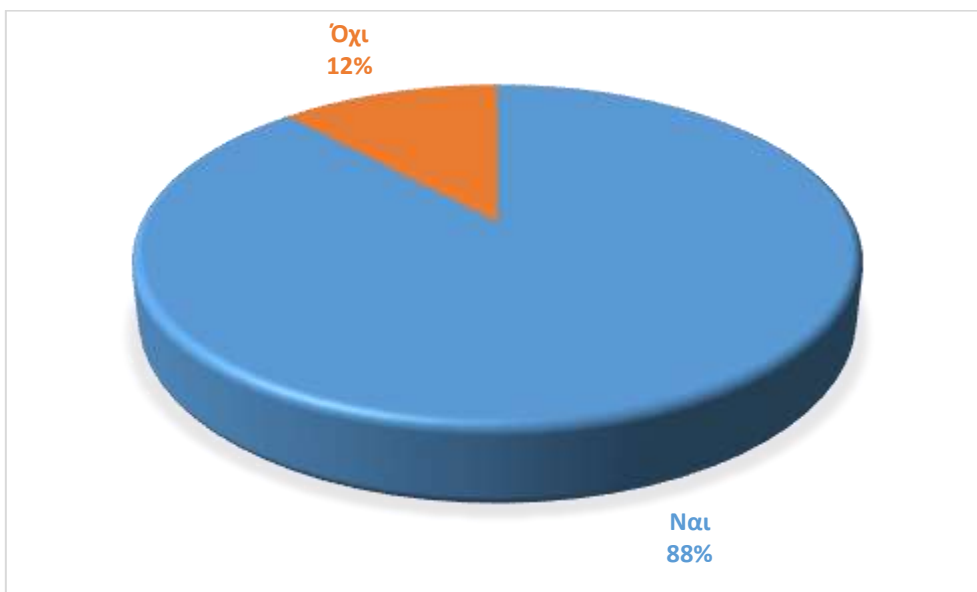
Διάγραμμα 19 Ειδικότητες που απαιτούνται από τις δομές που απευθύνονται σε ΑμεΑ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2023)

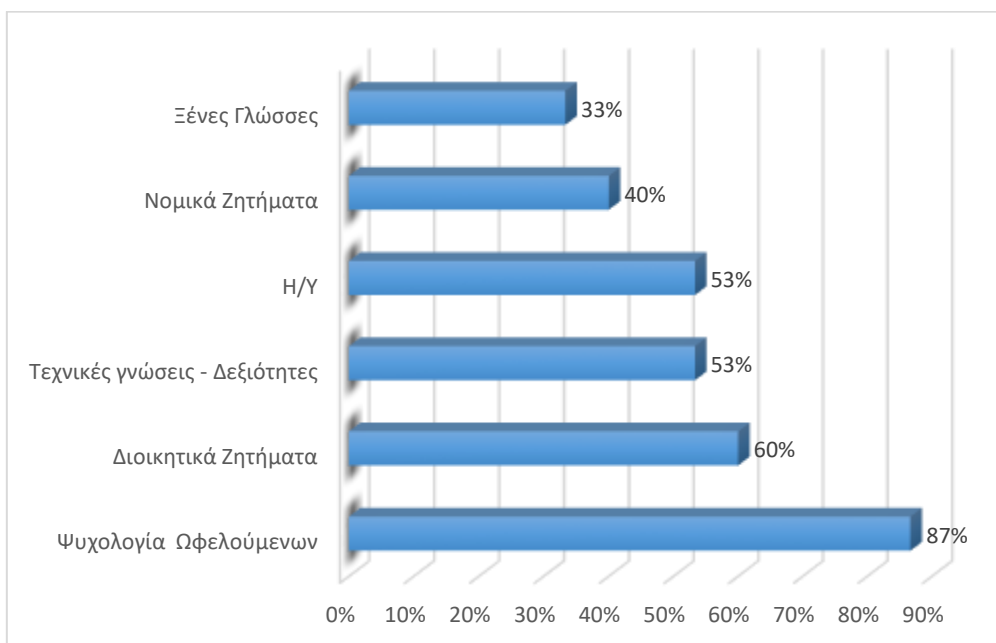
Σε σχέση με την ανάγκη κατάρτισης του υφιστάμενου προσωπικού, σχεδόν εννιά στους δέκα φορείς (Διάγραμμα 20) διέγνωσαν ότι η κατάρτιση του προσωπικού τους θα βοηθούσε στην αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών προς τα Άτομα με Αναπηρία. Αναφορικά με τα ζητήματα πάνω στα οποία θα πρέπει να καταρτιστούν οι εργαζόμενοι στους φορείς ΑμεΑ, σχεδόν 9 στις 10 δομές ζητούν κατάρτιση σε ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την ψυχολογική προσέγγιση των ωφελούμενων ΑμεΑ και των οικογενειών τους. Επίσης, ζητήματα σχετικά με διοικητικές διαδικασίες, τεχνικές γνώσεις και χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών βρίσκονται ψηλά στην ζήτηση για την παροχή κατάρτισης.

Διάγραμμα 20 Ανάγκη κατάρτισης των εργαζομένων σε φορείς που απευθύνονται σε ΑμεΑ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2023)

Διάγραμμα 21 Ζητήματα που απαιτείται κατάρτιση των εργαζομένων σε φορείς που απευθύνονται σε ΑμεΑ

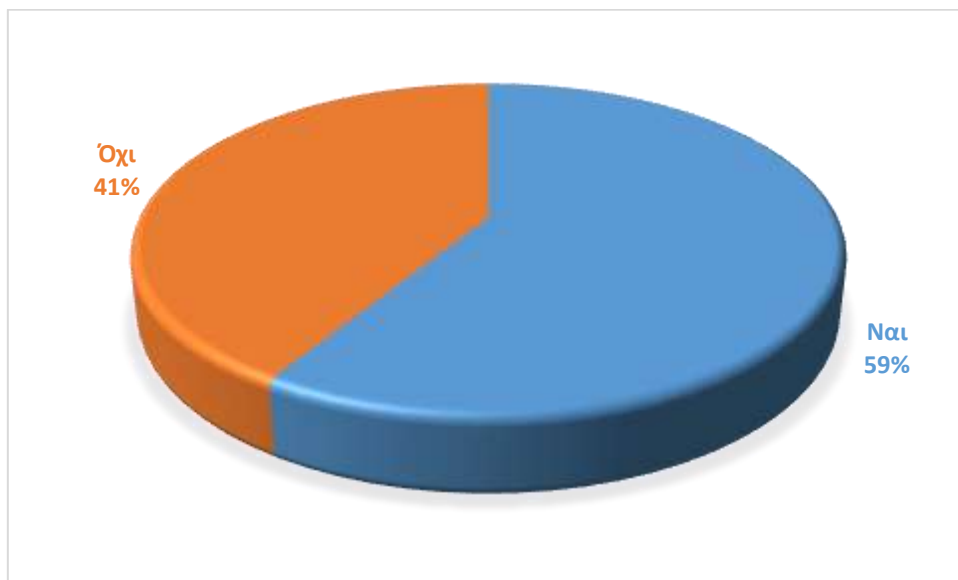

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2023)

Σε σχέση με την κάλυψη στεγαστικών – κτιριακών αναγκών των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες προς τα Άτομα με Αναπηρία, σχεδόν το 60% αυτών αναφέρει ότι υπάρχουν προβλήματα σχετικά με τα κτήρια που στεγάζονται. Πιο συγκεκριμένα οι δομές αναφέρονται

είτε στην ανάγκη μετεστέγασης σε νέα πιο λειτουργικά κτήρια είτε στην ανάγκη παρεμβάσεων στα υπάρχοντα κτίρια ώστε να γίνουν πιο λειτουργικά. Περισσότερες λεπτομέρειες σε σχέση με την κατάσταση των κτιρίων που στεγάζουν δημόσιες δομές θα δοθεί στην παρακάτω ενότητα που παρουσιάζει την έρευνα της Ειδικής Υπηρεσίας διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ».

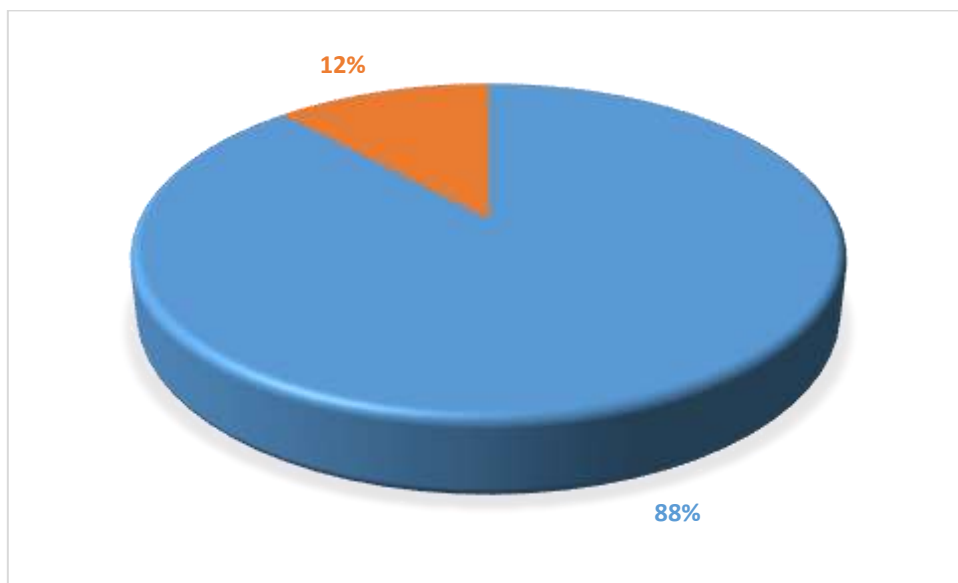
Διάγραμμα 22 Ύπαρξη κτιριακών αναγκών στους φορείς που απευθύνονται σε ΑμεΑ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2023)

Τέλος, σε σχέση με ανάγκες σε εξοπλισμό και λοιπή υλικοτεχνική υποδομή (Διάγραμμα 23), σχεδόν όλοι οι φορείς δήλωσαν ότι υπάρχουν ελλείψεις που θα πρέπει να καλυφθούν για την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των Ατόμων με Αναπηρία. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι οι ανάγκες αναφέρονται σε ιατρικό εξοπλισμό, Η/Υ και εξοπλισμό γραφείου όπως επίσης και για εξοπλισμό κουζίνας.

Διάγραμμα 23 Ύπαρξη αναγκών σε Υλικοτεχνική Υποδομή στους φορείς που απευθύνονται σε ΑμεΑ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης: Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2023)

Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται στοιχεία από την έρευνα της Ειδικής Υπηρεσίας διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» σε σχέση με την Χαρτογράφηση των δομών Κοινωνικής Πρόνοιας. Τα στοιχεία αφορούν 7 δομές που απευθύνονται σε Άτομα με Αναπηρία και λειτουργούν υπό την ευθύνη των δήμων. Κατά κύριο λόγο καταγράφουν ζητήματα σχετικά με την στέγαση, την προσβασιμότητα και την αδειοδότηση των δομών. Ξεκινώντας με το είδος των δομών που έχουν καταγραφεί, αρχικά αξίζει να αναφερθεί ότι σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης υπάρχουν μόνο 6 δημοτικές δομές οι οποίες κρίνονται ως πολύ λίγες για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του νησιού. Οι περισσότερες από τις οποίες αφορούν Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης παιδιών με Αναπηρία, ενώ υπάρχει μόνο μία Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, και τέλος ένα Κέντρο Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας. Σε σχέση με την γεωγραφική διασπορά των δομών τέσσερεις βρίσκονται στην ΠΕ Ηρακλείου και από μία στις Περιφερειακές Ενότητες Ρεθύμνου και Λασιθίου. Τέλος, εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι δεν καταγράφηκε καμία δημοτική δομή που να απευθύνεται σε ΑμεΑ σε ολόκληρη της ΠΕ Χανίων.

Πίνακας 30 Είδος Δομής που απευθύνεται σε ΑμεΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα

Είδος Δομής	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΚΡΗΤΗ
ΚΔΑΠ ΑμεΑ	2	1	1	4
Κέντρο Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ)	1			1
Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης	1			1
ΣΥΝΟΛΟ	4	1	1	6

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σε σχέση με την ύπαρξη άδειας λειτουργίας των δομών παρατηρούμε ότι μόλις τρεις από τις δομές διαθέτουν άδεια και συνεπώς βρίσκονται σε λειτουργία. Αναλυτικά πρόκειται για Ε τα ΚΔΑΠ ΑμεΑ των Δήμων Ηρακλείου, Μαλεβιζίου και Σητείας. Παράλληλα παρατηρούμε ότι, τρεις δομές είναι υπό σύσταση και αναμένεται να λειτουργήσουν το επόμενο χρονικό διάστημα. Πρόκειται για το Κέντρο Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ) και την Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) για ΑμεΑ του Δήμου Ηρακλείου και για το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης παιδιών ΑμεΑ του Δήμου Αγίου Βασιλείου.

Πίνακας 31 Ύπαρξη άδειες λειτουργίας των δομών ανά είδος δομής που απευθύνεται σε ΑμεΑ

Είδος Δομής	ΥΠΟ		Σύνολο
	ΝΑΙ	ΣΥΣΤΑΣΗ	
ΚΔΑΠ ΑμεΑ	3	1	3
Κέντρο Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ)		1	1
Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης		1	1
Σύνολο	3	3	6

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σε σχέση με την κυριότητα των κτιρίων (Πίνακας 32) που στεγάζονται οι δομές και οι υπηρεσίες ο παρακάτω πίνακας αποκαλύπτει ότι 2 από τις 3 λειτουργούσες δομές στεγάζονται σε ιδιόκτητα κτήρια, ενώ σε μία δομή ΚΔΑΠ έχει γίνει παραχώρηση του κτηρίου. Τέλος, για τις δομές που είναι υπό δημιουργία, ο Δήμος Ηρακλείου βρίσκεται σε αναζήτηση κτηρίου για να στεγαστούν η ΣΥΔ καθώς και για το Κέντρο Δημέρευσης, ενώ δεν υπάρχουν πληροφορίες σε σχέση με την στέγαση του υπό δημιουργία ΚΔΑΠ ΑμεΑ του δήμου Αγίου Βασιλείου.

Πίνακας 32 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Είδος Δομής

Είδος Δομής	Ιδιόκτητο	Παραχώρηση	Σε αναζήτηση	Δεν υπάρχουν Στοιχεία	Σύνολο
ΚΔΑΠ ΑμεΑ	2	1		1	3
Κέντρο Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ)			1		1
Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης			1		1
Σύνολο	2	1	2	1	6

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η παρακάτω σειρά από πίνακες παρουσιάζει δεδομένα για την κατάσταση των κτηρίων που φιλοξενούνται οι δομές. Η γενική εικόνα δείχνει ότι τα ΚΔΑΠ ΑμεΑ σαν πιο καινούριες δομές στεγάζονται σε κτίρια τα οποία βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση. Για τις λοιπές δομές που βρίσκονται υπό σύσταση δεν υπάρχουν κτήρια, όμως γνωρίζουμε ότι τόσο ο Δήμος Ηρακλείου όσο και ο Δήμος Αγίου Βασιλείου διαθέτουν ιδιόκτητα οικόπεδα στα οποία θα μπορούσαν να στεγαστούν οι δομές. Επίσης σύμφωνα με τα όσα συμπλήρωσαν στην έρευνα οι σχετικές μελέτες βρίσκονται υπό εκπόνηση.

Πίνακας 33 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Είδος Δομής

Είδος Δομής	Υπό Σύσταση - χωρίς κτίριο	Καλή	Πολύ καλή	Σύνολο
ΚΔΑΠ ΑμεΑ	1		3	4
Κέντρο Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ)	1			1
Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης	1			1
Σύνολο	3	0	3	6

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Ο παρακάτω Πίνακας 34 παρουσιάζει τα δεδομένα σχετικά με την ύπαρξη στοιχείων νομιμότητα των κτηρίων που στεγάζονται οι δομές. Και από αυτόν τον πίνακα όπως και στον παραπάνω φαίνεται ότι οι λειτουργούσες δομές (ΚΔΑΠ ΑμεΑ) διαθέτουν όλα τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα.

Πίνακας 34 Ύπαρξη στοιχείων Νομιμότητας Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Είδος

Είδος Δομής	Υπό Σύσταση	ΝΑΙ	Σύνολο
ΚΔΑΠ ΑμεΑ	1	3	4
Κέντρο Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ)	1		1
Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης	1		1
Σύνολο	3	3	6

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σχετικά με το σημαντικό ζήτημα της προσβασιμότητας, τα ΚΔΑΠ ΑμεΑ διαθέτουν υποδομές που εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα, για παράδειγμα στο ΚΔΑΠ ΑμεΑ του Δήμου Ηρακλείου υπάρχει ράμπα και WC ΑμεΑ και ανελκυστήρας ΑμεΑ.

Τέλος σε σχέση με την συμμόρφωση των δομών με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και τις προδιαγραφές για την ορθή λειτουργία τους η έρευνα αποκάλυψε ότι στην περίπτωση του Ε.Ε.Ε.Κ. δεν υπάρχει συμμόρφωση σε αντίθεση με τα τρία ΚΔΑΠ ΑμεΑ που λειτουργούν έχοντας πλήρως συμμορφωθεί με τα όσα ορίζει η νομοθεσία.

Προβλήματα και ανάγκες δομών

Από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν και από τις δύο έρευνες προκύπτουν μια σειρά από προβλήματα και ανάγκες οι οποίες χρειάζεται να καλυφθούν ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η λειτουργία των δομών και τελικά να παρέχονται ποιοτικότερες υπηρεσίες προς του ηλικιωμένους. Παρακάτω παρουσιάζεται μια λίστα από αυτά τα ζητήματα:

1. Διευκόλυνση – Ενίσχυση της **Μετακίνησης των ΑμεΑ**
2. **Έλλειψη Προσωπικού:** Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και εθελοντές έχει ορατές επιπτώσεις στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.
3. **Κτηριακά ζητήματα:** αρκετές υπηρεσίες αναφέρουν ότι τα κτήρια στα οποία στεγάζονται χρίζουν ανακαίνισης, ενώ σε άλλες περιπτώσεις αναφέρουν ότι οι υπάρχοντες χώροι δεν επαρκούν για την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων είτε παρατηρείται η έλλειψη θέρμανσης – κλιματισμού.
4. **Υλικοτεχνική υποδομή και Εξοπλισμός:** αρκετές από τις δομές αναφέρουν ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή και εξοπλισμό οι οποίες δυσχεραίνουν την εκτέλεση του έργου τους και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους ηλικιωμένους. Οι ελλείψεις αφορούν τόσο εξειδικευμένο εξοπλισμό όπως πχ Ιατρικό εξοπλισμό, όσο και εξοπλισμό γραφείου και λοιπό τεχνικό εξοπλισμό πχ υπολογιστές, κλπ.
5. **Κατακερματισμός Υπηρεσιών:** Σημαντική παρατήρηση των δομών είναι ότι η διασπορά των υπηρεσιών με ίδιους ωφελούμενους σε διαφορετικά κτήρια δυσχεραίνει τον μεταξύ τους συντονισμό και την ολιστική παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους ηλικιωμένους.
6. **Ανεπάρκεια δομών:** γενικότερα διαπιστώνεται ότι θα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη ανάπτυξη δομών που απευθύνονται σε ΑμεΑ και ιδιαίτερα των δομών και των προγραμμάτων που προωθούν την κοινωνική ένταξη και την συμπερίληψη όπως οι ΣΥΔ και τα Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης - απασχόλησης ωφελούμενων.
7. **Απλοποίηση θεσμικού πλαισίου και μείωση γραφειοκρατίας:** κρίνεται αναγκαία η τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου σχετικά και με τον τρόπο χρηματοδότησης αλλά και με τις απασχολούμενες ειδικότητες ανά είδος δομής.
8. **Δικτύωση καλύτερη συνεργασία με φορείς:** χρειάζεται καλύτερη συνεργασία των δομών ΑμεΑ με τους φορείς και ιδιαίτερα με τις δομές κλειστής φροντίδας.

Συμπεράσματα

Γενικότερα από την από τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται ότι υπάρχει μια υστέρηση σε δημόσιες και δημοτικές δομές που αφορούν τα Άτομα με Αναπηρία, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των δημοσίων δομών αφορούν την ειδική εκπαίδευση (σχολεία όλων των βαθμίδων) ενώ αυτή την στιγμή λειτουργούν μόνο 4 δημοτικές δομές. Σημαντικό λουπόν είναι να ενισχυθούν τα προγράμματα και οι υπηρεσίες που προσφέρονται από τους ΟΤΑ. Στην κατεύθυνση αυτή είναι αναγκαία η ενίσχυση με δομές που προάγουν την κοινωνική ενσωμάτωση, την συμπερίληψη και βρίσκονται στον αντίποδα του εγκλεισμού σε Ιδρύματα και λοιπές δομές κλειστής φροντίδας. Τέτοιου είδους δομές είναι οι Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, τα προγράμματα ένταξης και επαγγελματικής κατάρτισης κλπ. Παράλληλα φαίνεται να υπάρχουν αυξημένες ανάγκες για ανθρώπινους πόρους (επιπλέον προσωπικό και εθελοντές στα Ν.Π.Ι.Δ.), στεγαστικές – κτιριακές ανάγκες καθώς και ανάγκες για προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού.

Συγκεντρωτικά Συμπεράσματα για τις Δομές που Απευθύνονται σε Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ)

Υστέρηση δημοσίων και δημοτικών δομών για ΑμεΑ: Μόλις 7 δομές λειτουργούν υπό την ευθύνη των δήμων, γεγονός που δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών.

Έλλειψη δομών κοινωνικής ένταξης και ανεξάρτητης διαβίωσης: Οι περισσότερες υφιστάμενες δομές αφορούν ειδική εκπαίδευση (45%), ενώ δομές που προάγουν την κοινωνική ενσωμάτωση, όπως οι Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ), είναι ελάχιστες. Υπάρχει ανάγκη για περισσότερες δομές επαγγελματικής κατάρτισης και κοινωνικής επανένταξης, καθώς μόλις 6 δομές σχετίζονται με την κατάρτιση των ΑμεΑ.

Έλλειψη υποδομών αποκατάστασης και ημερήσιας φροντίδας: Δεν υπάρχουν Κέντρα Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ) στην ΠΕ Λασιθίου. Τα Κέντρα Αποθεραπείας και Αποκατάστασης είναι ελάχιστα (μόλις 5 στην Κρήτη), ενώ παρατηρείται μεγάλη αύξηση της ζήτησης για αυτές τις υπηρεσίες.

Ανισότητες στην κατανομή των δομών: Στην ΠΕ Ρεθύμνου δεν υπάρχει καμία δημοτική δομή για ΑμεΑ. Οι ΠΕ Λασιθίου και Ρεθύμνου δεν διαθέτουν ενεργές ΣΥΔ.

Ζητήματα κτηριακής υποδομής και προσβασιμότητας: Το 60% των φορέων ανέφερε προβλήματα στέγασης – πολλές δομές χρειάζονται βελτίωση αναβάθμιση ή μετεγκατάσταση.

Αύξηση στη ζήτηση υπηρεσιών: Οι αιτήσεις για συμμετοχή στις δομές αυξάνονται σταθερά, ειδικά για Κέντρα Αποκατάστασης, επαγγελματική κατάρτιση και ΚΔΑΠ ΑμεΑ. Υπήρξε 63% αύξηση στον αριθμό των ωφελούμενων από το 2021 στο 2023, κυρίως λόγω επαναλειτουργίας δομών μετά την πανδημία.

Ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό: Το 70% των φορέων δήλωσε ότι χρειάζεται περισσότερο προσωπικό, κυρίως σε ειδικότητες όπως εργοθεραπευτές, ψυχολόγοι και διοικητικοί υπάλληλοι. Οι περισσότερες δομές λειτουργούν με συμβασιούχους και προσωπικό ορισμένου χρόνου, με ελάχιστους μόνιμους εργαζόμενους.

Ανάγκη για δικτύωση και συνεργασία: Οι δομές λειτουργούν αποσπασματικά χωρίς κεντρικό συντονισμό, κάτι που επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Είναι απαραίτητη η καλύτερη συνεργασία μεταξύ φορέων, δήμων και δομών κλειστής φροντίδας.

Προβλήματα χρηματοδότησης και γραφειοκρατίας: Οι διαδικασίες χρηματοδότησης και αδειοδότησης είναι περίπλοκες, με αποτέλεσμα την καθυστέρηση στη λειτουργία νέων δομών. Οι τρεις ΣΥΔ που σταμάτησαν τη λειτουργία τους στην ΠΕ Λασιθίου το 2022 ανέφεραν προβλήματα χρηματοδότησης ως βασική αιτία διακοπής.

Μετά τα παραπάνω, έμφαση, κατά προτεραιότητα, προτείνεται να δοθεί:

1η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων ΚΔΑΠ και ΚΗΦ ΑμεΑ

2η Προτεραιότητα

- Αναβάθμιση υφισταμένων ΚΔΑΠ και ΚΗΦ ΑμεΑ και βελτίωση της προσβασιμότητάς τους.

3η Προτεραιότητα

- Προμήθεια αυτοκινήτων μεταφοράς ΑμεΑ

c) Δομές για ευάλωτες ομάδες (Κέντρα Κοινότητας, Παράρτημα ΡΟΜΑ και Μεταναστών)

Δημογραφικά

Σύμφωνα με τον κανονισμό ίδρυσης και λειτουργίας, τα Κέντρα Κοινότητας είναι δομές που σχεδιάστηκαν από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ιδρύθηκαν σε Δήμους και χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ 2014-2020. Το Κέντρο Κοινότητας είναι το πρώτο σημείο επαφής του πολίτη με την κοινωνική υπηρεσία του κάθε Δήμου. Εκεί ο πολίτης μπορεί να ενημερωθεί για όλα τα επιδόματα που δικαιούται, όλους τους φορείς, υπηρεσίες και προγράμματα που του παρέχουν κοινωνική φροντίδα οποιαδήποτε μορφής, σε επίπεδο Δήμου, Περιφέρειας ή επικράτειας. Στο Κέντρο Κοινότητας του κάθε Δήμου μπορούν να απευθύνονται όλοι οι πολίτες της περιοχής, οι οποίοι αντιμετωπίζουν κάποιο κοινωνικό πρόβλημα οι ίδιοι ή μέλη της οικογένειάς τους (ανεργία, οικονομική αδυναμία, έλλειψη στέγης, προβλήματα διαβίωσης λόγω αναπηρίας ή γήρατος) και χρειάζονται τη συνδρομή της κράτους. Συγχρόνως, τα Κέντρα Κοινότητας παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής στήριξης σε θέματα όπως η προσέγγιση της τοπικής αγοράς για εύρεση εργασίας, η δημιουργία ευκαιριών για νέους ώστε να ξεκινήσουν την επαγγελματική τους ζωή, προβλήματα ενδοοικογενειακής βίας ή οικογενειακών δυσαρμονιών, ζητήματα νομικού χαρακτήρα, μαθησιακή στήριξη παιδιών και εφήβων, διοργάνωση τοπικών εκδηλώσεων με επιμορφωτικό, ενημερωτικό και κοινωνικό περιεχόμενο.

Στα Κέντρα Κοινότητας με παραρτήματα για Ρομά και Μετανάστες οι αντίστοιχοι πληθυσμοί μπορούν να απευθύνονται για πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες, οι οποίες έχουν σχέση με τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με στόχο την αναβάθμιση του βιοτικού τους επιπέδου και την πλήρη κοινωνική τους ένταξη. Πολλά Κέντρα Κοινότητας ορεινών ή νησιωτικών Δήμων διαθέτουν και κινητή μονάδα που εξυπηρετεί τους πολίτες των πιο απομακρυσμένων περιοχών οι οποίοι δεν χρειάζεται έτσι να μετακινηθούν στην έδρα του Δήμου. Σε ότι αφορά την περίπτωση των Κέντρων

Κοινότητας στην περιφέρεια Κρήτης δυστυχώς τέτοιες μονάδες δεν έχουν αναπτυχθεί δημιουργώντας πρόβλημα προσβασιμότητας σε αρκετούς κατοίκους της υπαίθρου. Το πρόβλημα γίνεται ακόμα μεγαλύτερο αν αναλογιστεί κανείς ότι δεν έχουν όλοι οι δήμοι της Κρήτης Κέντρο Κοινότητας ή οργανωμένη Κοινωνική Υπηρεσία.

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι τα Κέντρα Κοινότητας απευθύνονται σε ολόκληρο τον πληθυσμό της Περιφέρειας Κρήτης, όπου μπορεί να είναι δυνητικά ωφελούμενος. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2021 ο συνολικά ο μόνιμος πληθυσμός της Κρήτης ανέρχεται σε 624.408 άτομα σημειώνοντας αύξηση κατά 0,2% σε σχέση με την απογραφή του 2011. Αύξηση παρουσιάζεται στις ΠΕ Λασιθίου και Χανίων ενώ τις ΠΕ Ηρακλείου και Ρεθύμνου ο πληθυσμός μειώνεται κατά 0,2% και 0,9% αντίστοιχα. Πολυπληθέστερη Π.Ε. είναι αυτή του Ηρακλείου ενώ κατά σειρά ακολουθούν οι Π.Ε. Χανίων Ρεθύμνου και Λασιθίου. Όπως αναμενόταν πολυπληθέστερος Δήμος είναι ο Δήμος Ηρακλείου και ακολουθούν οι Δήμοι Χανίων (οι μοναδικοί δήμοι με πληθυσμό πάνω από 100.000) και Ρεθύμνου (57.216). Στον αντίποδα ο μικρότερος πληθυσμιακά Δήμος είναι αυτός της Γαύδου (152). Στην συνέχεια έπονται οι Δήμοι Σφακίων, Ανωγείων και Οροπεδίου με πληθυσμό που κατά λίγο ξεπερνά τα 2.000 άτομα. Αξίζει να αναφερθεί ότι σχεδόν σε όλους του ορεινούς περιφερειακούς δήμους παρατηρείται μείωση του πληθυσμού, με την μεγαλύτερη να παρατηρείται στον Δήμο Βιάννου με τους Δήμους Μίνωα Πεδιάδας και Μυλοποτάμου να ακολουθούν.

Πίνακας 35 Μεταβολή του πληθυσμού Περιφέρειας Κρήτης ανά Δήμο

Περιγραφή	Μόνιμος Πληθυσμός 2011	Μόνιμος Πληθυσμός 2021	Μεταβολή
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	623.065	624.408	0,2%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	305.490	305.017	-0,2%
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	173.993	179.302	3,1%
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	16.692	16.072	-3,7%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	5.563	4.436	-20,3%
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	15.632	14.167	-9,4%
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	24.864	25.734	3,5%

ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	17.563	14.165	-19,3%
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	24.466	23.921	-2,2%
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	26.717	27.220	1,9%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	75.381	77.819	3,2%
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	27.074	27.785	2,6%
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	26.200	27.338	4,3%
ΔΗΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.387	2.258	-5,4%
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	19.720	20.438	3,6%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	85.609	84.866	-0,9%
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	55.525	57.216	3,0%
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	7.427	7.018	-5,5%
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ	5.915	5.572	-5,8%
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	2.379	2.240	-5,8%
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	14.363	12.820	-10,7%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	156.585	156.706	0,1%
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	108.642	111.375	2,5%
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	12.807	12.247	-4,4%
ΔΗΜΟΣ ΓΑΥΔΟΥ	152	142	-6,6%
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ	5.431	5.009	-7,8%
ΔΗΜΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ	10.790	10.632	-1,5%
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	16.874	15.299	-9,3%
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	1.889	2.002	6,0%

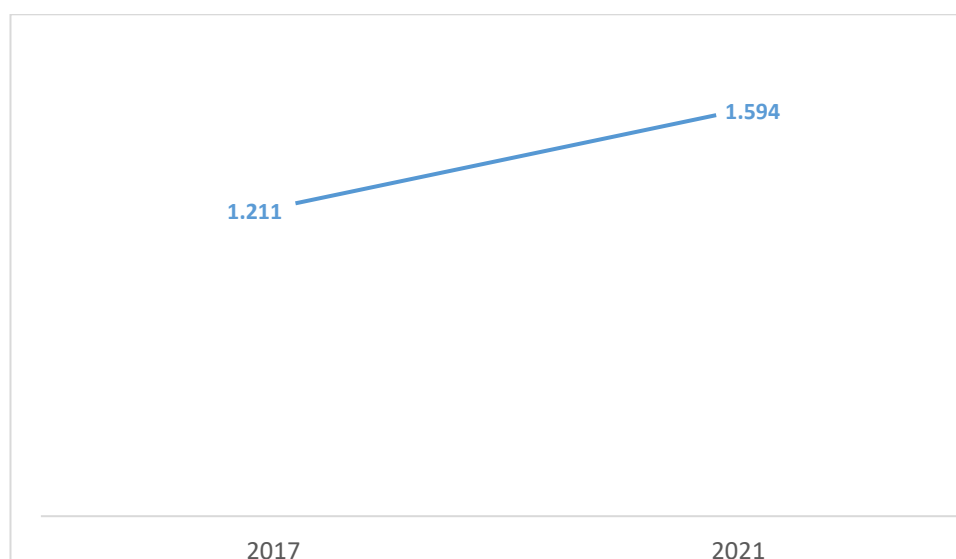
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011,2021)

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω πέρα από τις κεντρικές μονάδες των Κέντρων Κοινότητας λειτουργούν παράλληλα και παραρτήματα ΡΟΜΑ όπως και Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) τα οποία έχουν ως στόχο να προσφέρουν στους μεταναστευτικούς πληθυσμούς πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες, οι οποίες έχουν σχέση με τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με στόχο την αναβάθμιση του βιοτικού τους επιπέδου και την πλήρη

κοινωνική τους ένταξη. Το Διάγραμμα 24 παρακάτω παρουσιάζει την εξέλιξη του πληθυσμού Ρομά στην Περιφέρεια Κρήτης όπου βλέπουμε μια αύξηση η οποία αγγίζει το 32%.

Διάγραμμα 24 Εξέλιξη του πληθυσμού Ρομά στην Περιφέρειας Κρήτης (2017-2021)

Πηγή: Καταγραφή Οικισμών και Πληθυσμού Ρομά σε εθνικό επίπεδο (έτους 2021), Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (2023),

Εξετάζοντας τους δυνητικά ωφελούμενους των ΚΕΜ σύμφωνα με την Έκθεση για την λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας για το έτος 2023 της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, τα παρατηρήματα ΚΕΜ απευθύνονται σε νόμιμα διαμένοντες μετανάστες, αιτούντες ή δικαιούχους διεθνούς προστασίας (αιτούντες άσυλο). Συμφώνα, με τα δεδομένα του Πίνακα. , ο μόνιμος πληθυσμός της Κρήτης με ξένη υπηκοότητα έχει μειωθεί κατά 20% σε σχέση με την απογραφή του 2011 από 63.335 σε σχεδόν 51.000 άτομα. Μεγαλύτερη μείωση εμφανίζεται στις ΠΕ Ηρακλείου και Χανίων. Αντίθετα ο μεταναστευτικός πληθυσμός της ΠΕ Λασιθίου εμφανίζει μια ελάχιστη αύξηση της τάξεως του 1%.

Πίνακας 36 Μεταβολή πληθυσμού ξένης υπηκοότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα

	2011	2021	Μεταβολή
ΠΕ Ηρακλείου	25.624	19.212	-25%
ΠΕ Λασιθίου	9.748	9.893	1%
ΠΕ Ρεθύμνου	9.347	7.390	-21%
ΠΕ Χανίων	18.616	14.487	-22%
Περιφέρεια Κρήτης	63.335	50.982	-20%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2021

Είδος και κατανομή των υπηρεσιών

Θέλοντας να εξετάσουμε τις δομές που απευθύνονται σε όλες τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες αναγκαστικά εστιάζουμε στα Κέντρα Κοινότητας τα οποία απευθύνονται σε όλες τις κοινωνικές ομάδες αλλά και στον γενικότερο πληθυσμό της Κρήτης. Το έτος 2024 όπου και έγινε η καταγραφή σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης λειτουργούν Κέντρα Κοινότητας σε 16 Δήμους. Παράλληλα στους Δήμους Ηρακλείου και Χανίων λειτουργούν Παραρτήματα Ρομά ενώ στον Δήμο Ηρακλείου λειτουργεί και Κέντρο Ένταξης Μεταναστών. Τέλος, υπό σύσταση βρίσκεται το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Ανωγείων.

Στον Χάρτη 3.1 παρουσιάζεται η θέση των Κέντρων Κοινότητας που λειτουργούσαν μέχρι 31/12/2024 (ροζ απεικόνιση). Με μια πρώτη προσεκτική ματιά προκύπτει ότι όλο το νότιο κομμάτι των Π.Ε. Χανίων και Ρεθύμνης δεν είχαν μέχρι το 2024 πρόσβαση σε Κέντρα Κοινότητας. Πρόσβαση στα κέντρα κοινότητας στερούντο και οι κάτοικοι μικρών και ορεινών δήμων όπως οι Δήμοι Ανωγείων (υπό σύσταση), Οροπεδίου και Βιάννου. Η απουσία Κέντρων Κοινότητας σε αρκετούς Δήμους της Κρήτης δημιούργησε σημαντικά προβλήματα σε σχέση με την ενημέρωση και την πρόσβαση των πολιτών σε κοινωνικές παροχές και δικαιώματα. Η έλλειψη Κέντρων Κοινότητας σε ορισμένους Δήμους δημιούργησε μεγαλύτερη ζήτηση σε Κέντρα Κοινότητας Όμορων Δήμων Αυτό είχε ως συνέπεια να αυξάνεται ο όγκος εργασίας σε αυτά τα Κέντρα Κοινότητας με αποτέλεσμα αφενός να παρατηρούνται καθυστερήσεις στην διεκπεραίωση των υποθέσεων και αφετέρου των περιορισμό των προσφερόμενων υπηρεσιών από τα κέντρα κοινότητας τα οποία αντί για την ανάπτυξη δράσεων παρέμβασης στην κοινότητα καταλήγουν να λειτουργούν ως ΚΕΠ παροχών και επιδομάτων.

Χάρτης 3 Παρουσία Κέντρων Κοινότητας στους Δήμους της Περιφέρειας Κρήτης μέχρι 31/12/2024

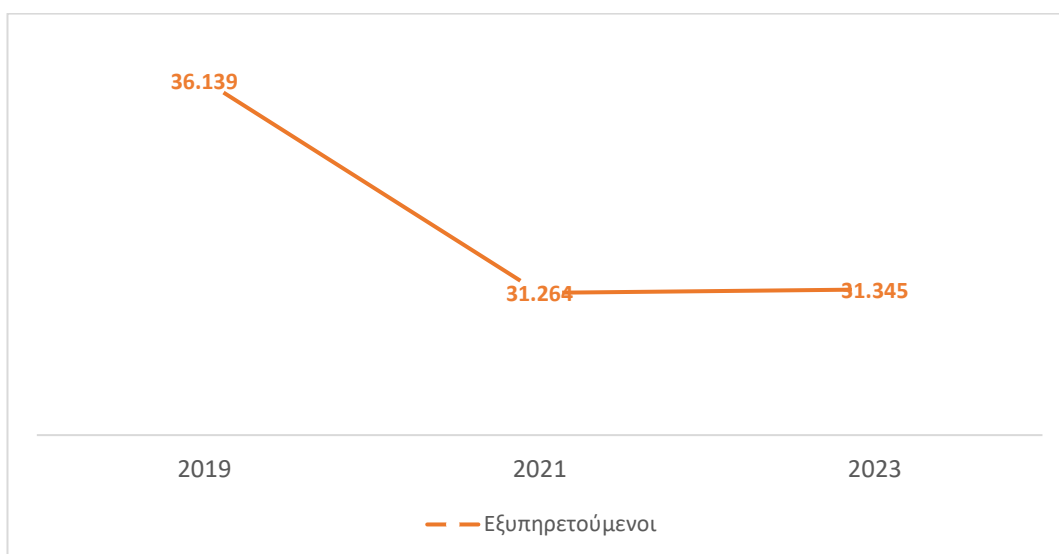
Ο θεσμός των Κέντρων Κοινότητας έχει πλέον επεκταθεί και στους 24 Δήμους της Περιφέρειας Κρήτης (με εξαίρεση ίσως τον Δήμο Γαύδου λόγω του εξαιρετικά μικρού πληθυσμού) καθώς: α) όλοι οι πολίτες της Κρήτης θα απολαμβάνουν τις υπηρεσίες των Κέντρων Κοινότητας, β) Θα αποφορτιστούν τα Κέντρα Κοινότητας από την παροχή υπηρεσιών όμορων Δήμων και θα μπορέσουν να αναπτύξουν δράσεις όπως συμβουλευτική, δικτύωση, συνεδρίες με ψυχολόγους και γενικότερα δράσεις με την κοινότητα που στις περισσότερες περιπτώσεις δεν προσφέρονται λόγω φόρτου εργασίας. Τα νέα Κ.Κ χρηματοδοτούνται πλέον από το Πρόγραμμα ΚΡΗΤΗ 2021-2027.

Ωφελούμενοι Δομών

Η παρακάτω σειρά από γραφήματα και πίνακες παρουσιάζει την εξέλιξη του αριθμού των εξυπηρετούμενων των δομών καθώς και κάποια βασικά ποιοτικά χαρακτηριστικά τους. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω έχουν εξαχθεί από τις Εκθέσεις για τη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας για τα έτη 2019, 2021 και 2023 όπως δημοσιεύονται από Τμήμα Παρακολούθησης της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης & Κοινωνικής Συνοχής που εντάσσεται στην Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. Ξεκινώντας με την εξέλιξη του αριθμού των εξυπηρετούμενων ανά έτος παρατηρούμε ότι στο διάστημα 2019-2023 υπάρχει μια πτώση στον αριθμό των εξυπηρετούμενων περίπου 13%. Το 2023 ο συνολικός αριθμός των εξυπηρετούμενων ανέρχεται σε 31.345 άτομα το οποίο αντιπροσωπεύει περίπου το 3,5% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης.

Σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των συνεδριών που πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τα στοιχεία της Έκθεσης του 2023, συνολικά πραγματοποιήθηκαν 76.706 συνεδρίες, το οποίο υποδηλώνει ότι κάθε ωφελούμενος προσέρχεται στο Κέντρο Κοινότητας περίπου 2,5 φορές. Σε αυτό το σημείο είναι καλό να διευκρινιστεί ότι με τον όρο συνεδρία αναφερόμαστε σε κάθε συνάντηση μεταξύ υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας και ωφελούμενων ή μελών της οικογένειας τους με σκοπό την συμβουλευτική ή την υποστήριξη τους για την υποβολή κάποιου αιτήματος πχ αίτηση για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Δεν καταγράφεται ως συνεδρία – επίσκεψη η απλή προφορική ερώτηση ή η προσέλευση του ωφελούμενου με σκοπό να προγραμματίσει κάποιο ραντεβού.

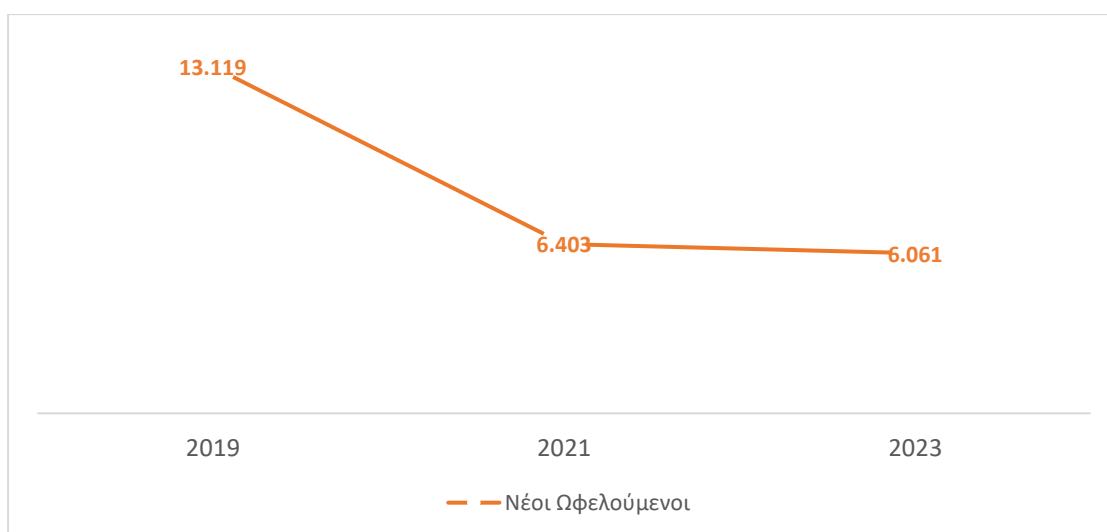
Διάγραμμα 25 Αριθμός Εξυπηρετούμενων των Κέντρων Κοινότητας

Πηγή: Έκθεση για τη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας (2019, 2021 και 2023)

Στο παρακάτω γράφημα φαίνεται η εξέλιξη του αριθμού των νέων ωφελούμενων κατ' έτος. Αυτό που γίνεται εύκολα αντιληπτό είναι μια μεγάλη πτώση στην διετία 2019-2021 ενώ στο διάστημα 2021-2023 μια ελαφριά αύξηση του αριθμού των νέων ωφελούμενων. Η εξήγηση για αυτή την τάση είναι ότι κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας υπήρχε πολύ μεγάλος αριθμός ατόμων – δυνητικά ωφελούμενων που προσέτρεξε να εγγραφεί. Καθώς τα χρόνια περνούν ο αριθμός αυτός μειώνεται καθώς τα Κέντρα Κοινότητας καλύπτουν όλο και μεγαλύτερο ποσοστό από τον πληθυσμό στόχο τους.

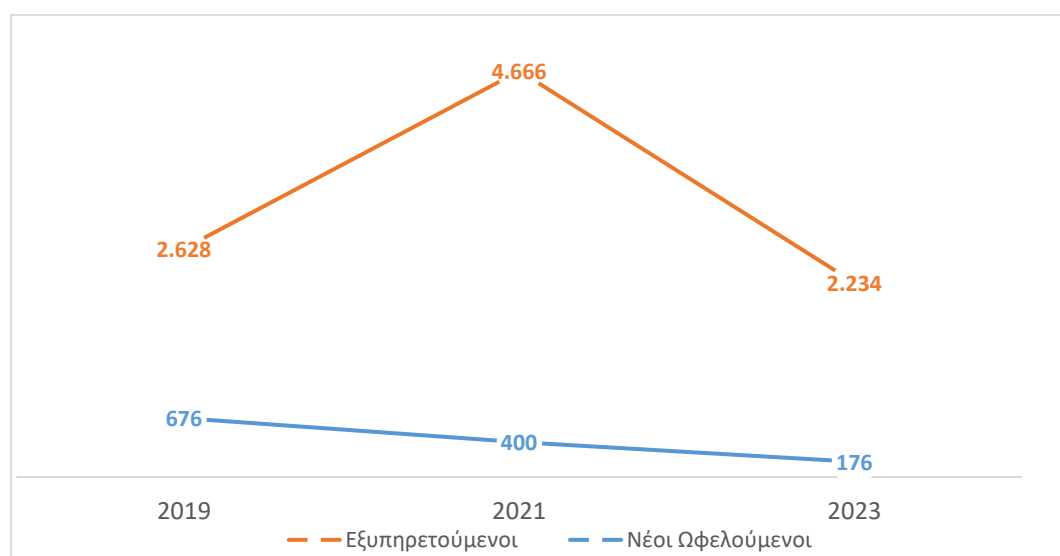
Διάγραμμα 26 Αριθμός Νέων Ωφελούμενων των Κέντρων Κοινότητας

Πηγή: Έκθεση για τη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας (2019, 2021 και 2023)

Εξετάζοντας την εξέλιξη των ωφελούμενων από τα παραρτήματα Ρομά διαπιστώνουμε ότι ο αριθμός των επισκέψεων υπερκαλύπτει τον συνολικό πληθυσμό Ρομά στην Περιφέρεια Κρήτης. Το στοιχείο αυτό υποδεικνύει ότι τα μέλη των κοινοτήτων επισκέπτονται συχνά τα Κέντρα Κοινότητας για να εξυπηρετηθούν για τις διάφορες υποθέσεις τους. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζουν τα Παραρτήματα Ρομά στην εξυπηρέτηση των αναγκών της συγκεκριμένης εθνοτικής ομάδας καθώς και τις συνεχείς προσπάθειες άρσης του κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνουν.

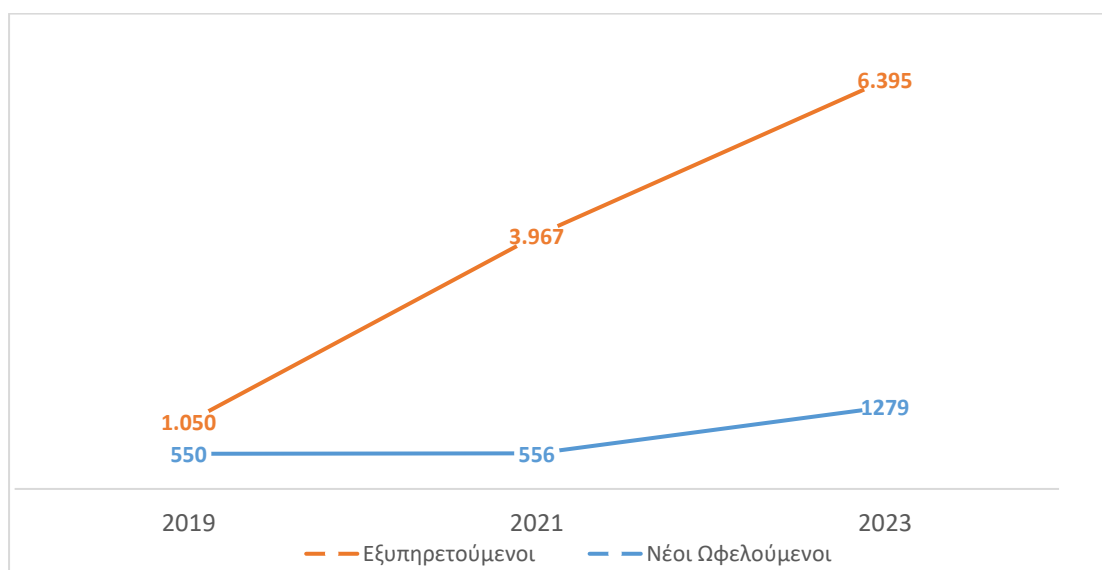
Διάγραμμα 27 Εξέλιξη του αριθμού ωφελούμενων από τα παραρτήματα Ρομά

Πηγή: Έκθεση για τη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας (2019, 2021 και 2023)

Μελετώντας τα ανάλογα στοιχεία για το Παράρτημα Ένταξης Μεταναστών διαπιστώνουμε μια εντυπωσιακή αύξηση τόσο στον αριθμό των εξυπηρετούμενων όσο και στον αριθμό των νέων ωφελούμενων. Αναλυτικότερα, βλέπουμε ότι χρόνο με τον χρόνο ο αριθμός των ατόμων που εξυπηρετούνται από το ΚΕΜ αυξάνεται, με αποτέλεσμα στο διάστημα 2019-2023 να έχει πενταπλασιαστεί. Σημαντική αύξηση παρουσιάζει και ο αριθμός των νέων ωφελούμενων καθώς οι μετανάστες που εγγράφηκαν το 2023 ήταν οι διπλάσιοι από αυτούς που εγγράφηκαν στο ΚΕΜ το 2021.

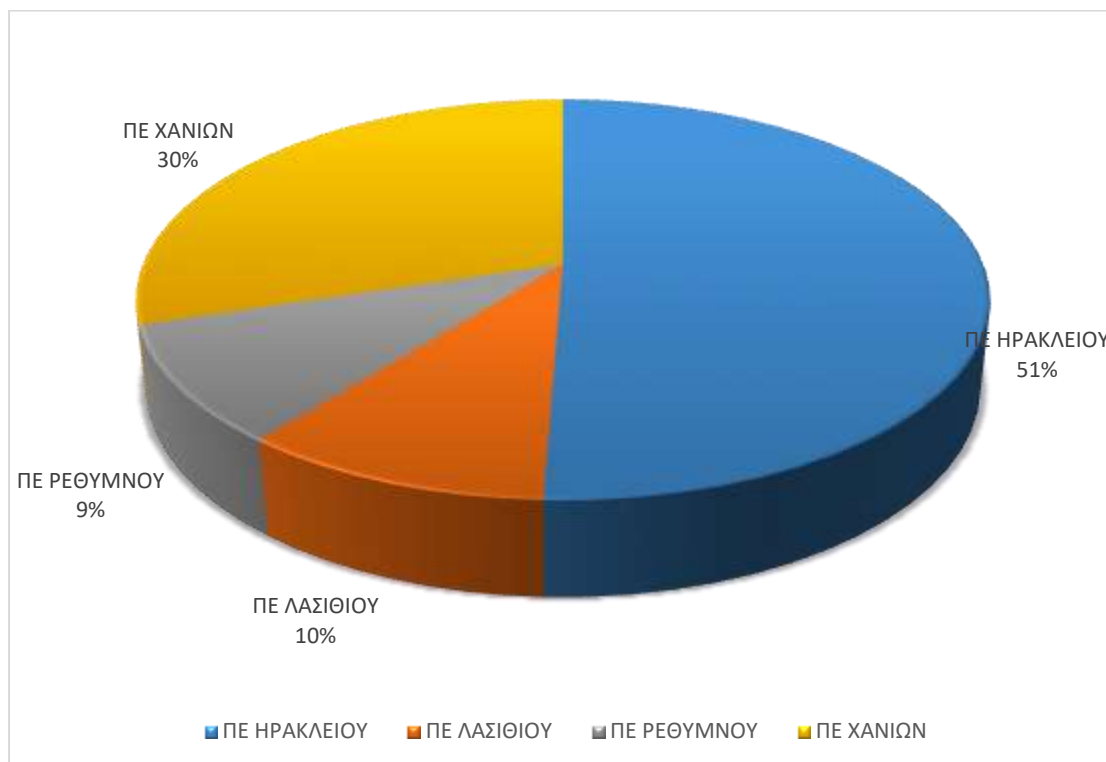
Διάγραμμα 28 Εξέλιξη του αριθμού ωφελούμενων Κέντρου Ένταξης Μεταναστών

Πηγή: Έκθεση για τη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας (2019, 2021 και 2023)

Θέλοντας να αποδώσουμε κάποια βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά των εγγεγραμμένων στα κέντρα κοινότητας εξετάζουμε τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας σχετικά με τους εγγεγραμμένους στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης από την έναρξη της λειτουργίας τους μέχρι τις 31/12/2021. Σύμφωνα με τον Πίνακα παρακάτω, συνολικά μέχρι το τέλος του 2021 είχαν εγγραφεί στα Κέντρα Κοινότητας περισσότερα από 43.500 άτομα. Η κατανομή των εγγεγραμμένων φαίνεται να ακολουθεί την πληθυσμιακή κατανομή όπου οι περισσότεροι εγγεγραμμένοι συγκεντρώνονται στην ΠΕ Ηρακλείου με την ΠΕ Χανίων να ακολουθεί.

Διάγραμμα 29 Κατανομή Εγγεγραμμένων στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Έκθεση κοινωνικών συνθηκών στην Κρήτη την περίοδο 2021-2022. Η δυναμική των κοινωνικών υπηρεσιών, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης (2023)

Ανάλογα είναι τα ευρήματα σχετικά με την κατανομή των εγγεγραμμένων σε επίπεδο Δήμων όπου και εδώ φαίνεται να ακολουθεί την πληθυσμιακή κατανομή. Αναλυτικότερα, το Κέντρο Κοινότητας Ηρακλείου μαζί με τα παραρτήματα του είχαν συνολικά σχεδόν 14.000 εγγεγραμμένους με τους Δήμους Χανίων και Ρεθύμνης να ακολουθούν. Οι λιγότεροι εγγεγραμμένοι εμφανίζονται στο Δήμο Μυλοποτάμου.

Πίνακας 37 Εγγεγραμμένοι στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης ανά Δήμο

Κέντρο Κοινότητας	Εγγραφές ωφελούμενων
ΔΗΜΟΣ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	901
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	903
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	1.355
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	1.614

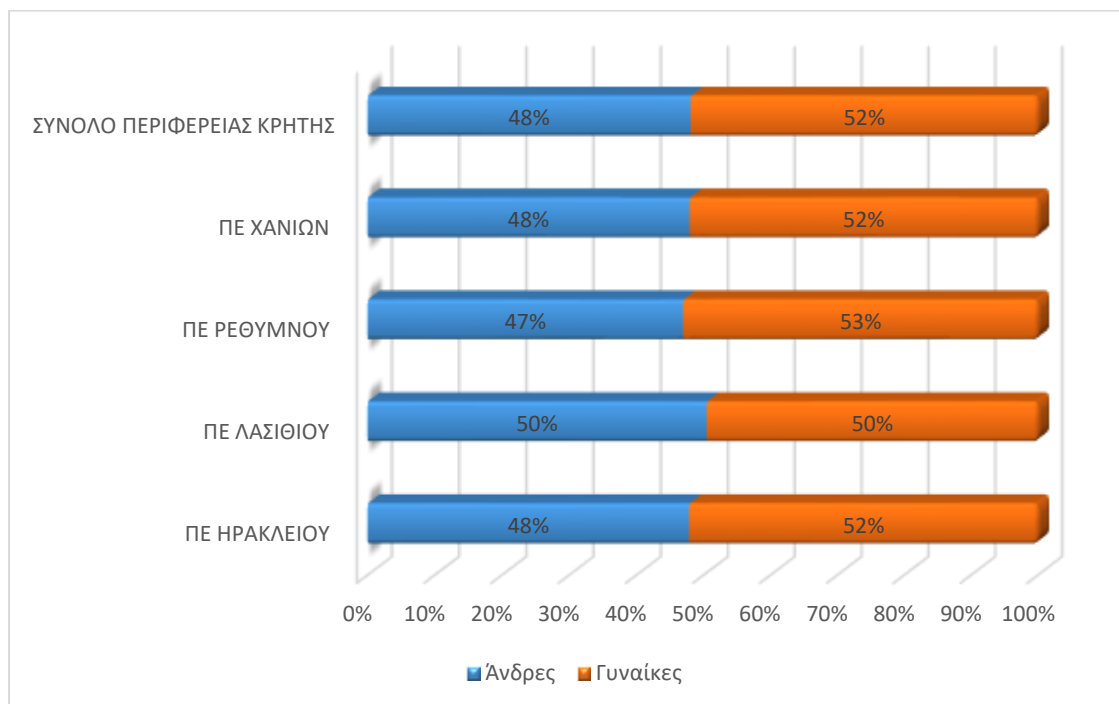
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΠΑΡ/ΜΑ ΡΟΜΑ,ΚΕΜ	13.718
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	2.341
ΔΗΜΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ	1.198
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1.512
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ-ΠΕΔΙΑΔΑΣ	889
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	597
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	1.277
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	3.550
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	1.157
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	1.907
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ ΠΑΡ/ΜΑ ΡΟΜΑ	9.613
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1.064
ΣΥΝΟΛΟ	43.596

Πηγή: Έκθεση κοινωνικών συνθηκών στην Κρήτη την περίοδο 2021-2022. Η δυναμική των κοινωνικών υπηρεσιών, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης (2023)

Σε σχέση με την κατανομή των εγγεγραμμένων ανά φύλο φαίνεται ότι τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης όσο και σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων, οι γυναίκες είναι περισσότερες από τους άνδρες. Μόνη εξαίρεση η ΠΕ Λασιθίου όπου ο αριθμός των εγγεγραμμένων γυναικών είναι ίσος με αυτό των ανδρών.

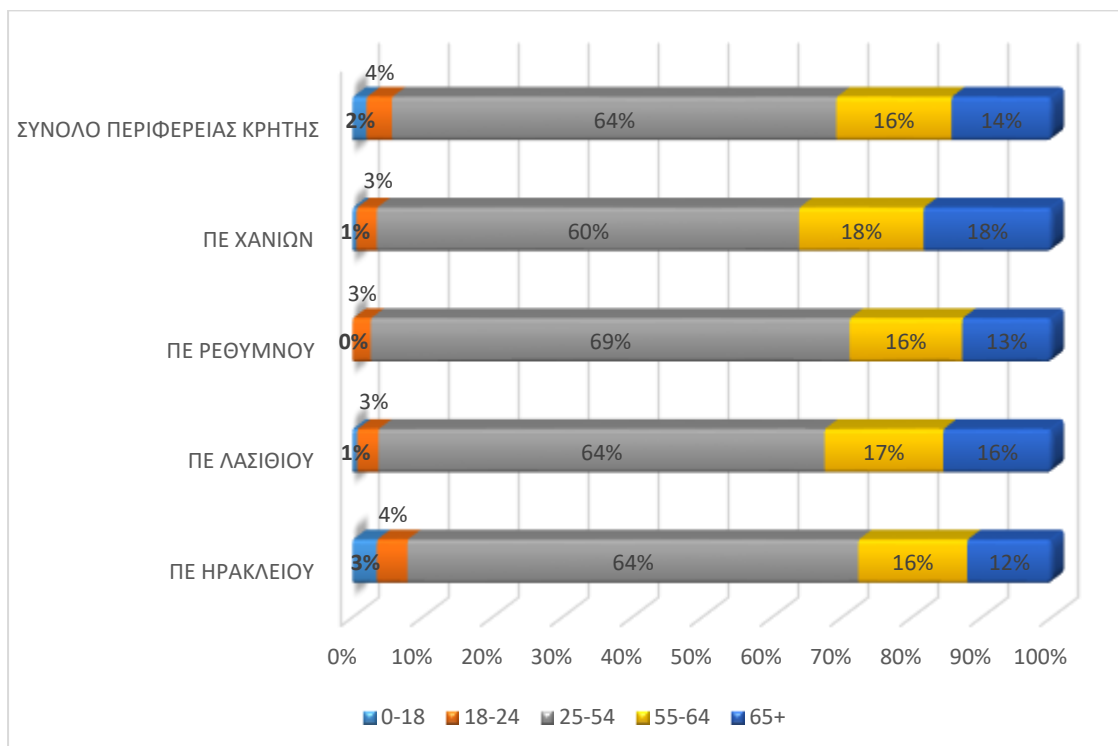
Διάγραμμα 30 Φύλο Εγγεγραμμένων στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Έκθεση κοινωνικών συνθηκών στην Κρήτη την περίοδο 2021-2022. Η δυναμική των κοινωνικών υπηρεσιών, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης (2023)

Τέλος, σε σχέση με την ηλικιακή κατανομή των εγγεγραμμένων το γράφημα παρακάτω υποδεικνύει ότι η μεγάλη πλειοψηφία των εγγεγραμμένων σε ποσοστό μεγαλύτερο του 60% ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 25-55. Περίπου 16% ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 55-65 ενώ λίγο λιγότερο από το 15% αφορά ηλικιωμένους (65+). Η γενική αυτή εικόνα περιγράφει το σύνολο της Περιφέρειας και με ελάχιστες διαφοροποιήσεις όλες τις Περιφερειακές Ενότητες.

Διάγραμμα 31 Ηλικιακή Κατανομή Εγγεγραμμένων στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Έκθεση κοινωνικών συνθηκών στην Κρήτη την περίοδο 2021-2022. Η δυναμική των κοινωνικών υπηρεσιών, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης (2023)

Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται, όπως και στα υπόλοιπα κεφάλαια της έκθεσης, στοιχεία από την έρευνα της Ειδικής Υπηρεσίας διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» σε σχέση με την χαρτογράφηση των δομών Κοινωνικής Πρόνοιας. Τα στοιχεία αφορούν τα 16 Κέντρα Κοινότητας που βρίσκονται σε λειτουργία ενώ τα στοιχεία που αφορούν τα Παραρτήματα Ρομά και Ένταξης Μεταναστών έχουν ενσωματωθεί στις απαντήσεις των Κεντρικών Δομών (Κέντρα Κοινότητας Χανίων και Ηρακλείου). Παράλληλα, παρέχονται και κάποιες πληροφορίες σχετικά με το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Ανωγείων το οποίο είναι υπό-σύσταση.

Η λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας ορίζεται από τον **Οδηγό Εφαρμογής και Λειτουργίας Κέντρων Κοινότητας**. Στον οδηγό αυτό αναφέρεται ότι δεν απαιτείται άδεια για την λειτουργία των δομών συνεπώς δεν γίνεται παρουσίαση των συγκεκριμένων στοιχείων.

Σε σχέση με την κυριότητα των κτιρίων που στεγάζονται οι δομές και οι υπηρεσίες ο παρακάτω πίνακας αποκαλύπτει ότι περίπου το 70% αυτών στεγάζεται σε ιδιότητα κτήρια. Ένα στα τέσσερα Κέντρα Κοινότητας (18%) ενοικιάζει τον χώρο που στεγάζεται ενώ σε μόλις

ένα Κέντρο Κοινότητας στην ΠΕ Λασιθίου έχει γίνει παραχώρηση του χώρου που φιλοξενείται.

Πίνακας 38 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΟ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΟ	ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ	Σύνολο
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3	4		7
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1	1	1	3
ΡΕΘΥΜΝΟΥ		2		2
ΧΑΝΙΩΝ		4		4
Περιφέρεια Κρήτης	4	11	1	16

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σε σχέση με το ιδιοκτησιακό καθεστώς ανά Δήμο (Πίνακας 39), η μεγάλη πλειοψηφία των Κέντρων Κοινότητας στεγάζεται σε κτίρια τα οποία ανήκουν στους οικείους Δήμους. Τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Ηρακλείου, Μαλεβιζίου, Σητείας και Φαιστού μισθώνουν τους χώρους που στεγάζονται ενώ το Κέντρο Κοινότητας Αγίου Νικολάου φιλοξενείται σε κτίριο που έχει παραχωρηθεί στον Δήμο. Τέλος, σχετικά με το υπό-σύσταση Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Ανωγείων ο αρχικός σχεδιασμός προβλέπει να στεγαστεί στο κτίριο που στεγάζεται και το ΚΑΠΗ του Δήμου και πρόκειται για κτίριο το οποίο έχει παραχωρηθεί στον Δήμο από το Υπουργείο Εργασίας.

Πίνακας 39 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Δήμο

Δήμος	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΟ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΟ	ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ	Σύνολο
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ			1	1
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ		1		1
ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ		1		1
ΓΟΡΤΥΝΑΣ		1		1
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1			1
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ		1		1
ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ		1		1

ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1			1
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ		1		1
ΜΥΛΟΠΤΑΜΟΥ		1		1
ΠΛΑΤΑΝΙΑ		1		1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ		1		1
ΣΗΤΕΙΑΣ	1			1
ΦΑΙΣΤΟΥ	1			1
ΧΑΝΙΩΝ		1		1
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ		1		1
Περιφέρεια Κρήτης	4	11	1	16

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η παρακάτω σειρά από πίνακες (40-41) παρουσιάζει δεδομένα για την κατάσταση των κτιρίων που φιλοξενούνται οι δομές. Η γενική εικόνα δείχνει ότι τα μισά Κέντρα Κοινότητας στεγάζονται σε κτίρια που βρίσκονται σε καλή κατάσταση ενώ το 25% σε κτίρια που βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση. Τέλος, μόλις 3 Κέντρα Κοινότητας στεγάζονται σε κτίρια που βρίσκονται σε μέτρια κατάσταση. Αν και δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων φαίνεται ότι στην ΠΕ Ηρακλείου τα κτήρια που στεγάζονται οι δομές είναι σε καλύτερη κατάσταση σε σχέση με τις άλλες ΠΕ.

Πίνακας 40 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΗ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	Άγνωστο
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1	1	4	1
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1	2		
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1	1		
ΧΑΝΙΩΝ		4		
Περιφέρεια Κρήτης	3	8	4	1

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η ανάλυση της κατάστασης των κτιρίων που στεγάζονται οι δομές ανά Δήμο μας δείχνει ότι τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Αγίου Νικολάου, Μυλοποτάμου και Χερσονήσου βρίσκονται σε χειρότερη κατάσταση σε σχέση με αυτά των υπόλοιπων Δήμων. Στον αντίποδα τα κτίρια των Κέντρων Κοινότητας στους Δήμους Αρχανών – Αστερουσίων, Ηρακλείου, Μαλεβιζίου και Χανίων βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση.

Πίνακας 41 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Δήμο

Δήμος	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΗ	ΤΙΣ ΚΑΛΗ	Άγνωστο
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1			
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ		1		
ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ			1	
ΓΟΡΤΥΝΑΣ				1
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			1	
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ		1		
ΚΑΝΤΑΝΟΥ – ΣΕΛΙΝΟΥ		1		
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ			1	
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ		1		
ΜΥΛΟΠΤΑΜΟΥ	1			
ΠΛΑΤΑΝΙΑ		1		
ΡΕΘΥΜΝΟΥ		1		
ΣΗΤΕΙΑΣ		1		
ΦΑΙΣΤΟΥ			1	
ΧΑΝΙΩΝ		1		
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	1			
Περιφέρεια Κρήτης	3	8	4	1

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Ο παρακάτω πίνακας 42 παρουσιάζει τα δεδομένα σχετικά με την νομιμότητα των κτηρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας. Αν και για τέσσερα Κέντρα Κοινότητας δεν υπάρχουν στοιχεία, βλέπουμε ότι η μεγάλη πλειοψηφία στεγάζεται σε κτίρια που έχουν οικοδομική άδεια ενώ μόλις ένα Κέντρο Κοινότητας σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης στεγάζεται σε μη αδειοδοτημένο κτίριο.

Πίνακας 42 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Άγνωστο
----------------------	-----	-----	---------

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5	1	1
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2		1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ			2
ΧΑΝΙΩΝ	4		
Περιφέρεια Κρήτης	11	1	4

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η εξέταση της νομιμότητας των κτηρίων σε σχέση με το Δήμο που λειτουργούν τα Κέντρα Κοινότητας μας αποκαλύπτει ότι το μόνο Κέντρο Κοινότητας που στεγάζεται σε κτίριο χωρίς άδεια είναι αυτό του Δήμου Μίνωα Πεδιάδας. Επίσης, δεν διαθέτουμε στοιχεία για τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Αγίου Νικολάου, Γόρτυνας, Ρεθύμνου και Μυλοποτάμου.

Πίνακας 43 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται τα Κέντρα Κοινότητας ανά Δήμο

Δήμος	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Άγνωστο
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ			1
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	1		
ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	1		
ΓΟΡΤΥΝΑΣ			1
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1		
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	1		
ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ	1		
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1		
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ		1	
ΜΥΛΟΠΤΑΜΟΥ			1
ΠΛΑΤΑΝΙΑ	1		
ΡΕΘΥΜΝΟΥ			1
ΣΗΤΕΙΑΣ	1		
ΦΑΙΣΤΟΥ	1		
ΧΑΝΙΩΝ	1		
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	1		
Γενικό Άθροισμα	11	1	4

Το επόμενο ζήτημα που εξετάζεται είναι η προσβασιμότητα των Κέντρων κοινότητας από Άτομα με Αναπηρία. Σύμφωνα με τα όσα κατέγραψε η έρευνα, το σύνολο των δομών είναι προσβάσιμο από ΑμεΑ. Σε σχέση με τα στοιχεία προσβασιμότητας, οι δομές απάντησα ότι διαθέτουν Ράμπα και WC ΑμεΑ, ενώ κάποια από τα Κέντρα Κοινότητας είναι εξοπλισμένα με αναβατόριο ή ανελκυστήρα ΑμεΑ.

Προβλήματα και ανάγκες δομών

Από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν και από τις δύο έρευνες προκύπτουν μια σειρά από προβλήματα και ανάγκες οι οποίες χρειάζεται να καλυφθούν ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας και να προσφέρουν ποιοτικότερες υπηρεσίες προς του πολίτες της Περιφέρειας Κρήτης. Παρακάτω παρουσιάζεται μια λίστα από αυτά τα ζητήματα:

1. **Δημιουργία Νέων Δομών:** Ο θεσμός των Κέντρων κοινότητας θα πρέπει να επεκταθεί και στους Δήμους που τώρα δεν έχουν Κέντρο Κοινότητας. Τα οφέλη αυτής της κίνησης θα είναι διπλά καθώς και οι πολίτες θα εξυπηρετηθούν καλύτερα αλλά και θα απελευθερωθούν ανθρωπίνι πόροι από τα υφιστάμενα Κέντρα Κοινότητας που εξυπηρετούν πολίτες άλλων Δήμων που δεν διαθέτουν Κέντρα Κοινότητας.
2. **Υποστελέχωση:** απαιτείται η πρόσληψη προσωπικού ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες ανάγκες αλλά και να διευρυνθεί το πεδίο των προσφερόμενων υπηρεσιών με νέες που δεν προσφέρονται τώρα.
3. **Κτιριακά ζητήματα:** κάποια Κέντρα Κοινότητας αναφέρουν ότι τα κτήρια στα οποία στεγάζονται χρίζουν ανακαίνισης, ενώ σε άλλες περιπτώσεις αναφέρουν ότι οι υπάρχοντες χώροι δεν επαρκούν για την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των πολιτών.
4. **Δημιουργία Κινητών Μονάδων:** το γεωγραφικό ανάγλυφο της Κρήτης καθώς και η ύπαρξη πολλών απομακρυσμένων χωριών και οικισμών κάνει επιτακτική την δημιουργία κινητών μονάδων από τα Κέντρα Κοινότητας ώστε να γίνουν ευκολότερα προσβάσιμα από τον πληθυσμό – στόχο τους.

Συμπεράσματα

Τα Κέντρα Κοινότητας αποτελούν ένα βασικό γρανάζι στον εθνικό μηχανισμό κοινωνικής ένταξης και αποτελούν το πρώτο σημείο επαφής των πολιτών για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, επιδομάτων αλλά για να λάβουν συμβουλευτική ή ψυχολογική υποστήριξη. Παρόλα αυτά, οι ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό καθώς και η γεωγραφία του νησιού δημιουργούν σημαντικά προβλήματα σε σχέση με την ενημέρωση και την πρόσβαση των πολιτών σε κοινωνικές παροχές και δικαιώματα. Για τον λόγο αυτό προτείνονται: α) Η δημιουργία κινητών μονάδων (Πλήρες στελέχωση με οδηγό και απαιτούμενο προσωπικό

καθώς και αγορά οχημάτων) ώστε να είναι προσβάσιμα και από τους πολίτες των πιο απομακρυσμένων ή δυσπρόσιτων περιοχών, β) η τεχνολογική αναβάθμιση του εξοπλισμού τους καθώς και η αναβάθμιση των κτιρίων που στεγάζονται.

Συγκεντρωτικά Συμπεράσματα για τις Δομές που Απευθύνονται σε Όλες τις Ευάλωτες Ομάδες

Τα Κέντρα Κοινότητας καλύπτουν ολόκληρο τον πληθυσμό της Περιφέρειας Κρήτης, καθώς οποιοσδήποτε μπορεί να είναι δυνητικά ωφελούμενος. Η πληθυσμιακή κατανομή των εγγεγραμμένων ακολουθεί την κατανομή του πληθυσμού ανά Περιφερειακή Ενότητα.

Τα Κέντρα Κοινότητας λειτουργούν κυρίως ως ΚΕΠ παροχών και επιδομάτων, αντί να αναπτύσσουν δράσεις παρέμβασης στις κοινότητες, γεγονός που περιορίζει την κοινωνική τους αποστολή.

Μείωση του αριθμού των εξυπηρετούμενων κατά 13% μεταξύ 2019-2023, καθώς τα Κέντρα Κοινότητας καλύπτουν πλέον μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού-στόχου τους. Το 2023, οι εξυπηρετούμενοι ανέρχονταν σε 31.345 άτομα (3,5% του πληθυσμού της Κρήτης).

Παράρτημα Ρομά: Ο αριθμός των επισκέψεων υπερκαλύπτει τον συνολικό πληθυσμό Ρομά, γεγονός που δείχνει την υψηλή ζήτηση των υπηρεσιών του από την κοινότητα.

Κέντρο Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ): Ο αριθμός των εξυπηρετούμενων έχει πενταπλασιαστεί μεταξύ 2019-2023, με αντίστοιχη αύξηση νέων ωφελούμενων.

Στεγαστικές συνθήκες και κατάσταση υποδομών: το 70% των Κέντρων Κοινότητας στεγάζονται σε ιδιόκτητα κτήρια το 18% ενοικιάζουν, και ένα Κέντρο στην ΠΕ Λασιθίου λειτουργεί σε παραχωρημένο χώρο. Τα Κέντρα Κοινότητας Αγίου Νικολάου, Μυλοποτάμου και Χερσονήσου στεγάζονται σε κτίρια σε κακή κατάσταση. Το 50% των Κέντρων Κοινότητας βρίσκονται σε καλή κατάσταση, ενώ 25% σε πολύ καλή κατάσταση. 3 Κέντρα Κοινότητας στεγάζονται σε μέτριας κατάστασης κτίρια.

Όλα τα Κέντρα Κοινότητας είναι προσβάσιμα από ΑμεΑ.

Έλλειψη κινητών μονάδων: Σε αντίθεση με άλλες περιοχές της χώρας, στην Περιφέρεια Κρήτης δεν υπάρχουν κινητές μονάδες Κέντρων Κοινότητας, κάτι που δημιουργεί πρόβλημα πρόσβασης για κατοίκους απομακρυσμένων περιοχών.

Μετά τα παραπάνω, έμφαση κατά προτεραιότητα, προτείνεται να δοθεί:

1η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων κτιριακών υποδομών για στέγαση δομών παροχής υπηρεσιών σε ευάλωτες ομάδες (πχ κέντρα κοινότητας, κέντρα ΡΟΜΑ & μετανάστευσης)

2η Προτεραιότητα

- Αναβάθμιση υφισταμένων δομών και βελτίωση της προσβασιμότητάς τους.

3η Προτεραιότητα

- Προμήθεια κινητών μονάδων

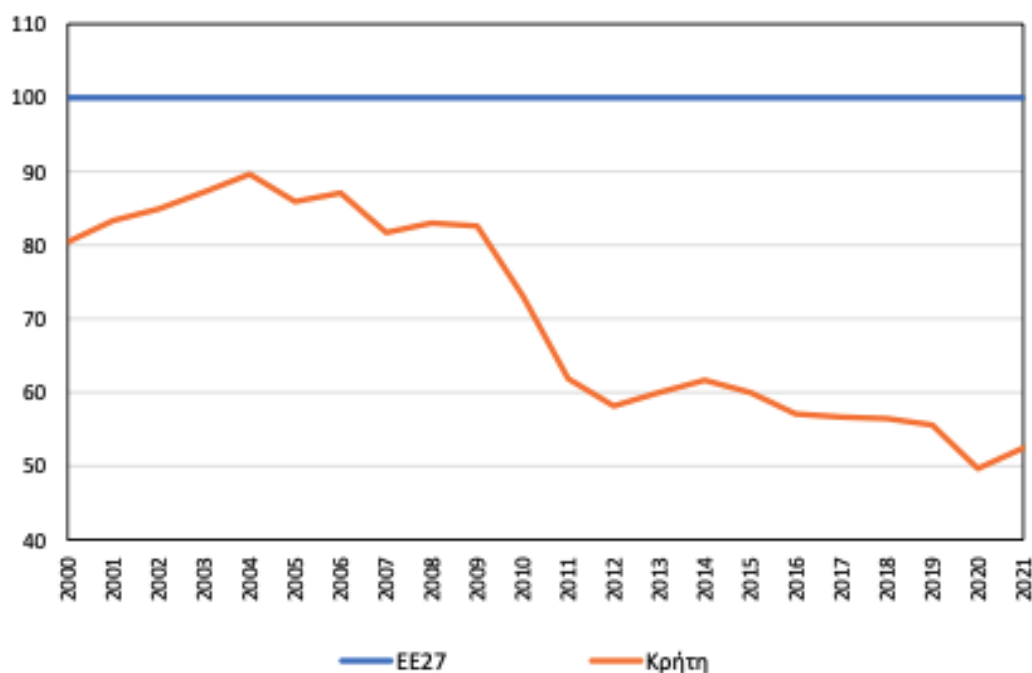

d) Δομές για άτομα σε Φτώχεια (Κοινωνικό παντοπωλείο, φαρμακείο, πλυντήριο, συσσίτιο)

Στατιστικά Στοιχεία – Οικονομικά μεγέθη

Πριν ξεκινήσουμε την αριθμητική αποτύπωση των ποσοστών φτώχειας και υλική αποστέρησης στην Περιφέρει Κρήτης καλό θα ήταν να γίνει μια αναφορά για τις επιπτώσεις των πολλαπλών κρίσεων (οικονομική, υγειονομική κλπ.) που βίωσε η χώρα στα βασικά οικονομικά μεγέθη στην Περιφέρεια Κρήτης. Το Διάγραμμα 32 παρακάτω παρουσιάζει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης, ως ποσοστό του αντίστοιχου μεγέθους της, υπολογισμένο σε όρους κοινής αγοραστικής δύναμης ώστε να είναι συγκρίσιμα. Έτσι, μόνο κατά τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας των 00'ς η Περιφέρεια Κρήτης βρισκόταν σε τροχιά σύγκλισης με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ27. Στην συνέχεια, η αγοραστική δύναμη του εισοδήματος στην Κρήτης σταδιακά υποβαθμίζεται και ενώ υποβαθμίζεται ραγδαία από την οικονομική κρίση του 2009 και έπειτα. Τέλος, κατά το 2021, η αγοραστική δύναμη της Περιφέρειας Κρήτης αγγίζει το 50% του μέσου όρου της ΕΕ 27. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι οι επιπτώσεις της πανδημίας (2019-2020) στο ΑΕΠ της Κρήτης ήταν ιδιαίτερα σημαντικές λόγω της υψηλής εξάρτησης από τον Τουρισμό.

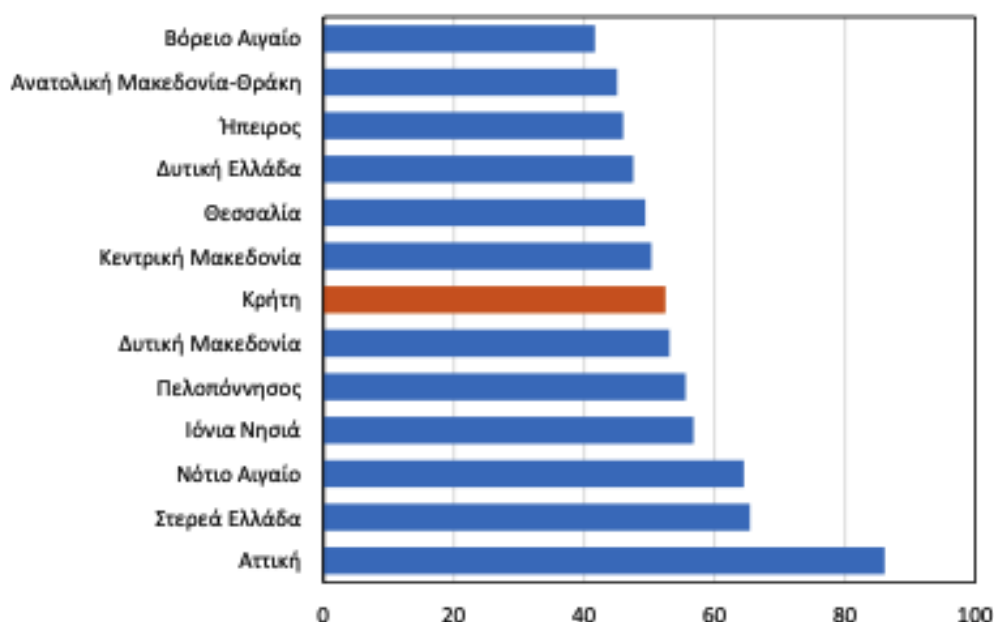
Διάγραμμα 32 ΑΕΠ ανά κάτοικο σε PPS ως % του μέσου όρου της ΕΕ-27, Κρήτη (2000-2021)

Πηγή: Παπαθεοδώρου Χ., Ζαϊμάκης Ι., Μισσός Β., Παπαναστασίου Σ. (2023) “Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη. 3η Ετήσια έρευνα αποτελεσμάτων”. Περιφερειακό παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης.

Σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας όλες τις περιφέρειες της χώρας, για το έτος 2021. Η Κρήτη, κατατάσσεται 7η, δηλαδή αποτελεί τη διάμεσο των περιφερειών. Πιο κοντά στον Ευρωπαϊκό μέσο όρο βρίσκεται η Αττική (86%), αλλά με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας να ακολουθεί (65,4%).

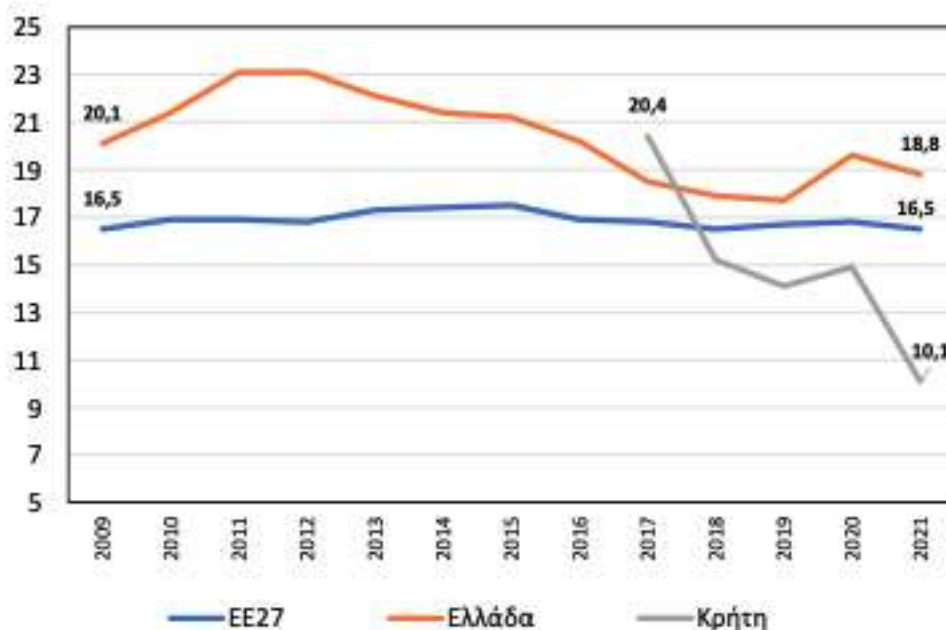
Διάγραμμα 33 Κατάταξη των περιφερειών της Ελλάδας με βάση το κατά κεφαλήν εισόδημα (σε PPS) ως % του μέσου όρου της ΕΕ-27 (2021)

Πηγή: Παπαθεοδώρου Χ., Ζαϊμάκης Ι., Μισσός Β., Παπαναστασίου Σ. (2023) “Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη. 3η Ετήσια έρευνα αποτελεσμάτων”. Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης.

Από το Διάγραμμα 34 παρατηρούμε ότι διαχρονικά το ποσοστό σχετική φτώχειας είναι υψηλότερο στην Ελλάδα από ότι στο σύνολο της ΕΕ-27 γεγονός που καταδεικνύει την δυσμενή κατάσταση της χώρας ως προς το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων της. Σχετικά με την Περιφέρεια Κρήτης το 2017 κίνδυνος φτώχειας ήταν υψηλότερος από τον μέσο όρο της Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως, από το 2018 μέχρι το 2021 στην Κρήτη καταγράφεται μια σημαντική μείωση του κινδύνου σχετικής φτώχειας περίπου 10 μονάδων (από 20,4% στο 10,1%). Το εύρημα αυτό είναι πολύ σημαντικό για την εξέλιξη της εισοδηματικής κατάστασης του πληθυσμού της Κρήτης, αλλά θα πρέπει να αξιολογηθεί σε συνδυασμό με άλλους δείκτες κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας για να εξαχθούν πιο ασφαλή συμπεράσματα.

Διάγραμμα 34 Ποσοστό σχετικής φτώχειας σε ΕΕ27, Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2009-2021

Πηγή: Παπαθεοδώρου Χ., Ζαϊμάκης Ι., Μισσός Β., Παπαναστασίου Σ. (2023) “Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη. 3η Ετήσια έρευνα αποτελεσμάτων”. Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης.

Ο δείκτης σχετικής φτώχειας θα πρέπει να ερμηνεύεται με προσοχή εξαιτίας διαφοροποιήσεων στην εξέλιξη της διανομής και του ύψους του εισοδήματος. Με πιο απλά λόγια ο δείκτης εξαρτάται από το μέσο εισόδημα, όσο μεταβάλλεται το μέσο εισόδημα τόσο μεταβάλλονται και τα όρια σχετικής φτώχειας. Για τον λόγο αυτό είναι καλύτερο να χρησιμοποιείται σαν δείκτης το διαχρονικά σταθερό όριο φτώχειας. Ο δείκτης αυτός μας επιτρέπει τις διαχρονικές συγκρίσεις του επιπέδου διαβίωσης του πληθυσμού, ιδιαίτερα σε περιόδους όπου παρατηρούνται έντονες μεταβολές στο ύψος του ΑΕΠ και των εισοδημάτων των κατοίκων μιας χώρας ή περιοχής. Ορίζεται ως το ποσοστό του πληθυσμού με ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα χαμηλότερο του ορίου φτώχειας που υπολογίζεται με τον καθιερωμένο τρόπο για το έτος βάσης (πχ. 2007) και στη συνέχεια προσαρμόζεται ως προς την εξέλιξη της αγοραστικής δύναμης των εισοδημάτων (πληθωρισμό).

Συνεπώς, το Διάγραμμα 35 χρησιμοποιεί ως σταθερό όριο φτώχειας αυτό του 2007 για να δείξει ότι στο σύνολο της χώρας υπήρχε μια δραματική επιδείνωση της φτώχειας κατά την περίοδο της κρίσης και της εφαρμογής των πολιτικών λιτότητας. Αναλυτικότερα, κατά το 2013 ο μισός πληθυσμός της χώρας έχει επίπεδο διαβίωσης αντίστοιχο με αυτό που είχε το φτωχότερο 18% πριν 4 χρόνια. Η φτώχεια σε εθνικό επίπεδο διατηρείται έκτοτε σε αντίστοιχα υψηλά επίπεδα παρουσιάζοντας μικρή μείωση μετά το 2015, ενώ μειώνεται σημαντικά την περίοδο 2020-2021. Παρόλα αυτά το διάγραμμα αποκαλύπτει ότι οι συνθήκες διαβίωσης του

πληθυσμού στην χώρα παραμένουν χειρότερες από αυτές που επικρατούσαν πριν την περίοδο των μνημονίων.

Εστιάζοντας στην Περιφέρεια Κρήτης ο κίνδυνος φτώχειας ανέρχεται στο 38,8% το 2017, μειώνεται στο 31,2% το 2018, διατηρείται στα ίδια επίπεδα μέχρι το 2020 και στην συνέχεια, μέσα σε ένα χρόνο εμφανίζει μια μεγάλη μείωση, στο 16,8% το 2021. Έτσι στην Κρήτη καταγράφει μεγαλύτερη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού εφόσον ο κίνδυνος φτώχειας, με βάση το διαχρονικά σταθερό όριο, βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα από αυτά για το σύνολο της χώρας το 2009.

Διάγραμμα 35 Ποσοστό σχετικής φτώχειας σε ΕΕ27, χρησιμοποιώντας σταθερό όριο φτώχειας (2007), Ελλάδα και Περιφέρεια Κρήτης, 2009-2021

Πηγή: Παπαθεοδώρου Χ., Ζαμάκης Ι., Μισσός Β., Παπαναστασίου Σ. (2023) “Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη. 3η Ετήσια έρευνα αποτελεσμάτων”. Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης.

Ο δείκτης υλικής και κοινωνικής αποστέρησης έχει καθιερωθεί ως εναλλακτικό ή συμπληρωματικό μέτρο για την αποτύπωση των συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριών, και δεν βασίζεται σε στοιχεία εισοδήματος. Αποτελούν έτσι ένα πολύ καλό εργαλείο για την αποτύπωση αλλά και σύγκριση των συνθηκών διαβίωσης μεταξύ χωρών και επιμέρους χωρικών ενότητων. Ο δείκτης αυτός αποτυπώνει την ικανότητα του νοικοκυριού να καλύψει ορισμένες βασικές ανάγκες (αγαθά, υπηρεσίες και δραστηριότητες) που θεωρούνται κρίσιμες για την ευημερία και το επίπεδο διαβίωσης.

Τα αγαθά και οι ανάγκες που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση του δείκτη έχουν ως εξής:

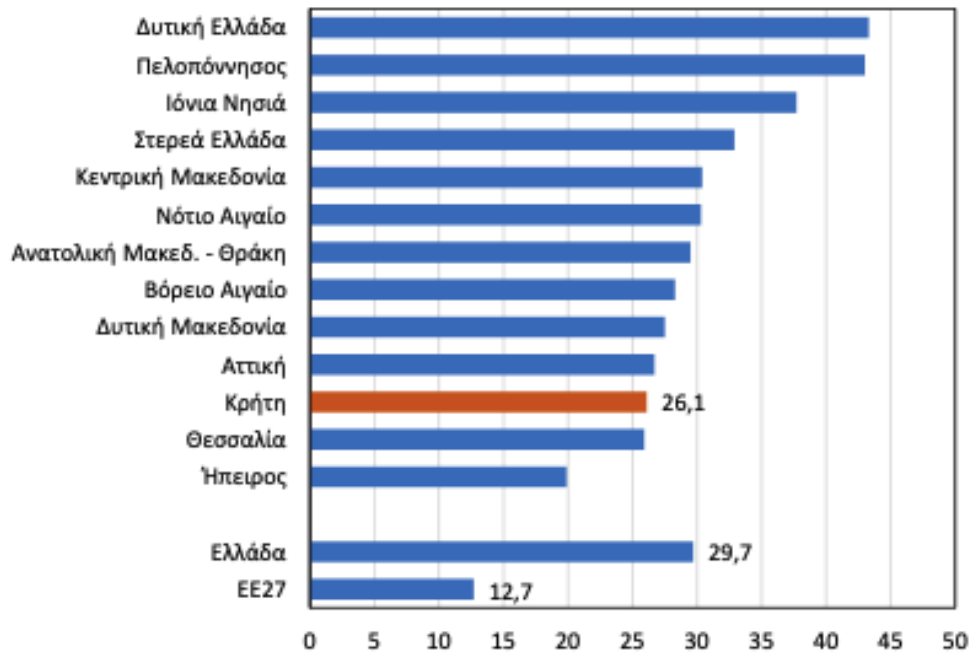
1. Έκτακτες αλλά απαραίτητες δαπάνες
2. Διακοπές διάρκειας μιας εβδομάδας τον χρόνο
3. Δάνεια, λογαριασμοί κοινής ωφέλειας, ενόικιο, κλπ.
4. Γεύμα με κρέας ή ψάρι (ή χορτοφαγικό ισοδύναμο) κάθε δεύτερη μέρα
5. Επαρκής θέρμανση στο σπίτι
6. Αυτοκίνητο
7. Αντικατάσταση φθαρμένων επίπλων
8. Πρόσβαση στο διαδίκτυο
9. Αντικατάσταση φθαρμένων ρούχων και αγορά νέων
10. Κατοχή δυο ζευγαριών παπουτσιών
11. Διάθεση εισοδήματος για προσωπική χρήση κάθε εβδομάδα
12. Υπαίθριες δραστηριότητες
13. Συχνές συναντήσεις με συγγενείς και φίλους/

Ένα άτομο θεωρείται ότι βιώνει υλική και κοινωνική αποστέρηση αν αδυνατεί να ικανοποιήσει τουλάχιστον 5 από τις παραπάνω 13 βασικές ανάγκες.

Τα στοιχεία του παρακάτω Διαγράμματος 36 αποκαλύπτουν ότι η Κρήτη βρίσκεται στην 3η θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας ως προς το ποσοστό του πληθυσμού που αδυνατεί να καλύψει βασικές υλικές και κοινωνικές ανάγκες το 2022. Αν και η θέση της Κρήτης είναι καλύτερη σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο (29,7%), παραμένει ιδιαίτερα υψηλή. Έτσι, παρόλο που η Κρήτη παρουσιάζει χαμηλότερα επίπεδα εισοδηματικής φτώχειας εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλούς δείκτες υλικής και κοινωνικής αποστέρησης. Το γεγονός αυτό, ενδεχομένως αντανακλά τις διαφοροποιήσεις ως προς το επίπεδο των κοινωνικών παροχών σε είδος, που έχει σημαντική επίδραση στο διαθέσιμο εισόδημα που απομένει στα χαμηλά εισοδηματικά νοικοκυριά για την κάλυψη άλλων αναγκών. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι τιμές αυτές τόσο για την περιοχή της Κρήτης όσο και για το σύνολο της χώρας απέχουν υπερβολικά πολύ από τις αντίστοιχες για τον μέσο όρο της ΕΕ-27 (12,7%). Τόσο η Κρήτη όσο και το σύνολο της χώρας παρουσιάζουν υπερδιπλάσια ποσοστά υλικής και κοινωνικής αποστέρησης από το μέσο όρο της ΕΕ-27.

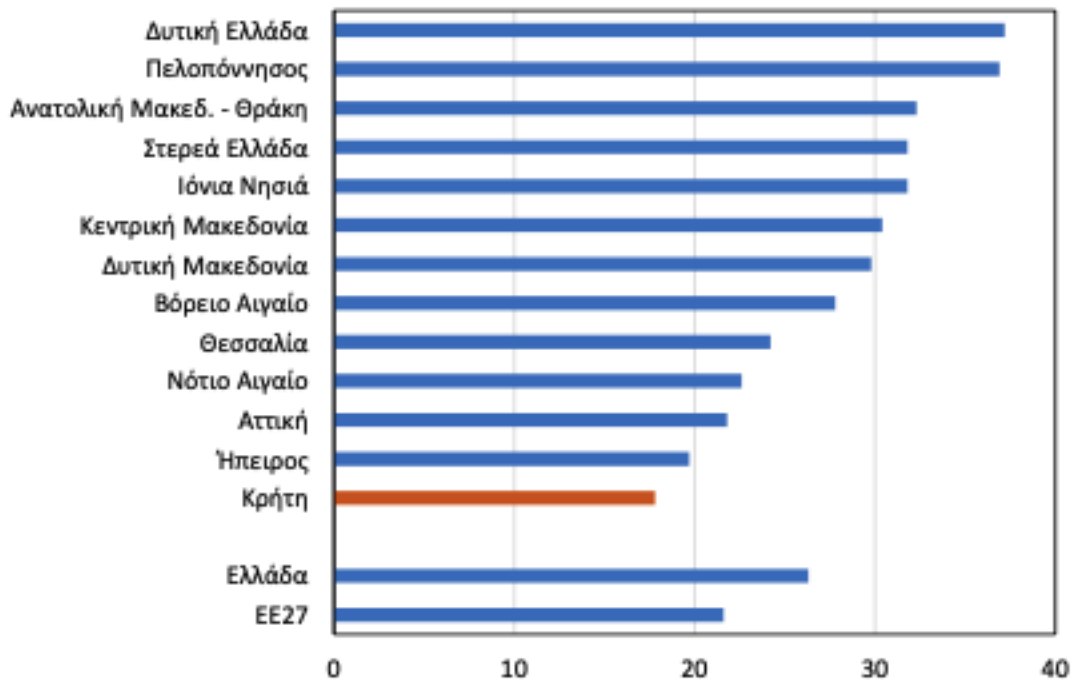
Διάγραμμα 36 Ποσοστό του πληθυσμού της Κρήτης που αδυνατεί να καλύψει βασικές υλικές και κοινωνικές ανάγκες ανά περιφέρεια στην Ελλάδα (2022)

Πηγή: Παπαθεοδώρου Χ., Ζαυμάκης Ι., Μισσός Β., Παπαναστασίου Σ. (2023) “Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη. 3η Ετήσια έρευνα αποτελεσμάτων”. Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης.

Τέλος, τα αποτελέσματα του δείκτη φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) που χρησιμοποιείται στην ανάλυση για την αποτύπωση των συνθηκών κοινωνικής ευημερίας και διαβίωσης δείχνουν ότι η Περιφέρεια Κρήτης βρίσκεται στην καλύτερη θέση ανάμεσα στις περιφέρειες της χώρας. Παράλληλα, ο δείκτης φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Κρήτη είναι χαμηλότερος συγκρινόμενος με τον αντίστοιχο της ΕΕ-27. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι ο δείκτης AROPE αποτελεί ορόσημο της Στρατηγικής 2030 της ΕΕ σε ότι αφορά το σκέλος της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Περιλαμβάνει το σύνολο των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή έντονη υλική και κοινωνική αποστέρηση ή ζουν σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας.

Διάγραμμα 37 Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό (AROE) 2022

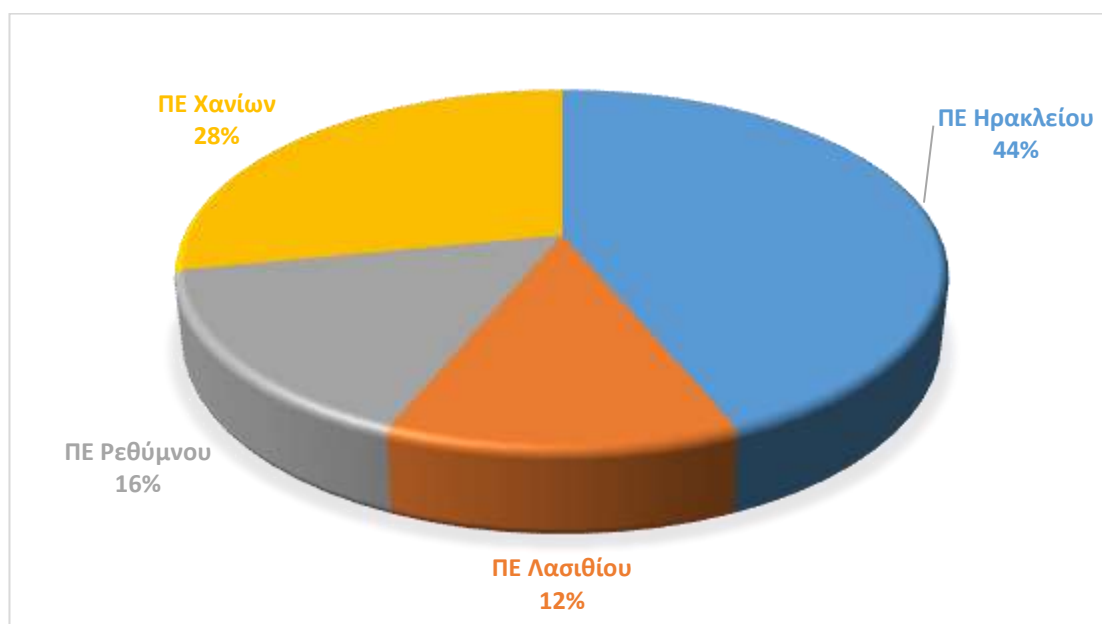

Πηγή: Παπαθεοδώρου Χ., Ζαϊμάκης Ι., Μισσός Β., Παπαναστασίου Σ. (2023) "Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη. 3η Ετήσια έρευνα αποτελεσμάτων". Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης.

Είδος και κατανομή των υπηρεσιών

Θέλοντας να εξετάσουμε τις δομές που απευθύνονται αποκλειστικά στις ομάδες του πληθυσμού που βιώνουν φτώχεια και έντονη υλική και κοινωνική αποστέρηση εστιάζουμε σε δημοτικές δομές όπως κοινωνικά παντοπωλεία, συσσίτια, κοινωνικά φαρμακεία και φροντιστήρια. Το έτος 2024 όπου και έγινε η καταγραφή σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης λειτουργούν 32 δομές που στόχο έχουν την καταπολέμηση της φτώχειας. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του παρακάτω διαγράμματος η κατανομή των δομών ανά Περιφερειακή Ενότητα φαίνεται να ακολουθεί την πληθυσμιακή κατανομή. Συνεπώς, σχεδόν οι μισές δομές βρίσκονται στην ΠΕ Ηρακλείου με τις ΠΕ Χανίων, Ρεθύμνου και Λασιθίου να ακολουθούν.

Διάγραμμα 38 Λειτουργούσες δομές κατά της Φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με το είδος των δομών σύμφωνα με τον Πίνακα 44 η δομή που συναντάται σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες και στους Περισσότερους Δήμους είναι αυτή του Κοινωνικού Παντοπωλείου. Ακολουθούν τα Κοινωνικά Φροντιστήρια τα οποία αν και σχετικά πολυάριθμα έχουν παρουσία μόνο στις ΠΕ Ηρακλείου και Χανίων. Δομές όπως Κοινωνικό Ενδυματοπωλείο, Κοινωνικό Κομμωτήριο και Κοινωνικό Πλυντήριο υπάρχουν μόνο στην ΠΕ Χανίων ενώ Κοινωνικό Φαρμακείο μόνο στην ΠΕ Ηρακλείου. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι στην ΠΕ Λασιθίου δεν λειτουργούν άλλες δομές παρά μόνο Κοινωνικά Παντοπωλεία.

Πίνακας 44 Δομές για την αντιμετώπιση της Φτώχειας ανά Είδος και Περιφερειακή Ενότητα

Είδος Δομής	ΠΕ Ηρακλείου	ΠΕ Λασιθίου	ΠΕ Ρεθύμνου	ΠΕ Χανίων	Περιφέρεια Κρήτης
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ				1	1
ΕΝΔΥΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟ				1	1
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ				1	1
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟ - ΣΥΣΣΙΤΙΟ	2		2		4
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ	3	4	3	4	14

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΛΥΝΤΗΡΙΟ			1	1
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	1			1
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ	8		2	10
Σύνολο	14	4	5	32

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με την κατανομή των δομών ανά δήμο, όπως αναφέρθηκε παραπάνω Κοινωνικά Παντοπωλεία λειτουργούν σε 13 δήμους της Περιφέρειας Κρήτης. Κοινωνικά Μαγειρεία – Συσσίτια στους Δήμους Ανωγείων, Μαλεβιζίου, Ηρακλείου και Ρεθύμνου. Κοινωνικά φροντιστήρια παρά τον σχετικά μεγάλο αριθμό τους συναντώνται μόνο στους Δήμους Ηρακλείου Χανίων και Πλατανιά. Δομές όπως Κοινωνικό Πλυντήριο και Κομμωτήριο λειτουργούν Μόνο στον Δήμο Χανίων ενώ Κοινωνικό Φαρμακείο προσφέρεται μόνο στον Δήμο Ηρακλείου. Τέλος, Κοινωνικό Ενδυματοπωλείο λειτουργεί μόνο στον Δήμο Αποκορώνου.

Πίνακας 45 Δομές για την αντιμετώπιση της Φτώχειας ανά Είδος και Δήμο

Είδος Δομής	ΠΑΝΤΟΠ ΩΛΕΙΟ	ΜΑΓΕΙΡΕΙ Ο- ΣΥΣΣΙΤΙΟ	ΦΡΟΝΤΙΣΤ ΗΡΙΟ	ΕΝΔΥΜΑΤΟΠ ΩΛΕΙΟ	ΚΟΜΜΩΤ ΗΡΙΟ	ΠΛΥΝΤΗΡΙΟ	ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	Σύνολο
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ		1						1
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2							2
ΑΜΑΡΙΟΥ	1							1
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	1	1						2
ΑΠΟΚΟΡΩΝ ΟΥ	1			1				2
Δ. ΓΑΥΔΟΥ	1							1
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2	1	8				1	12
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ Σ	1							1
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟ Υ	1							1
ΠΛΑΤΑΝΙΑ	1		1					2
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1	1						2
ΣΗΤΕΙΑΣ	1							1

ΧΑΝΙΩΝ	1	1	1	1	1	1	4
Σύνολο	14	4	10	1	1	1	32

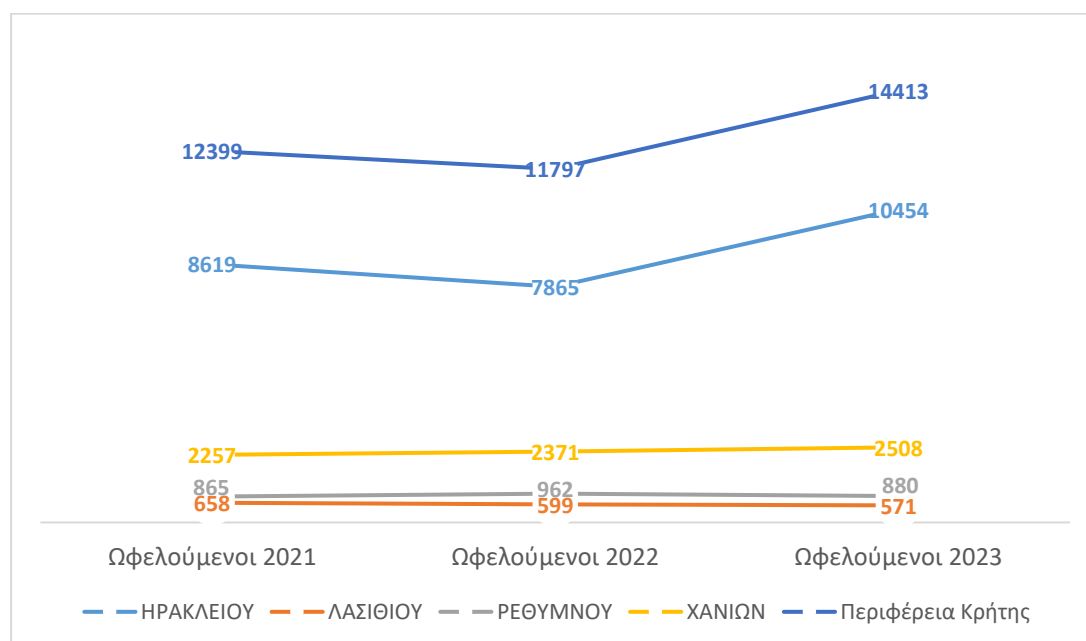
Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Αιτήσεις - Ωφελούμενοι Δομών

Η παρακάτω σειρά από γραφήματα και πίνακες παρουσιάζει την εξέλιξη του αριθμού των αιτήσεων και των εξυπηρετούμενων των δομών όπως καταγράφηκαν από την χαρτογράφηση που διεξήγαγε το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης το 2024. Όπως έχει επισημανθεί και σε άλλα κεφάλαια την παρούσας έκθεσης κάποια από τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω μπορεί να υστερούν λίγο σε ακρίβεια λόγω διαφορετικού συστήματος καταγραφής από πλευράς των δομών. Παρόλα αυτά η καταγραφή αυτή είναι πολύ σημαντική καθώς παρουσιάζει μια κατάσταση πολύ κοντινή στην πραγματικότητα και κυρίως αναδεικνύει την όλο και αυξανόμενη ανάγκη των πολιτών και των οικογενειών τους που βρίσκονται σε κατάσταση υλικής και κοινωνικής αποστέρησης.

Ξεκινώντας με την εξέλιξη του αριθμού των ωφελούμενων (Διάγραμμα 39), παρατηρούμε ότι σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης παρουσιάζει αύξηση από το 2021-2023 περίπου 16%. Η τάση αυτή δεν κατανέμεται ομοιόμορφα ανάμεσα στις Περιφερειακές Ενότητες καθώς, η μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζεται στην ΠΕ Ηρακλείου (+21%) με την ΠΕ Χανίων να ακολουθεί (+11%), ενώ στην ΠΕ Ρεθύμνου υπάρχει μια οριακή αύξηση της τάξεως του 2%. Αντίθετα στην ΠΕ Λασιθίου, παρατηρείται σημαντική μείωση στον αριθμό των ωφελούμενων η οποία ξεπερνά το 13%.

Διάγραμμα 39 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με τον αριθμό των ωφελούμενων αναφορικά με το είδος της δομής (Πίνακας 46), τα Κοινωνικά Παντοπωλεία ως η πιο πολυάριθμη δομή αλλά και αυτή που απευθύνεται σε μεγαλύτερο πληθυσμιακό εύρος έχει και τους περισσότερους ωφελούμενους. Στην συνέχεια ακολουθούν το Κοινωνικό Φαρμακείο του Δήμου Ηρακλείου, γεγονός που υποδεικνύει ότι περίπου το 1% του πληθυσμού της πόλης αναζητά βοήθεια για να εξασφαλίσει την απαραίτητη φαρμακευτική περίθαλψη του. Τα τέσσερα Κοινωνικά Μαγειρεία – Συσσίτια καλύπτουν περισσότερα από 1.750 άτομα με τις λοιπές δομές να ακολουθούν. Λιγότεροι ωφελούμενοι αναφέρονται στα Κοινωνικά Φροντιστήρια του Δήμου Ηρακλείου, το οποίο είναι αναμενόμενο καθώς απευθύνονται σε μια συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού (μαθητές). Παρόλα αυτά αξίζει να αναφερθεί ότι ο αριθμός των ωφελούμενων διπλασιάστηκε σε διάστημα μόλις δύο ετών, το οποίο αναδεικνύει την μεγάλη ανάγκη των οικογενειών να στηρίξουν την εκπαίδευση των παιδιών τους πέρα από τους ιδιωτικούς φορείς.

Πίνακας 46 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά είδος Δομής και έτος

Είδος Δομής	Ωφελούμενοι 2021	Ωφελούμενοι 2022	Ωφελούμενοι 2023
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ	9.037	8.316	10.411
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	1.635	1.536	1.752
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟ - ΣΥΣΣΙΤΙΟ	1.050	1.123	1.200
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΛΥΝΤΗΡΙΟ	296	350	493
ΕΝΔΥΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟ	320	270	251
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ	0	120	180
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ	61	82	126
Σύνολο	12.399	11.797	14.413

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Εξετάζοντας την εξέλιξη του αριθμού των ωφελούμενων για το διάστημα 2021 με 2023 ανά δήμο διαπιστώνουμε ποικίλες τάσεις. Αρχικά εντοπίζεται μια σημαντική αύξηση μεγαλύτερη του 20% στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα (Ηράκλειο και Χανιά). Στην συνέχεια εντοπίζονται περιοχές όπως οι Δήμοι Ιεράπετρας, Αμαρίου, Ιεράπετρας και Πλατανιά όπου οι ωφελούμενοι αυξήθηκαν αλλά με μικρότερο ρυθμό (10% -14%). Στους Δήμους Μαλεβιζίου,

Σητείας και Ανωγείων διαπιστώνουμε μια μικρή μείωση (6%-8%) ενώ στους Δήμους Αγίου Νικολάου και Αποκόρωνα διαπιστώνουμε μείωση που υπερβαίνει το 20%.

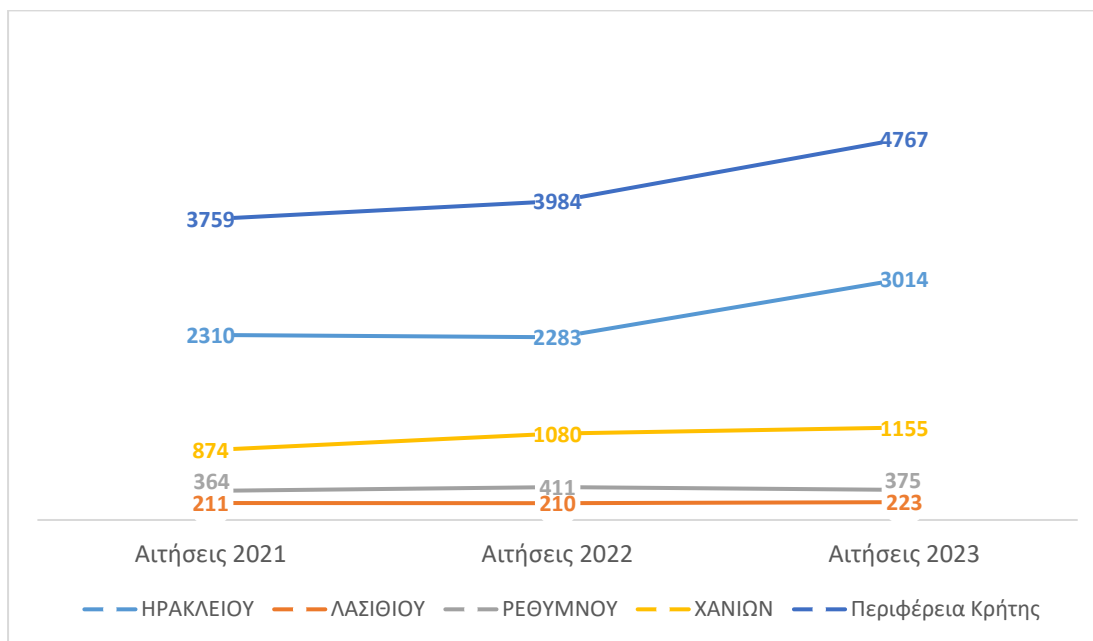
Πίνακας 47 Αριθμός Ωφελούμενων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά Δήμο και έτος

Δήμος	Ωφελούμενοι 2021	Ωφελούμενοι 2022	Ωφελούμενοι 2023	Μεταβολή
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	300	320	340	13%
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	413	332	317	-23%
ΑΜΑΡΙΟΥ	86	95	97	13%
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	28	26	26	-7%
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	640	540	502	-22%
Δ. ΓΑΥΔΟΥ				
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	8129	7365	9939	22%
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	120	135	137	14%
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	190	180	175	-8%
ΠΛΑΤΑΝΙΑ	206	255	228	11%
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	751	841	757	1%
ΣΗΤΕΙΑΣ	125	132	117	-6%
ΧΑΝΙΩΝ	1411	1576	1778	26%
Σύνολο	12399	11797	14413	16%

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Όπως και ο αριθμός των ωφελούμενων έτσι και ο αριθμός των αιτήσεων μπορεί να παρουσιάζει κάποιες διαφοροποιήσεις σε σχέση με την πραγματικότητα και έχει να κάνει με τον διαφορετικό τρόπο υπολογισμού της κάθε υπηρεσίας πχ κάποιες υπηρεσίες και δομές καταγράφουν μόνο τις νέες αιτήσεις ενώ άλλες τον συνολικό αριθμό των αιτήσεων του έτους. Παρόλα αυτά τα στοιχεία πέραν πάσης αμφισβήτησης υποδηλώνουν την αύξηση της ανάγκης καθώς σε σύνολο Περιφέρειας Κρήτης ο αριθμός των αιτήσεων αυξάνεται (27%). Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι αύξηση υπάρχει στις αιτήσεις σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, με τις μεγαλύτερες να εμφανίζονται στις ΠΕ Χανίων και Ηρακλείου (32% και 30% αντίστοιχα) ενώ στις ΠΕ Λασιθίου και Χανίων οι αύξηση είναι περίπου 6% - 3%.

Διάγραμμα 40 Αριθμός αιτήσεων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά έτος και Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με την εξέλιξη των αιτήσεων ανά είδος δομής τα στοιχεία του πίνακα 48 παρακάτω μας δείχνουν πολύ μεγάλη αύξηση της ζήτησης στα κοινωνικά Φροντιστήρια του Δήμου Ηρακλείου και στο Κοινωνικό Πλυντήριο του Δήμου Χανίων (90% και 67% αντίστοιχα). Σημαντική είναι επίσης και η αύξηση στις αιτήσεις για συμμετοχή στα Κοινωνικά Παντοπωλεία. Αντίθετα σημαντική μείωση των αιτήσεων εμφανίζεται στο Κοινωνικό Φαρμακείο του Δήμου Ηρακλείου αλλά αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι γίνεται καταγραφή μόνο των νέων αιτήσεων οι οποίες χρόνο με τον χρόνο φθίνουν καθώς το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού στόχου έχει ήδη εγγραφεί κατά τα προηγούμενα έτη.

Πίνακας 48 Αριθμός αιτήσεων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά είδος Δομής και Έτος

Είδος Δομής	Αιτήσεις 2021	Αιτήσεις 2022	Αιτήσεις 2023	Μεταβολή
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ	2.852	2.940	3.588	26%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟ - ΣΥΣΣΙΤΙΟ	473	566	533	13%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	69	34	21	-70%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΛΥΝΤΗΡΙΟ	296	350	493	67%
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ	69	94	132	91%
Σύνολο	3.759	3.984	4.767	27%

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Αναφορικά με την εξέλιξη των αιτήσεων σε σχέση με τον δήμο, παρατηρούμε τεράστια ποσοστιαία αύξηση στον Δήμο Πλατανιά και αξιοσημείωτες αυξήσεις στους Δήμους Ιεράπετρας, Ηρακλείου και Μαλεβιζίου. Μειωμένος αριθμός αιτήσεων εμφανίζεται μόνο στους Δήμους Σητείας και Ανωγείων όπου αν και στην πρώτη περίπτωση το ποσοστό είναι αρκετά μεγάλο (-69%) σε απόλυτα νούμερα αναφερόμαστε σε δέκα αιτήσεις λιγότερες ενώ στον Δήμο Ανωγείων η μείωση συνίσταται σε μόλις δύο αιτήσεις λιγότερες.

Πίνακας 49 Αριθμός αιτήσεων των δομών αντιμετώπισης Φτώχειας ανά Δήμο και Έτος

Δήμος	Αιτήσεις 2021	Αιτήσεις 2022	Αιτήσεις 2023	Μεταβολή
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	300	320	340	13%
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	171	183	179	5%
ΑΜΑΡΙΟΥ	44	44	44	0%
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	32	28	30	-6%
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.995	1.943	2.656	33%
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	23	14	37	61%
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	15	20	18	20%
ΠΛΑΤΑΝΙΑ	5	182	118	2260%
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	288	339	301	5%
ΣΗΤΕΙΑΣ	17	13	7	-59%
ΧΑΝΙΩΝ	869	898	1037	19%
Σύνολο	3.759	3.984	4.767	27%

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

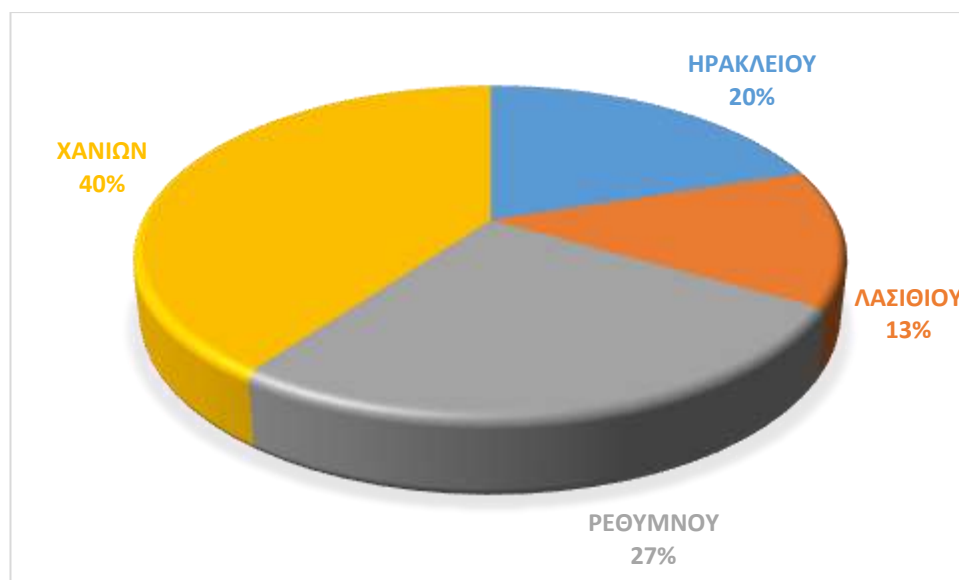
Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται, όπως και στα υπόλοιπα κεφάλαια της έκθεσης, στοιχεία από την έρευνα της Ειδικής Υπηρεσίας διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» σε σχέση με την Χαρτογράφηση των δομών Κοινωνικής Πρόνοιας. Τα στοιχεία αφορούν τις 15 Δομές που στόχο έχουν την καταπολέμηση της Φτώχειας και της αποστέρησης που βρίσκονται σε λειτουργία. Παράλληλα, παρέχονται και κάποιες πληροφορίες σχετικά με το Κοινωνικό Υπνωτήριο του Δήμου Ανωγείων το οποίο είναι υπό-σύσταση.

Από τις 15 συνολικά δομές της έρευνας, από έξι βρίσκονται στην ΠΕ Χανίων, τέσσερις στην ΠΕ Ρεθύμνης, τρεις δομές εδράζονται στην ΠΕ Ηρακλείου και τέλος δύο λειτουργούν στην ΠΕ Λασιθίου. Στον αριθμό των δομών σε αυτό το σημείο έχουν συμπεριληφθεί και οι δομές των νέων Κοινωνικών Παντοπωλείων που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα "Κρήτη" κατά τη διάρκεια της συγγραφής της χαρτογράφησης, διευρύνοντας έτσι το συνολικό αριθμό των καταγεγραμμένων κοινωνικών δομών.

Διάγραμμα 41 Κατανομή δομών καταπολέμησης της φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Αναφορικά με το είδος των δομών και την κατανομή τους ανά Δήμο σύμφωνα με τα δεδομένα του παρακάτω πίνακα 50 παρατηρούμε ότι και σε αυτή την καταγραφή τα Κοινωνικά Παντοπωλεία υπερτερούν των άλλων δομών με τα Κοινωνικά Μαγειρεία – Συσσίτια να έρχονται δεύτερα. Η κατανομή των υπόλοιπων δομών στους δήμους έχει ήδη αναλυθεί με λεπτομέρεια στην προηγούμενη ενότητα.

Πίνακας 50 Δομές καταπολέμησης της φτώχειας ανά Είδος και Δήμο

Δήμος	Κοινωνικό Παντοπωλείο	Συσσίτιο	Κοινωνικό Παντοπωλείο - Ενδυματοπωλείο	Κοινωνικό Πλυντήριο	Κοινωνικό Υπνωτήριο	Κοινωνικό Φαρμακείο	Σύνολο
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1						1
ΑΜΑΡΙΟΥ	1						1
ΑΝΩΓΕΙΩΝ					1		1
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ			1				1

ΑΡΧΑΝΩΝ	1						1
ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ							
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ						1	1
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	1						1
ΚΙΣΣΑΜΟΥ	1						1
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1						1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1	1					2
ΠΛΑΤΑΝΙΑ	1						1
ΧΑΝΙΩΝ	1	1		1			3
Σύνολο	9	2	1	1	1	1	15

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Αναφορικά με την ύπαρξη άδειας για την λειτουργία των δομών συνδρομής σε άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας και αποστέρησης το θεσμικό πλαίσιο αναφέρει ότι δεν απαιτείται η ύπαρξη άδειας λειτουργίας. Πιο συγκεκριμένα μπορεί να γίνεται χρήση υφιστάμενων υποδομών των Δήμων αρκεί να διασφαλίζεται η τήρηση των κείμενων υγειονομικών κανονισμών για τη λειτουργία της δομής. Παράλληλα, ο χώρος θα πρέπει να πληροί τις βασικές υλικοτεχνικές προδιαγραφές για τη στέγαση της δομής.

Σε σχέση με την κυριότητα των κτιρίων που στεγάζονται οι δομές ο παρακάτω πίνακας αποκαλύπτει ότι οι περισσότερες δομές στεγάζονται σε ιδιόκτητα κτίρια, ενώ το ένα τρίτο των δομών στεγάζεται σε κτίρια που έχουν παραχωρηθεί στους Δήμους από διάφορους φορείς. Τέλος, περίπου το 26% των δομών στεγάζεται σε χώρους που έχουν ενοικιαστεί για αυτό τον σκοπό.

Πίνακας 51 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της Φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΕΝΟΙΚΑΖΟΜΕΝΟ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΟ	ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ	Σύνολο
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2	1		3
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1		1	2
ΡΕΘΥΜΝΟΥ		2	2	4
ΧΑΝΙΩΝ	1	3	2	6
Περιφέρεια Κρήτης	4	6	5	15

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σε σχέση με το ιδιοκτησιακό καθεστώς ανά Δήμο, σε ιδιόκτητα κτίρια στεγάζονται τα περισσότερα από τα κοινωνικά παντοπωλεία και πιο συγκεκριμένα αυτά των Δήμων Αμαρίου, Αποκορώνου, Αρχανών Αστερουσίων, Κισσάμου, Πλατανιά και του Δήμου

Ρεθύμνου. Σε κτίρια που τους έχουν παραχωρηθεί στεγάζονται δύο από τις δομές του Δήμου Χανίων, μια δομή του Δήμου Ρεθύμνου και το Κοινωνικό Παντοπωλείο του Δήμου Ιεράπετρας. Σε κτίριο που έχει παραχωρηθεί από το Υπουργείο Εργασίας πρόκειται να στεγαστεί και η υπό-σύσταση δομή του Κοινωνικού Υπνωτηρίου του Δήμου Ανωγείων. Τέλος, το Κοινωνικό πλυντήριο του Δήμου Χανίων, το Κοινωνικό Φαρμακείο του Δήμου Ηρακλείου και τα Κοινωνικά Παντοπωλεία των Δήμων Αγίου Νικολάου και Μαλεβιζίου στεγάζονται σε χώρους που ενοικιάζονται για αυτό τον σκοπό.

Πίνακας 52 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της Φτώχειας ανά Δήμο

Δήμος	ΕΝΟΙΚΑΖΟΜΕΝΟ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΟ	ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1		
ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ		1	
ΑΜΑΡΙΟΥ		1	
ΑΝΩΓΕΙΩΝ			1
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ		1	
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1		
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ			1
ΚΙΣΣΑΜΟΥ		1	
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1		
ΡΕΘΥΜΝΟΥ		1	1
ΠΛΑΤΑΝΙΑ		1	
ΧΑΝΙΩΝ	1		2
Περιφέρεια Κρήτης	4	6	5

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η παρακάτω σειρά από πίνακες παρουσιάζει δεδομένα για την κατάσταση των κτιρίων που φιλοξενούνται οι δομές⁵. Η γενική εικόνα δείχνει τα κτίρια που στεγάζεται η πλειοψηφία των δομών βρίσκονται σε καλή ή πολύ καλή κατάσταση (64%). Ενώ, μόλις 4 δομές στεγάζονται σε κτίρια που βρίσκονται σε μέτρια κατάσταση. Αν και δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων φαίνεται ότι στην ΠΕ Ηρακλείου τα κτήρια που στεγάζονται οι δομές είναι σε καλύτερη κατάσταση σε σχέση με τις άλλες ΠΕ. Διευκρινιστικά αναφέρεται ότι η δομή του Δήμου Ανωγείων είναι υπό σύσταση και πρέπει

⁵ Δεν υπάρχουν δεδομένα για τα κοινωνικά παντοπωλεία των Δήμων Αρχανών – Αστερουσίων, Κισσάμου και Πλατανιά που έχουν προσφάτως ενταχθεί για χρηματοδότηση στο Πρόγραμμα «Κρήτη»

να γίνει διαμόρφωση των χώρων για την στέγαση της δομής του Υπνωτηρίου συνεπώς δεν μπορεί να γίνει αποτύπωση της κτιριακής κατάστασης.

Πίνακας 53 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της Φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΗ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			2
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1	1	
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1	1	1
ΧΑΝΙΩΝ	2		2
Περιφέρεια Κρήτης	4	2	5

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Η ανάλυση της κατάστασης των κτιρίων που στεγάζονται οι δομές ανά Δήμο μας δείχνει ότι το κοινωνικό πλυντήριο και το συσσίτιο του Δήμου Χανίων, το κοινωνικό φαρμακείο του Δήμου Ηρακλείου και τα κοινωνικά παντοπωλεία των δήμων Ρεθύμνου και Ηρακλείου στεγάζονται σε κτίρια που βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση. Αντίθετα τα κοινωνικά παντοπωλεία Αμαρίου, Μαλεβιζίου και Χανίων καθώς και το Κοινωνικό Παντοπωλείο – Ενδυματοπωλείο του δήμου Αποκορώνου στεγάζονται σε κτίρια που βρίσκονται σε μέτρια κατάσταση. Οι υπόλοιπες δομές στεγάζονται σε κτίρια που η κατάσταση τους χαρακτηρίζεται ως καλή.

Πίνακας 54 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της Φτώχειας ανά Δήμο

Δήμος	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΗ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ		1	
ΑΜΑΡΙΟΥ	1		
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	1		
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			1
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	1		
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ			1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ		1	1
ΧΑΝΙΩΝ	1		2
Σύνολο	4	2	5

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Σε σχέση με την νομιμότητα των κτιρίων που στεγάζονται οι δομές, σύμφωνα με τα δεδομένα του παρακάτω πίνακα 55 όλες οι δομές λειτουργούν με τις απαραίτητες αδειοδοτήσεις εκτός από τα κοινωνικά παντοπωλεία των Δήμων Ρεθύμνου, Ιεράπετρας, Αγίου Νικολάου, Αρχανών Αστερουσίων, Κισσάμου, και Πλατανιά για τα οποία δεν υπάρχουν στοιχεία στην καταγραφή μας.

Πίνακας 55 Νομιμότητα Κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές καταπολέμησης της φτώχειας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΝΑΙ	Άγνωστο
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2	1
ΛΑΣΙΘΙΟΥ		2
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	2	1
ΧΑΝΙΩΝ	4	3
Περιφέρεια Κρήτης	8	7

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Το επόμενο ζήτημα που εξετάζεται είναι η προσβασιμότητα των Κέντρων κοινότητας από Άτομα με Αναπηρία. Σύμφωνα με τα όσα κατέγραψε η έρευνα, το 86% των δομών είναι προσβάσιμο από ΑμεΑ. Οι μόνες δομές που δεν είναι προσβάσιμες είναι το Κοινωνικό Παντοπωλείο του Δήμου Αμαρίου και το Κοινωνικό Παντοπωλείο – Ενδυματοπωλείο του Δήμου Αποκορώνου, για το οποίο όμως έχουν προγραμματιστεί οι απαραίτητες παρεμβάσεις ώστε να καταστεί προσβάσιμο το συντομότερο δυνατόν. Σε σχέση με τα στοιχεία προσβασιμότητας, συνήθως οι δομές δεν απαντούν για τις υποδομές που τις κάνουν προσβάσιμες, όμως για τις τέσσερις δομές που υπάρχουν δεδομένα γνωρίζουμε ότι διαθέτουν Ράμπα και WC ΑμεΑ.

Τέλος σε σχέση του με την συμμόρφωση των δομών με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο τα στοιχεία δείχνουν ότι η πλειοψηφία των δομών (73%) αναφέρει ότι υπάρχει συμμόρφωση με το σχετικό θεσμικό πλαίσιο και προδιαγραφές. Η μόνη δομή που ρητά αναφέρει ότι δεν υπάρχει συμμόρφωση είναι το Κοινωνικό Παντοπωλείο – Ενδυματοπωλείο του Δήμου Αποκορώνου ενώ για τα κοινωνικά Παντοπωλεία των Δήμων Αμαρίου, Αρχανών – Αστερουσίων, Ιεράπετρας, Κισσάμου και Πλατανιά δεν υπάρχουν στοιχεία.

Πίνακας 56 Συμμόρφωση των δομών καταπολέμησης της φτώχειας με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Άγνωστο
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2		
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1		1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	2		1
ΧΑΝΙΩΝ	3	1	
Περιφέρεια Κρήτης	8	1	2

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Προβλήματα και ανάγκες δομών

Από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν και από τις δύο έρευνες προκύπτουν μια σειρά από προβλήματα και ανάγκες οι οποίες χρειάζεται να καλυφθούν ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η λειτουργία των δομών:

- **Δημιουργία Νέων Δομών:** οι αυξημένες ανάγκες δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από τις υπάρχουσες δομές.
- **Υποστελέχωση:** απαιτείται η πρόσληψη προσωπικού ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες ανάγκες.

Συμπεράσματα

Τα δεδομένα των τελευταίων ετών δείχνουν ότι η φτώχεια και η κοινωνική αποστέρηση στην Περιφέρεια Κρήτης ακολουθούν αυξητική τάση, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στη μεγαλύτερη ζήτηση για κοινωνικές υπηρεσίες και στην αύξηση των ωφελούμενων των δομών κοινωνικής πρόνοιας.

Οι δομές ανακούφισης των ατόμων και των οικογενειών τους από την φτώχεια και την υλική και κοινωνική αποστέρηση αποτελούν μια αναγκαιότητα που στόχο έχει να παράσχει ένα βασικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας και κάλυψης αναγκών. Παρόλα αυτά παρά τις αυξανόμενες ανισότητες και τα σχετικά μεγάλα ποσοστά του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης που έχουν ανάγκη για αυτές τις υπηρεσίες δεν συναντώνται παντού. Συνεπώς κρίνεται απαραίτητη η επέκταση αυτών των δομών καθώς από τις καταγραφές μας προκύπτει σαν αίτημα από διάφορους Δήμους/ Για παράδειγμα η καταγραφή του Δήμου Χερσονήσου αναφέρει: «Δημιουργία και λειτουργία Κοινωνικού φαρμακείου, Κοινωνικού Παντοπωλείου, Κοινωνικού Μαγειρείου (Κουζίνας) και Κοινωνικού Φροντιστηρίου, αλλά και δωρεάν προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης» ενώ σε άλλο σημείο των προτάσεων αναφέρεται «Παροχή σίτισης σε ευπαθείς ομάδες»

Συγκεντρωτικά Συμπεράσματα για τις Δομές που υποστηρίζουν άτομα που βιώνουν φτώχεια και κοινωνική αποστέρηση :

Αύξηση των Αναγκών και των Ωφελούμενων και Ανισομερής Κατανομή των Δομών

Σε όλη την Περιφέρεια λειτουργούν 32 δομές, με σχεδόν τις μισές στην ΠΕ Ηρακλείου.

Στην ΠΕ Λασιθίου καταγράφεται η χαμηλότερη συγκέντρωση, περιορίζοντας την πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης. Οι ωφελούμενοι αυξήθηκαν κατά 16% (2021-2023), με μεγαλύτερη αύξηση στο Ηράκλειο (+21%) και στα Χανιά (+11%). Στην ΠΕ Λασιθίου καταγράφεται μείωση άνω του 13%, ίσως λόγω περιορισμένων διαθέσιμων δομών. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις στις αιτήσεις καταγράφονται στα Κοινωνικά Φροντιστήρια Ηρακλείου (+90%) και στο Κοινωνικό Πλυντήριο Χανίων (+67%). Τα Κοινωνικά Παντοπωλεία εμφανίζουν επίσης αύξηση στη ζήτηση.

Κυριαρχία του Κοινωνικού Παντοπωλείου

Το Κοινωνικό Παντοπωλείο είναι η πιο συχνή δομή σε όλες τις ΠΕ, ενώ τα Κοινωνικά Φροντιστήρια λειτουργούν κυρίως σε Ηράκλειο και Χανιά.

Στην ΠΕ Λασιθίου δεν υπάρχουν άλλες δομές πέρα από Κοινωνικά Παντοπωλεία.

Προβλήματα Κτηριακών Υποδομών

Το 75% των δομών είναι προσβάσιμο από ΑμεΑ.

42% των δομών στεγάζονται σε παραχωρημένα κτίρια, 18% σε ενοικιαζόμενους χώρους, ενώ μόλις 25% σε ιδιότητα δημοτικά κτίρια.

Το 64% των κτιρίων βρίσκονται σε καλή ή πολύ καλή κατάσταση, αλλά τέσσερις δομές στεγάζονται σε μέτριας ποιότητας εγκαταστάσεις.

Μετά τα παραπάνω, έμφαση κατά προτεραιότητα, προτείνεται να δοθεί:

1η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων κτηριακών υποδομών για στέγαση δομών παροχής υπηρεσιών Κοινωνικά Παντοπωλεία, Συσσίτια , πλυντήρια και Κοινωνικά Φροντιστήρια

2η Προτεραιότητα

- Αναβάθμιση υφισταμένων δομών και βελτίωση της προσβασιμότητάς τους .

3η Προτεραιότητα

- Προμήθεια μέσων διανομής αγαθών

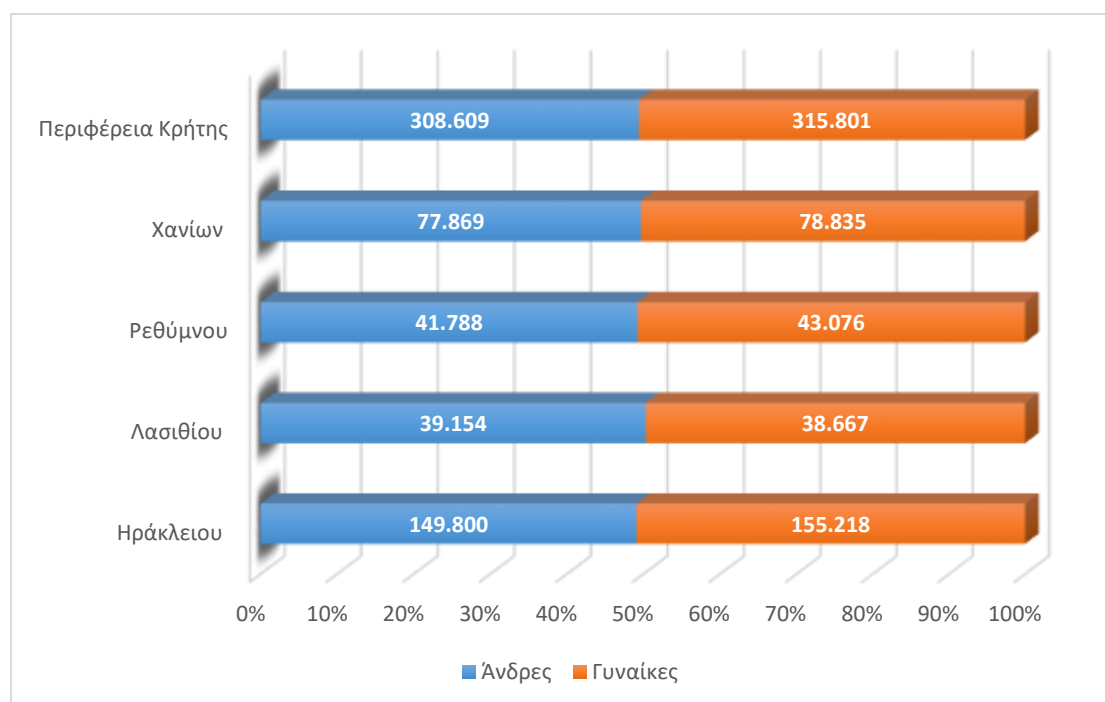

ε) Δομές για γυναίκες κίνδυνο (Ξενώνες, Συμβουλευτικά Κέντρα)

Δημογραφικά – Στατιστικά Στοιχεία

Πρώτο βήμα για να προσδιορίσουμε τον πληθυσμό στόχο των δομών για τις κακοποιημένες γυναίκες είναι να προσδιορίσουμε τον πληθυσμό των Γυναίκων στην Περιφέρεια Κρήτης καθώς όλες οι γυναίκες είναι εν δυνάμει ωφελούμενες καθώς οποιαδήποτε γυναίκα μπορεί να υποστεί κακοποιητική συμπεριφορά στο οικογενειακό της περιβάλλον είτε ως σύζυγος είτε ως κόρη. Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής ο πληθυσμός της περιφέρειας Κρήτης αγγίζει τις 625.000 άτομα με το 51% αυτών να είναι γυναίκες. Η κατανομή αυτή ισχύει επακριβώς στις ΠΕ Ηρακλείου και Ρεθύμνου, στην ΠΕ Χανίων οι γυναίκες υπερτερούν ελάχιστα έναντι των ανδρών ενώ στην ΠΕ Λασιθίου οι άνδρες είναι λίγο περισσότεροι από τις γυναίκες.

Πίνακας 57 Κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης ανά Φύλο

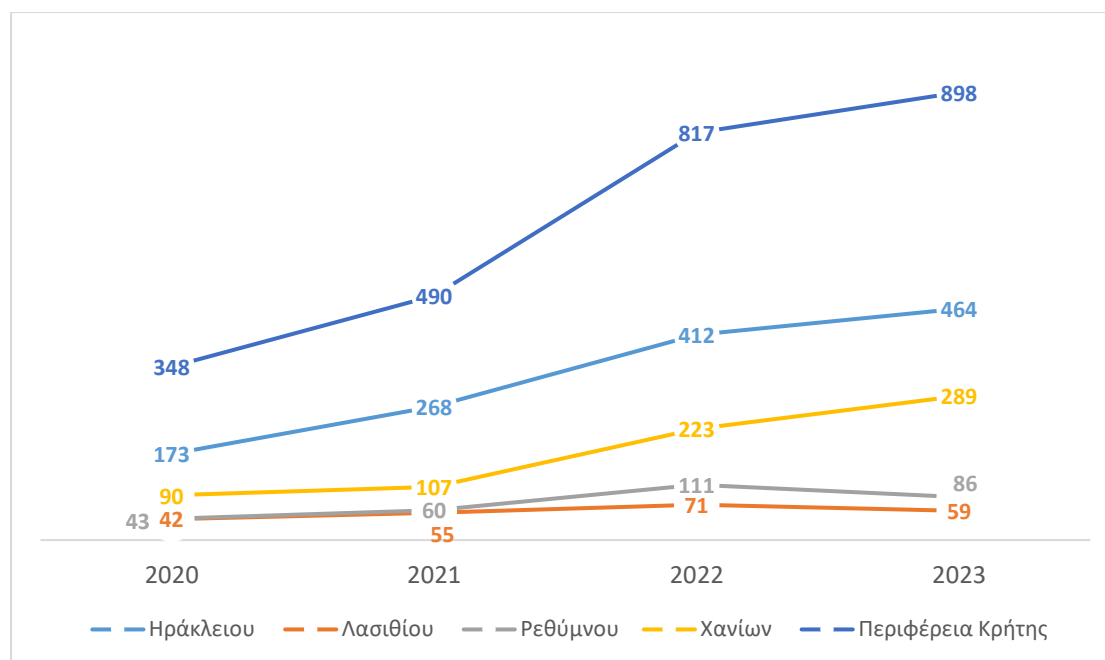
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2021)

Μια άλλη πηγή πληροφόρησης σχετικά με τον αριθμό των γυναικών που έχουν υποστεί κακοποίηση αποτελούν τα στατιστικά στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας αναφορικά με τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας. Τα συγκεκριμένα στατιστικά στοιχεία περιλαμβάνουν όλες τις μορφές βίας (σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική) που μπορεί να υποστεί ένα πρόσωπο εντός του οικογενειακού του περιβάλλοντος ανεξάρτητα αν υπάρχει γάμος ή συμβίωση πχ μόνιμοι σύντροφοι ή πρώην σύζυγοι/σύντροφοι κλπ. Περιλαμβάνει επίσης και τα τέκνα αυτών. Αν και ο παραπάνω ορισμός περιλαμβάνει τις γυναίκες, τα παιδιά αλλά και

τους άνδρες που πέφτουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΑΣ δείχνουν ότι σε επίπεδο χώρας σε σύνολο 12.203 περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας το 82% των δραστών ήταν άνδρες και μόνο το 18% ήταν γυναίκες. Θεωρούμε λοιπόν ότι η μελέτη των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί μια καλή ένδειξη των περιστατικών κακοποίησης των γυναικών. Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να διευκρινιστεί ότι τα επίσημα στατιστικά στοιχεία αφορούν τις περιπτώσεις όπου έχει επέμβει η αστυνομία και έχει ασκηθεί δίωξη. Υπάρχουν όμως αρκετές άλλες περιπτώσεις όπου τα θύματα δεν έχουν προχωρήσει σε καταγγελία και συνεπώς δεν έχουν καταγραφεί.

Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία των Στατιστικών Επετηρίδων της Ελληνικής Αστυνομίας (Διάγραμμα 42), η εξέλιξη των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας στην Περιφέρεια Κρήτης παρουσιάζει ραγδαία άνοδο. Πιο αναλυτικά, την περίοδο 2020 – 2023 παρατηρείται αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας που αγγίζει το 160%. Μεγαλύτερη αύξηση των περιστατικών παρατηρείται στην ΠΕ Χανίων όπου τα περιστατικά αυξήθηκαν κατά 220% με την ΠΕ Ηρακλείου να ακολουθεί ενώ μικρότερη αύξηση παρατηρείται στην ΠΕ Λασιθίου όπου η αύξηση είναι 40%. Τέλος, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία για το 2024 τα οποία δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμα ο συνολικός αριθμός των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας ανέρχεται σε 1.461 σημειώνοντας εντυπωσιακή αύξηση που ξεπερνά το 60% σε σχέση με το 2023.

Διάγραμμα 42 Εξέλιξη περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας στην Περιφέρειας Κρήτης (2020-2023)

Πηγή: Στατιστική Επετηρίδα Ελληνικής Αστυνομίας⁶ (ετών: 2020, 2021, 2022, 2023),

⁶ <https://www.astynomia.gr/statistik-es-epetirides/>

Είναι σημαντικό να αναφερθούν και τα περιστατικά γυναικοκτονιών στην Περιφέρεια Κρήτης τα οποία αποτελούν την υπέρτατη μορφή κακοποίησης και έμφυλης βίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας το διάστημα 2020-2024 σημειώθηκαν 5 Γυναικοκτονίες, 2 από αυτές έλαβαν χώρα στην ΠΕ Χανίων και από μία στις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες.

Είδος και κατανομή των υπηρεσιών

Θέλοντας να εξετάσουμε τις δομές που απευθύνονται στις κακοποιημένες γυναίκες εντοπίζουμε μόλις τέσσερις δομές σε ολόκληρη την Περιφέρεια Κρήτης. Οι δύο από αυτές εντοπίζονται στην ΠΕ Ηρακλείου και πιο συγκεκριμένα στον Δήμο Ηρακλείου και από μία στην πόλη των Χανίων και στην πόλη του Ρεθύμνου. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι σε ολόκληρη την ΠΕ Λασιθίου δεν υπάρχει καμία δομή υποστήριξης και συμβουλευτικής γυναικών. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό καθώς η ανάγκη δημιουργίας δομής έχει αναδειχθεί πολλαπλώς τα τελευταία 5 χρόνια από τις εκθέσεις και τις δράσεις του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης καθώς και από το τραγικό γεγονός της γυναικοκτονίας στην Ιεράπετρα το 2021 .

Στον Χάρτη 3.1 παρουσιάζεται η θέση των δομών υποστήριξης των κακοποιημένων Γυναικών.

Χάρτης 4 Θέση των δομών υποστήριξης των κακοποιημένων Γυναικών.

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Σε σχέση με τους φορείς που λειτουργούν τις δομές υποστήριξης κακοποιημένων γυναικών, τρεις από αυτές λειτουργούν με την ευθύνη των Δήμων (ΟΤΑ Α) Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων και μία δομή λειτουργεί υπό την ευθύνη του Σύνδεσμου Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Νομού Ηρακλείου ο οποίος αποτελεί Νομικό πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου.

Ειδικότερα στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργούν οι εξής δημόσιες δομές υποστήριξης για κακοποιημένες γυναίκες:

1. Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Ηρακλείου: Παρέχει ασφαλή διαμονή, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη σε γυναίκες θύματα βίας και τα παιδιά τους.
2. Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Χανίων: Προσφέρει φιλοξενία και υποστήριξη σε γυναίκες θύματα βίας και τα παιδιά τους, με στόχο την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας.
3. Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Δήμου Ρεθύμνου: Παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη σε γυναίκες θύματα βίας, προσφέροντας υπηρεσίες ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης.
4. Επιπλέον, στο Ηράκλειο δραστηριοποιείται ο Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου, ο οποίος λειτουργεί Ξενώνα για κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους. Αν και πρόκειται για μη κυβερνητική οργάνωση, παρέχει σημαντικές υπηρεσίες υποστήριξης.

Πίνακας 58 Είδος Δομών υποστήριξης κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα

Είδος Δομής	Ηράκλειο	Ρέθυμνο	Χανιά	Κρήτη
Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών	2		1	3
Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών		1		1
Σύνολο	2	1	1	4

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Τέλος, αναφορικά με το είδος των δομών, 3 από αυτές αφορούν Ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών ενώ υπάρχει και ένα Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Κακοποιημένων γυναικών. Ένας δημόσιος και ένας ιδιωτικός ξενώνας λειτουργούν στην πόλη του Ηρακλείου, ένας δημοτικός ξενώνας λειτουργεί στην πόλη των Χανίων. Τέλος, το Κέντρο Συμβουλευτικής αποτελεί δομή του Δήμου Ρεθύμνου δραστηριοποιείται στην πόλη του Ρεθύμνου.

Πίνακας 59 Είδος Δομών υποστήριξης κακοποιημένων Γυναικών ανά Φορέα Λειτουργίας

Είδος Δομής	Ηράκλειο	Ρέθυμνο	Χανιά	Κρήτη
ΝΠΙΔ	1			1
ΟΤΑ	1	1	1	3
Σύνολο	2	1	1	4

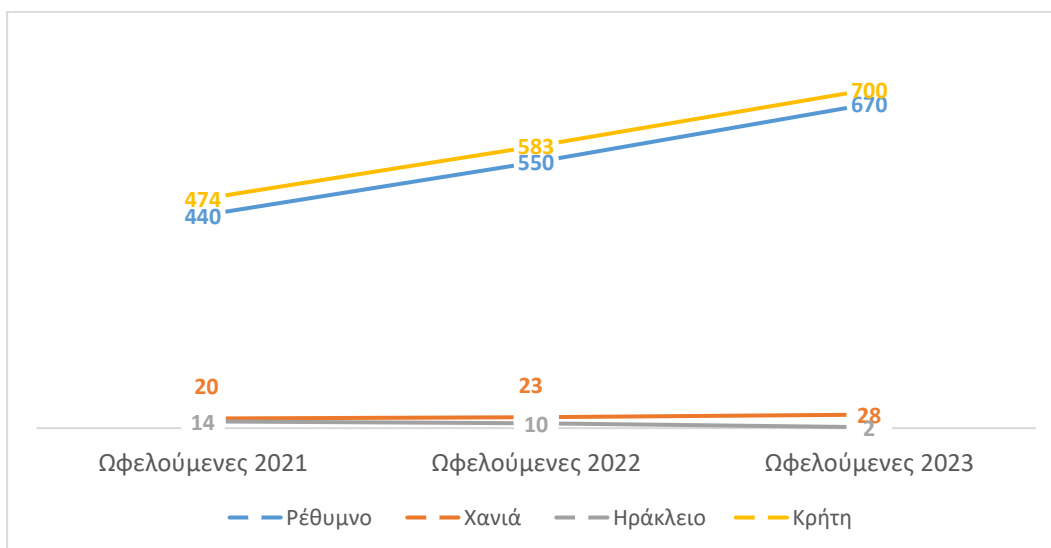

Ωφελούμενοι Δομών

Η παρακάτω σειρά από γραφήματα και πίνακες παρουσιάζει την εξέλιξη του αριθμού των εξυπηρετούμενων των δημόσιων δομών καθώς δεν έχει γίνει καταγραφή των ωφελούμενων της δομής που λειτουργεί ο Σύλλογος Γυναικών. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω είναι αποτέλεσμα της χαρτογράφησης που διεξάγει το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης και αφορούν τις ωφελούμενες για τα έτη 2021, 2022 και 2023.

Αρχίζοντας με τον συνολικό αριθμό των ωφελούμενων γυναικών τα στοιχεία του γραφήματος 43 παρακάτω υποδεικνύουν ότι για το χρονικό διάστημα 2021 – 2023 παρατηρείται μια συνεχόμενη αύξηση η οποία αθροιστικά αγγίζει το 48%. Εξετάζοντας τις διαφοροποιήσεις ανά περιφερειακή Ενότητα παρατηρούμε ότι στην ΠΕ Ρεθύμνου η αύξηση στον αριθμό των ωφελούμενων ξεπερνά το 52%. Ελαφρά μικρότερη αύξηση (40%) παρατηρούμε στις ωφελούμενες της ΠΕ Χανίων ενώ στην ΠΕ Ηρακλείου καταγράφεται μείωση στις ωφελούμενες.

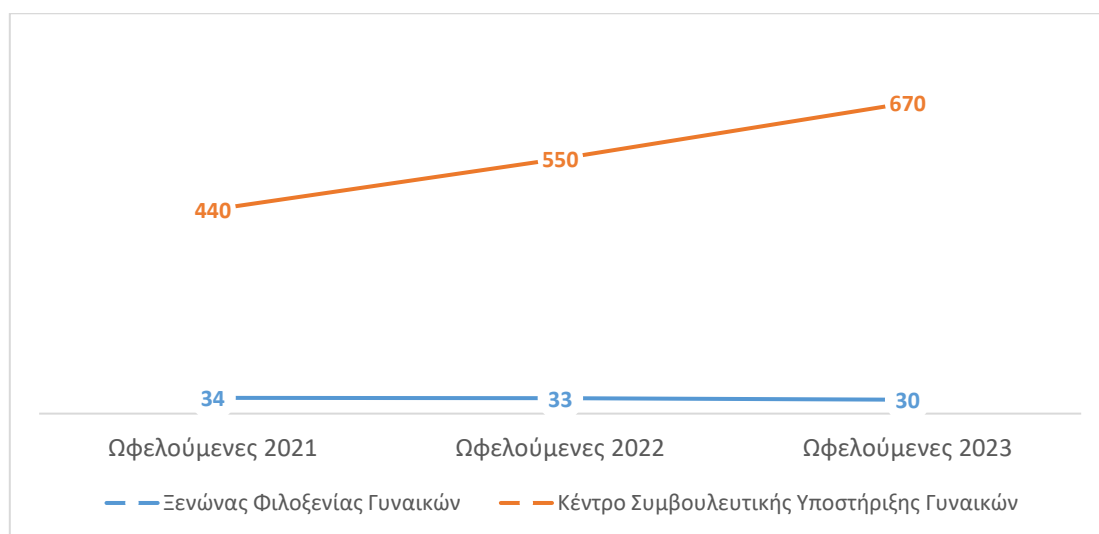
Διάγραμμα 43 Αριθμός ωφελούμενων των Δομών υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα

Στο παρακάτω γράφημα 44 φαίνεται η εξέλιξη του αριθμού των ωφελούμενων ανά είδος δομής. Αυτό που παρατηρούμε είναι ότι οι ωφελούμενες του Κέντρου Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών του Δήμου Ρεθύμνου συνεχώς αυξάνονται. Αντίθετα, ο συνολικός αριθμός των γυναικών που χρειάζεται να φιλοξενηθούν στους Ξενώνες παρουσιάζει μια

ελαφριά μείωση. Αναλυτικότερα, οι ωφελούμενες του ξενώνα του Δήμου Χανίων αυξάνονται συνεχώς ενώ αντίθετα αυτές του ξενώνα του Δήμου Ηρακλείου συνεχώς μειώνονται (από 14 το 2021 σε 2 το 2023). Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ο αριθμός ωφελούμενων γυναικών στους ξενώνες φιλοξενίας αναφέρεται στις γυναίκες που φιλοξενήθηκαν στις δομές και δεν περιλαμβάνει τις γυναίκες που αναζήτησαν συμβουλευτική υποστήριξη. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας που διεξήχθη από την Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» το έτος 2023 στον ξενώνα του Δήμου Χανίων έλαβαν υποστήριξη 140 γυναίκες ενώ σε αυτόν του Δήμου Ηρακλείου 121.

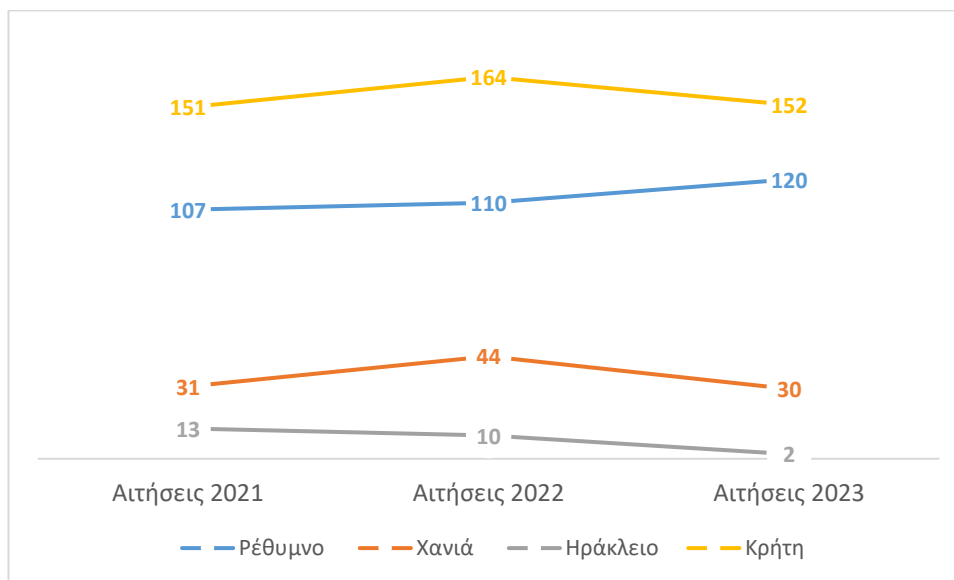
Διάγραμμα 44 Αριθμός ωφελούμενων των Δομών υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Είδος Δομής

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Η γενική εικόνα που προκύπτει από την εξέταση του αριθμού των ωφελούμενων φαίνεται να επιβεβαιώνεται και από την εξέταση του αριθμού των αιτήσεων. Πιο αναλυτικά, σε γενικές γραμμές ο συνολικός αριθμός των αιτήσεων στο επίπεδο της Περιφέρειας Κρήτης παραμένει σταθερός. Παρόλα αυτά εμφανίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στο επίπεδο των δομών. Αρχικά παρατηρούμε μια αύξηση της ζήτησης για το Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών του Δήμου Ρεθύμνου. Παρόμοια αύξηση της ζήτησης εμφανίζεται και για φιλοξενία από τον Ξενώνα Κακοποιημένων γυναικών του Δήμου Χανίων. Το εντυπωσιακό εύρημα που προκύπτει από αυτό το στοιχείο είναι ότι οι αιτήσεις ξεπερνούν την δυναμικότητα του ξενώνα. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία η δυναμικότητα του Ξενώνα είναι 20 γυναίκες ενώ οι αιτήσεις ανάλογα το έτος ξεπερνούν τις 30 ενώ το 2022 ήταν 44. Τέλος, μικρότερη είναι η ζήτηση για φιλοξενία από τον Ξενώνα Κακοποιημένων Γυναικών του Δήμου Ηρακλείου

Διάγραμμα 45 Αριθμός αιτήσεων των Δομών υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται, όπως και στα υπόλοιπα κεφάλαια της έκθεσης, στοιχεία από την έρευνα της Ειδικής Υπηρεσίας διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» σε σχέση με την Χαρτογράφηση των δομών Κοινωνικής Πρόνοιας. Τα στοιχεία αφορούν τις 3 δομές που παρέχουν υποστήριξη στις κακοποιημένες γυναίκες και ανήκουν στην δικαιοδοσία των δήμων, οι οποίες παρουσιάστηκαν εκτενώς στην παραπάνω ενότητα.

Αναφορικά με την ύπαρξη άδειας λειτουργίας, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο τόσο η δομή συμβουλευτικής όσο και οι ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών λειτουργούν σύμφωνα με τα όσα ορίζει ο εσωτερικός τους κανονισμός και συνεπώς δεν χρειάζονται άδεια λειτουργίας.

Σε σχέση με την κυριότητα των κτιρίων που στεγάζονται οι δομές και οι υπηρεσίες, το κτίριο που στεγάζεται ο ξενώνας φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών Ηρακλείου έχει παραχωρηθεί στον Δήμο από το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας. Ενώ οι δομές των Δήμων Χανίων και Ρεθύμνου στεγάζονται σε κτίρια που έχουν μισθωθεί από τους δήμους για αυτό τον σκοπό.

Πίνακας 60 Ιδιοκτησιακή κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΟ	ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1	
ΧΑΝΙΩΝ	1	
Περιφέρεια Κρήτης	2	1

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Παρακάτω παρουσιάζονται δεδομένα για την κατάσταση των κτιρίων που φιλοξενούνται οι δομές. Η εικόνα από τον παρακάτω πίνακα δείχνει ότι οι δύο δομές φιλοξενίας γυναικών στεγάζονται σε κτίρια που βρίσκονται σε καλή κατάσταση. Τέλος, το κτίριο στο οποίο λειτουργεί το Κέντρο Συμβουλευτικής του Δήμου Ρεθύμνου βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση.

Πίνακας 61 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΗ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1	
ΧΑΝΙΩΝ		1
Περιφέρεια Κρήτης	1	2

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Το επόμενο ζήτημα που εξετάζεται είναι η προσβασιμότητα των δομών που προσφέρουν υποστήριξη στις κακοποιημένες γυναίκες από Άτομα με Αναπηρία. Σύμφωνα με τα όσα κατέγραψε η έρευνα, το σύνολο των δομών είναι προσβάσιμο από ΑμεΑ. Σε σχέση με τα στοιχεία προσβασιμότητας, οι όλες οι δομές απάντησαν ότι διαθέτουν Ράμπα και WC ΑμεΑ, ενώ ο ξενώνας του Δήμου Χανίων είναι εξοπλισμένος με αναβατήριο ΑμεΑ.

Προβλήματα και ανάγκες δομών

Από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν και από τις δύο έρευνες προκύπτει ένα σημαντικό ζήτημα σχετικά με την λειτουργία των δομών:

Ξενώνας φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών του Δήμου Ηρακλείου: Μετά την ένταξη της δομής στη νέα προγραμματική περίοδο θα ζητηθεί παράταση του χρησιδανείου και παράλληλα θα αναζητηθεί νέα στέγη καθώς θα πρέπει να διασφαλισθεί η ύπαρξη Προ-Ξενώνα.

Κέντρο Συμβουλευτικής Δήμου Ρεθύμνου: διαπιστώνεται η ανάγκη για επιπλέον προσωπικό καθώς και για την κατάρτιση του υφιστάμενου προσωπικού σε ζητήματα σχετικά με την ψυχολογία των ωφελούμενων και ζητήματα νομικής φύσεως. Παράλληλα, υπάρχει ανάγκη εύρεσης Προσωρινού καταλύματος για γυναίκες που βρίσκονται σε κίνδυνο μέχρι να μεταβούν σε ξενώνες καθώς επίσης και η ανάγκη Παροχής ψυχολογικής στήριξης σε παιδιά των ωφελούμενων γυναικών του κέντρου.

Συμπεράσματα

Δυστυχώς τα στοιχεία που αφορούν την ενδοοικογενειακή βία και την κακοποίηση των γυναικών καταδεικνύουν την ανάγκη για περισσότερες δομές που θα συνδράμουν τις κακοποιημένες γυναίκες. Η ανάγκη αυτή είναι υπαρκτή και αφορά το σύνολο της Περιφέρειας Κρήτης.

Επιγραμματικά τα Συμπεράσματα για τις Δομές Υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών

Δομές Υποστήριξης και Ανισομερής Κατανομή

Υπάρχουν συνολικά 4 δομές υποστήριξης, εκ των οποίων:

3 δημόσιες δομές από ΟΤΑ Ξενώνες Φιλοξενίας Γυναικών στους Δήμους Ηρακλείου και Χανίων και Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών στο Δήμο Ρεθύμνου.

1 επιπλέον ξενώνας λειτουργεί από τον Σύνδεσμο Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου (ΜΚΟ).

Η ΠΕ Λασιθίου δεν διαθέτει καμία δημόσια δομή, παρά τη σαφή ανάγκη.

Αυξημένες Ανάγκες και Ωφελούμενοι

Καταγράφεται ραγδαία Αύξηση των Περιστατικών Ενδοοικογενειακής Βίας που φτάνει στο 160% στην Κρήτη την περίοδο 2020-2023.

Η μεγαλύτερη αύξηση (+220%) καταγράφεται στην ΠΕ Χανίων, ακολουθούμενη από την ΠΕ Ηρακλείου. Στην ΠΕ Λασιθίου η αύξηση είναι μικρότερη (+40%), ωστόσο δεν υπάρχει καμία δημόσια δομή υποστήριξης κακοποιημένων γυναικών.

Για το 2024, τα πρώτα στοιχεία δείχνουν αύξηση άνω του 60% σε σχέση με το 2023.

5 γυναικοκτονίες καταγράφηκαν το 2024 στην Κρήτη, με 2 στα Χανιά και από 1 στις υπόλοιπες ΠΕ.

Επίσης καταγράφεται αύξηση 48% στον αριθμό των γυναικών που λαμβάνουν υποστήριξη μεταξύ 2021-2023.

Ζητήματα Στέγασης και Υποδομών (Μόνο για τις Δομές των ΟΤΑ)

Ο Ξενώνας Ηρακλείου λειτουργεί σε κτίριο που έχει παραχωρηθεί στον Δήμο.

Οι δομές Χανίων και Ρεθύμνου στεγάζονται σε μισθωμένα κτίρια

Οι ξενώνες βρίσκονται σε καλή κατάσταση, ενώ το Κέντρο Συμβουλευτικής του Ρεθύμνου είναι σε μέτρια κατάσταση.

Όλες οι δημόσιες δομές είναι προσβάσιμες από ΑμεΑ.

Μετά τα παραπάνω, έμφαση κατά προτεραιότητα, προτείνεται να δοθεί:

1η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων κτιριακών υποδομών Υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών

2η Προτεραιότητα

- Αναβάθμιση υφισταμένων δομών Υποστήριξης Κακοποιημένων Γυναικών

f) Δομές για άστεγους (Κέντρο Αστέγων, Κέντρο Ημέρας για Άστεγους, Νυκτερινό καταφύγιο Αστέγων)

Δημογραφικά – Στατιστικά Στοιχεία

Είναι πολύ δύσκολο να προσδιορίσει κανείς τον πληθυσμό των αστέγων που υπάρχει σε μια πόλη και ακόμα πιο δύσκολο να τον περιγράψει σε μια ολόκληρη Περιφέρεια. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί τόσο η έλλειψη οργανωμένου σχεδιασμού για την μελέτη και καταγραφή αυτής της ομάδας ανθρώπων όσο και η έλλειψη ενός κοινά παραδεκτού ορισμού για το τι περιλαμβάνει ο όρος άστεγος, καθώς στην βιβλιογραφία αποτελεί όρο ομπρέλα που περιλαμβάνει διαφορετικές ομάδες ανθρώπων, όπως: άτομα που μένουν στον δρόμο, άστεγες οικογένειες, ψυχικά ασθενείς, τοξικοεξαρτημένους, άστεγοι εργάτες, άστεγοι αγροεργάτες κλπ.

Η FEANTSA, η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εθνικών Οργανώσεων που εργάζονται με τους αστέγους, έχει αναπτύξει μια τυπολογία για την έλλειψη στέγης και τον αποκλεισμό από την κατοικία, που ονομάζεται ETHOS. Η τυπολογία⁷ αυτή ξεκινάει από την κατανόηση του ότι υπάρχουν τρεις παράμετροι που συνιστούν την έννοια του “ σπιτιού ”, η έλλειψη των οποίων περιγράφει την έλλειψη στέγης :

1. Το να έχει κάποιος σπίτι σημαίνει ότι έχει ένα κατάλληλο οίκημα (ή χώρο), στο οποίο το άτομο και η οικογένεια του έχουν την αποκλειστική κυριότητα (φυσική διάσταση)
2. Το να είναι κανείς σε θέση να διαθέτει προσωπικό χώρο και να απολαμβάνει τις κοινωνικές του σχέσεις (κοινωνική διάσταση) και
3. Το να έχει κανείς έναν νόμιμο τίτλο για την ιδιοκτησία ενός χώρου (νομική διάσταση).

⁷ https://www.feantsa.org/download/el_6311838887283173706.pdf

Αυτή η ανάλυση καταλήγει στις τέσσερις βασικές κατηγοριοποιήσεις οι οποίες υποδηλώνουν την έλλειψη στέγης:

- Άστεγοι στον δρόμο
- Άνθρωποι στερούμενοι κατοικίας
- Άνθρωποι που ζουν σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης
- Άνθρωποι που διαβιούν σε ανεπαρκή – ακατάλληλα καταλύματα

Με βάση την παραπάνω τυπολογία παρατηρούμε ότι η έννοια του αστέγου δεν σημαίνει αποκλειστικά διαβίωση στον δρόμο αλλά περιλαμβάνει πολλές άλλες κατηγορίες όπως για παράδειγμα φιλοξενία σε κάποιο ξενώνα, την διαμονή σε κάποιο κέντρο μεταναστών, τη διαμονή σε ακατάλληλα κτίρια ή ακόμα και την διαμονή πολλών ατόμων στον ίδιο χώρο.

Κάνοντας μια πρώτη προσπάθεια να εκτιμήσουμε το μέγεθος αυτού του πληθυσμού θα χρησιμοποιήσουμε τα στοιχεία της απογραφής του 2021 και πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία που αφορούν τον πληθυσμό που διαμένει σε μη κανονικές κατοικίες. Μη κανονικές κατοικίες, κατά την ΕΛΣΤΑΤ, θεωρούνται οι κατασκευές από ευτελή και πρόχειρα υλικά, χωρίς προκαθορισμένο σχέδιο, προοριζόμενες ή μη για κατοικία, οι οποίες βρέθηκαν να κατοικούνται την ημέρα της απογραφής. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και οι κινητές κατοικίες.

α. Άλλου είδους χώροι προοριζόμενοι για κατοικία: είναι οι χώροι που έχουν κατασκευαστεί από φτηνά και πρόχειρα υλικά, όπως μια ξύλινη καλύβα, παράγκα, παράπηγμα, χωρίς προκαθορισμένο σχέδιο, με σκοπό την κατοίκηση από ένα νοικοκυριό.

β. Κινητή κατοικία: είναι κάθε τύπος κατοικίας που κατασκευάστηκε για να μεταφέρεται, όπως π.χ. σκηνή, ή είναι μια κινητή μονάδα (π.χ. πλοίο, γιοτ, βάρκα, μαούνα, τροχόσπιτο), που προορίζεται για κατοίκηση και κατοικείται την ημέρα της απογραφής.

γ. Άλλου είδους χώροι μη προοριζόμενοι για κατοικία: είναι οι χώροι, οι οποίοι δεν αποτελούν κανονική κατοικία ούτε έχουν κατασκευαστεί ή μετατραπεί για κατοικία, κατοικούνται, όμως, κατά το χρόνο της απογραφής από ένα ή περισσότερα νοικοκυριά. Τέτοιοι χώροι είναι οι σταύλοι, οι αχυρώνες, τα γκαράζ, οι αποθήκες, τα γραφεία, τα καταστήματα, υπόγειοι χώροι κλπ. και οι φυσικές σπηλιές.

Από τα στοιχεία του πίνακα 62 παρατηρούμε ότι ο πληθυσμός των ατόμων που διαβιούν σε μη κανονικές κατοικίες ανέρχεται σε περισσότερα από 1.850 άτομα. Οι συντριπτική πλειοψηφία βρίσκεται στην ΠΕ Ηρακλείου με τις ΠΕ Χανίων και Λασιθίου να ακολουθούν. Συγκρίνοντας την μεταβολή του πληθυσμού ανάμεσα στις δύο απογραφές διαπιστώνουμε ότι έχει σημειωθεί αύξηση περίπου 36% καθώς το 2011 διαβιούσαν σε μη κανονικές κατοικίες 1368 άτομα.

Πίνακας 62 κατανομή του πληθυσμού που διαμένει σε μη κανονικές κατοικίες ανά ΠΕ

Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσμός
Ηρακλείου	1.206
Λασιθίου	187
Ρεθύμνου	170
Χανίων	303
Περιφέρεια Κρήτης	1.863

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2021

Μια άλλη πηγή πληροφόρησης σχετικά με τον αριθμό των ατόμων που ζουν σε κατάσταση έλλειψης στέγης είναι οι βεβαιώσεις αστεγίας που εκδίδονται από τους δήμους. Αρμοδιότητα για την έκδοση αυτών των βεβαιώσεων έχουν οι κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων αφότου έχει προκύψει κοινωνική έρευνα και με την προϋπόθεση ότι κατατίθενται στην αρμόδια υπηρεσία μια σειρά από δικαιολογητικά όπως Ε1 και Ε9, ΑΜΚΑ, ΑΔΤ και πιστοποιητικό ανεργίας ενώ για τους μετανάστες απαιτείται επιπρόσθετα άδεια διαμονής είτε αίτηση ή αναγνώριση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Βασικός σκοπός της χορήγησης βεβαίωσης αστεγίας είναι η ένταξη στο πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος – ΚΕΑ. Αν και οι παραπάνω προϋποθέσεις έκδοσης βεβαιώσεων μπορεί να μην καταγράφουν όλο τον πληθυσμό των αστέγων πχ όσους δεν έχουν νόμιμη άδεια παραμονής ή όσους δεν έχουν τα φορολογικά δικαιολογητικά εν τούτοις προσφέρουν μια αξιόπιστη καταγραφή για την εξέλιξη του αριθμού των αστέγων. Από τον Πίνακα 63 παρατηρούμε ότι χρόνο με τον χρόνο ο αριθμός των βεβαιώσεων αυξάνεται, σημειώνοντας μια εντυπωσιακή αύξηση στο διάστημα 2022 – 2023 η οποία αγγίζει το 200%. Ο μεγαλύτερος αριθμός βεβαιώσεων όπως και η μεγαλύτερη αύξηση σημειώνονται στην ΠΕ Ηρακλείου, ενώ ο στις λοιπές Περιφερειακές Ενότητες ο αριθμός βεβαιώσεων παραμένει σχετικά σταθερός.

Πίνακας 63 Εξέλιξη έκδοσης βεβαιώσεων αστεγίας στην Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021-2023)

Περιφερειακή Ενότητα	Βεβαιώσεις 2021	Βεβαιώσεις 2022	Βεβαιώσεις 2023
Ηρακλείου	300	388	1.197
Λασιθίου	81	87	86
Ρεθύμνου	5	4	2
Χανίων	61	53	61
Περιφέρεια Κρήτης	447	532	1.346

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Είδος και κατανομή των υπηρεσιών

Δυστυχώς παρά τον αυξανόμενο αριθμό των ατόμων με έλλειψη στέγης αυτή την στιγμή σε ολόκληρη την περιφέρεια Κρήτης λειτουργούν μόνο δύο δομές που οποίες προσφέρουν υπηρεσίες σε άστεγους. Πρόκειται για το Κέντρο Αστέγων του Δήμου Ηρακλείου και το Νυκτερινό Καταφύγιο Αστέγων του Δήμου Χανίων. Οι δομές αυτές πέρα από την φιλοξενία και την υποστήριξη των ατόμων σε αστεγία κατά το προηγούμενο διάστημα έχουν τρέξει μια σειρά από προγράμματα κοινωνικής ένταξης των αστέγων όπως τα: «Σχέδιο Επανάταξη», «Σχέδιο Στέγαση – Επανάταξη» και το «Σχέδιο Επανάταξη II».

Πέρα από τις δομές που ήδη λειτουργούν όπως πληροφορούμαστε από τα δεδομένα του παρακάτω Πίνακα ο Δήμος Ηρακλείου προγραμματίζει να συσταθούν τρεις νέες δομές που θα προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στα άτομα με έλλειψη στέγης.

ΔΗΜΟΣ	Λειτουργούσες Δομές
Ηρακλείου	Κέντρο Αστέγων
Χανίων	Νυκτερινό Καταφύγιο Αστέγων
ΔΗΜΟΣ	Υπό Σύσταση Δομές
Ηρακλείου	Κέντρο Ημέρας για αστέγους
Ηρακλείου	Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας αστέγων εξαρτημένων από ουσίες
Ηρακλείου	Υπνωτήριο για αστέγους

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ»: Χαρτογράφηση Των Υποδομών Κοινωνικής Πρόνοιας Στην Περιφέρεια Κρήτης (2023-2024)

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει η παντελής έλλειψη υποστηρικτικών προς τους αστέγους δομών σε ολόκληρες τις ΠΕ Λασιθίου και Ρεθύμνου. Οι ανάγκες των ατόμων σε κατάσταση αστεγίας στις παραπάνω Περιφερειακές Ενότητες συνήθως καλύπτονται με την συνδρομή των τοπικών εκκλησιών – Ι. Μητροπόλεων.

Ωφελούμενοι Δομών

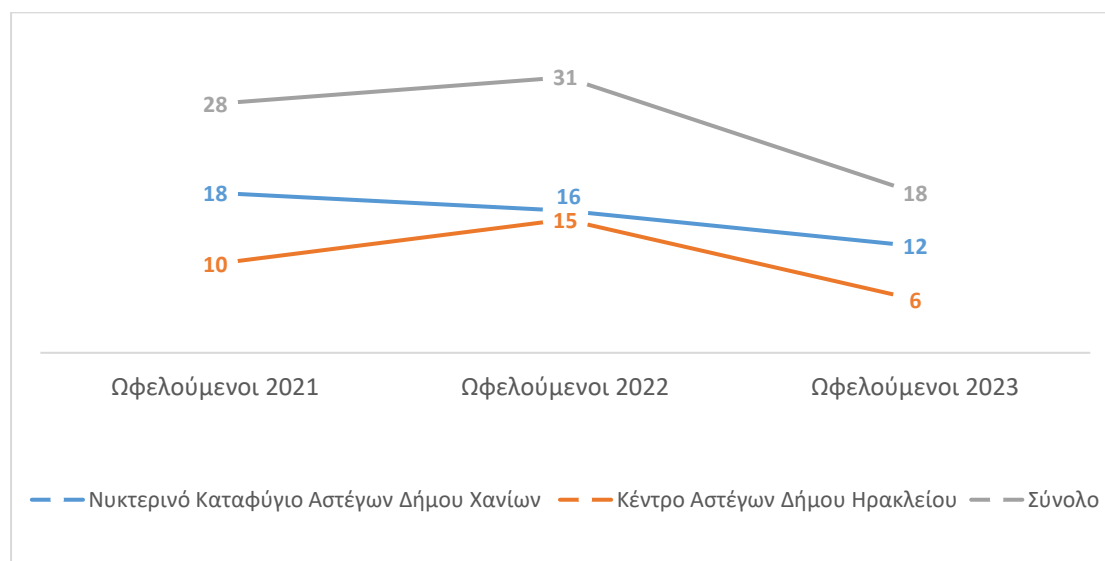
Παρακάτω παρουσιάζονται μέσα από γραφήματα η εξέλιξη του αριθμού των ωφελούμενων των δύο δομών καθώς και των αιτήσεων για την ένταξη σε αυτές. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω είναι αποτέλεσμα της χαρτογράφησης που διεξάγει το

Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης και αφορούν τους ωφελούμενους για τα έτη 2021, 2022 και 2023.

Αρχίζοντας με τον συνολικό αριθμό των ωφελούμενων αστέγων τα στοιχεία του γραφήματος 46 παρακάτω υποδεικνύουν ότι για το χρονικό διάστημα 2021 – 2023 παρατηρείται αρχικά αύξηση η οποία συνολικά στην Κρήτη είναι περίπου 10% ενώ στην συνέχεια ο αριθμός των ωφελούμενων μειώνεται κατά 42%. Το μοτίβο αυτό περιγράφει κυρίως το Κέντρο Αστέγων Ηρακλείου καθώς στο Υπνωτήριο Αστέγων του Δήμου Χανίων παρατηρούμε ότι ο αριθμός των ωφελούμενων συνεχώς μειώνεται.

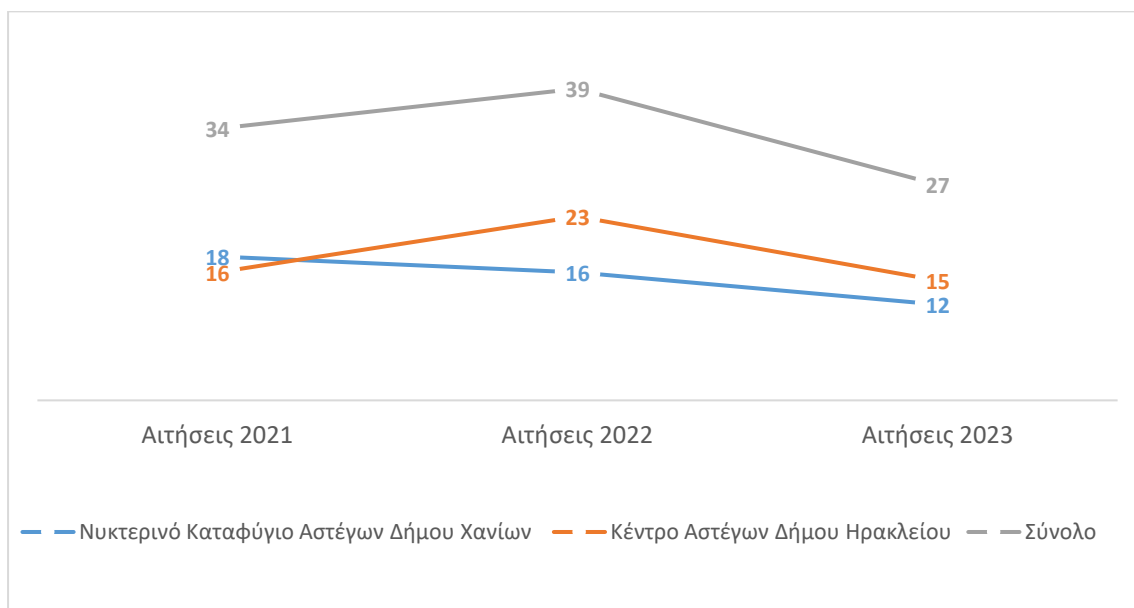
Διάγραμμα 46 Αριθμός ωφελούμενων των δομών που απευθύνονται σε άστεγους ανά Δομή

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Η γενική εικόνα που προκύπτει από την εξέταση του αριθμού των ωφελούμενων φαίνεται να επιβεβαιώνεται και από την εξέταση του αριθμού των αιτήσεων. Πιο αναλυτικά, παρατηρούμε ότι για το Υπνωτήριο Αστέγων του Δήμου Χανίων ο αριθμός των αιτήσεων ταυτίζεται με τον αριθμό των ωφελούμενων οπότε ακολουθούν το ίδιο μοτίβο αυτό της συνεχόμενης μείωσης. Ομοίως, οι αιτήσεις για το Κέντρο Αστέγων του Δήμου Ηρακλείου ακολουθούν το μοτίβο των ωφελούμενων, δηλαδή αρχικά αύξηση και στην συνέχεια μείωση.

Διάγραμμα 47 Αριθμός αιτήσεων των δομών που απευθύνονται σε άστεγους ανά Δομή

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης - Χαρτογράφηση Κοινωνικών Υπηρεσιών (2025)

Θεσμικό πλαίσιο – Λειτουργία

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται, όπως και στα υπόλοιπα κεφάλαια της έκθεσης, στοιχεία από την έρευνα της Ειδικής Υπηρεσίας διαχείρισης προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» σε σχέση με την Χαρτογράφηση των δομών Κοινωνικής Πρόνοιας. Τα στοιχεία αφορούν τις 2 δομές που παρέχουν υποστήριξη σε άτομα που ζουν σε συνθήκες αστεγίας

Αναφορικά με την ύπαρξη άδειας λειτουργίας, σύμφωνα με το ισχύων θεσμικό πλαίσιο τόσο το Κέντρο Αστέγων του Δήμου Ηρακλείου όσο και το Υπνωτήριο Αστέγων του Δήμου Χανίων λειτουργούν σύμφωνα με τα όσα ορίζει ο εσωτερικός τους κανονισμός και συνεπώς δεν χρειάζονται άδεια λειτουργίας.

Σε σχέση με την κυριότητα των κτιρίων, και οι δύο δομές στεγάζονται σε ιδιότητα κτήρια. Αναφορικά με την κατάσταση των κτηρίων, το Κέντρο Αστέγων του Δήμου Ηρακλείου βρίσκεται σε καλή κατάσταση, ενώ το κτίριο που στεγάζεται το νυκτερινό Υπνωτήριο Αστέγων του Δήμου Χανίων βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση.

Πίνακας 64 Κατάσταση των κτιρίων που στεγάζονται οι Δομές ανά Περιφερειακή Ενότητα

Δομή	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΗ
Κέντρο Αστέγων του Δήμου Ηρακλείου		1
Υπνωτήριο Αστέγων του Δήμου Χανίων	1	
Περιφέρεια Κρήτης	1	1

Το επόμενο ζήτημα που εξετάζεται είναι η προσβασιμότητα των δομών που προσφέρουν υποστήριξη σε άστεγα άτομα από Άτομα με Αναπηρία. Σύμφωνα με τα όσα κατέγραψε η έρευνα, Κέντρο Αστέγων του Δήμου Ηρακλείου είναι προσβάσιμο από ΑμεΑ, καθώς διαθέτει Ράμπα και WC ΑμεΑ. Αντίθετα, το Υπνωτήριο Αστέγων του Δήμου Χανίων δεν διαθέτει υποδομές πρόσβασης οπότε χαρακτηρίζεται ως μη προσβάσιμο από ΑμεΑ.

Υπό Σύσταση δομές

Ο Δήμος Ηρακλείου επιθυμεί τη δημιουργία νέων δομών για αστέγους: Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας Αστέγων εξαρτημένων από ουσίες, Υπνωτήριο για Αστέγους, Κέντρο Ημέρας για Αστέγους. Υπάρχει διαθέσιμο κτήριο προς αξιοποίηση για υπνωτήριο αστέγων χωρίς όμως να υπάρχουν σχετικές τεχνικές μελέτες. Σχετικά με τις λοιπές δομές Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας αστέγων εξαρτημένων από ουσίες, Κέντρο Ημέρας για αστέγους, στην παρούσα φάση το σημαντικότερο πρόβλημα είναι αυτό της χρηματοδότησης της λειτουργίας των δομών. Εφόσον υπάρξει δυνατότητα χρηματοδότησης τότε θα αναζητηθούν και τα κατάλληλα κτίρια που θα στεγάσουν τις δομές. Τότε, όμως προκύπτει ένα νέο πρόβλημα καθώς σύμφωνα με τα όσα απάντησαν στο ερωτηματολόγιο: «Υπάρχει σοβαρό ζήτημα στο Δήμο Ηρακλείου για εύρεση κτιρίων προς αξιοποίηση».

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία ο πληθυσμός που υποφέρει από έλλειψη στέγης συνεχώς αυξάνεται, κρίνεται λοιπόν επιτακτική η ανάγκη να ενισχυθούν οι δομές που προσφέρουν ανακούφιση σε άστεγους. Το συμπέρασμα αυτό αφορά το σύνολο της Περιφέρειας Κρήτης, τόσο στα μεγάλα αστικά κέντρα – ιδιαίτερα το Ηράκλειο στο οποίο συγκεντρώνεται ο μεγαλύτερος πληθυσμός αστέγων – αλλά και στις ΠΕ Λασιθίου και Ρεθύμνου όπου προς το παρόν δεν υπάρχει καμία υποστηρικτική δομή.

Επιγραμματικά Συμπεράσματα για τις Δομές Υποστήριξης Αστέγων

Συνεχής Αύξηση του Πληθυσμού Αστέγων αλλά Μειούμενος ο Αριθμός Ωφελούμενων στις Υφιστάμενες Δομές

Η απογραφή του 2021 κατέγραψε 1.863 άτομα που διαβιούν σε μη κανονικές κατοικίες, με τον μεγαλύτερο αριθμό στην ΠΕ Ηρακλείου (1.206 άτομα).

Οι βεβαιώσεις αστεγίας αυξήθηκαν κατά 200% μεταξύ 2022-2023, με τη μεγαλύτερη αύξηση στο Ηράκλειο.

Για το χρονικό διάστημα 2021 – 2023 παρατηρείται αρχικά αύξηση η οποία συνολικά στην Κρήτη είναι περίπου 10% ενώ στην συνέχεια ο αριθμός των ωφελούμενων μειώνεται κατά 42%.

Μικρός Αριθμός Υφιστάμενων Δομών

Στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργούν μόνο 2 δημόσιες δομές υποστήριξης αστέγων:

Κέντρο Αστέγων Δήμου Ηρακλείου

Νυχτερινό Καταφύγιο Αστέγων Δήμου Χανίων

Δεν υπάρχει καμία υποστηρικτική δομή στις ΠΕ Λασιθίου και Ρεθύμνου.

Κατάσταση Υποδομών και Προσβασιμότητα

Και οι δύο δημόσιες δομές στεγάζονται σε ιδιόκτητα κτήρια.

Το Κέντρο Αστέγων Ηρακλείου είναι σε καλή κατάσταση, ενώ το Υπνωτήριο Αστέγων Χανίων είναι σε μέτρια κατάσταση.

Μόνο η δομή του Ηρακλείου είναι πλήρως προσβάσιμη από ΑμεΑ (διαθέτει ράμπες και WC ΑμεΑ), ενώ το Υπνωτήριο Χανίων δεν διαθέτει προσβάσιμες υποδομές.

Μετά τα παραπάνω, έμφαση κατά προτεραιότητα προτείνεται να δοθεί:

1η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων κτιριακών υποδομών αστέγων

2η Προτεραιότητα

- Αναβάθμιση υφισταμένων δομών και βελτίωση της προσβασιμότητάς τους.

3η Προτεραιότητα

- Προμήθεια μέσων μεταφοράς

5) Ετοιμότητα των φορέων σε σχετική πρόσκληση

Από την ανάλυση των απαντήσεων που συλλέχθηκαν μέσω των ερωτηματολογίων της ΕΥΔ, προκύπτει ότι η ετοιμότητα των φορέων για συμμετοχή σε σχετική πρόσκληση χρηματοδότησης είναι χαμηλή, καθώς στο μεγαλύτερο ποσοστό δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες μελέτες, διαθέσιμα οικόπεδα ή σαφής προγραμματισμός για την υλοποίηση νέων κοινωνικών δομών.

Παρακάτω καταγράφονται, με στοιχεία από το ερωτηματολόγιο που αποστάλθηκαν από του φορείς, οι μελέτες που εκπονούνται, οι ολοκληρωμένες μελέτες και τα διαθέσιμα οικόπεδα ανά Περιφερειακή Ενότητα και δήμο και αφορούν σε κτηριακές υποδομές για δομές κοινωνικής πρόνοιας. Δεν εξετάζονται εδώ οι δομές Ψυχικής Υγείας που εμπίπτουν στον τομέα της υγείας και όχι της κοινωνικής πρόνοιας, τα ΚΔΑΠ αλλά μόνο τα ΚΔΑΠ-ΑμεΑ, καθώς η λειτουργία των ΚΔΑΠ δεν ανήκει στον πυρήνα των κοινωνικών δομών και οι Βρεφονηπιακοί και Παιδικοί Σταθμοί καθώς έχει ήδη γίνει ξεχωριστή χαρτογράφηση από την ΕΥΔ και το Παρατηρητήριο, η οποία ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2023. (Η εν λόγω χαρτογράφηση είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ Προγράμματος Κρήτη και του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης.)

- Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου

Στο Δήμο Ηρακλείου για ένα Κέντρο Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΗΦ) για ΑμεΑ, υπάρχει διαθέσιμο ιδιόκτητο οικόπεδο, όπου εκπονείται μελέτη για την ανέγερση της δομής. Επιπλέον ο Δήμος Ηρακλείου βρίσκεται στη διαδικασία αναζήτησης υφιστάμενων

κτιρίων από τον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να στεγάσει Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) για ΑμεΑ και Ηλικιωμένους. Η εύρεση κατάλληλων κτιρίων αποτελεί σοβαρό ζήτημα, καθώς δεν υπάρχει διαθέσιμος δημοτικός χώρος για τη δημιουργία αυτών των δομών.

Ο Δήμος Ηρακλείου επιθυμεί τη δημιουργία νέων δομών για αστέγους: Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας Αστέγων εξαρτημένων από ουσίες, Υπνωτήριο για Αστέγους, Κέντρο Ημέρας για Αστέγους. Υπάρχει διαθέσιμο κτήριο προς αξιοποίηση για υπνωτήριο αστέγων χωρίς όμως να υπάρχουν σχετικές τεχνικές μελέτες. Σχετικά με τις λοιπές δομές Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας αστέγων εξαρτημένων από ουσίες, Κέντρο Ημέρας για αστέγους, υπάρχει σοβαρό ζήτημα στο Δήμο Ηρακλείου για εύρεση κτιρίων προς αξιοποίηση.

- Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου

Στον δήμο Οροπεδίου Λασιθίου υπάρχει διαθέσιμο ιδιόκτητο οικόπεδο που μπορεί να αξιοποιηθεί για την ανέγερση νέας κοινωνικής δομής.

- Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου

Στον δήμο Αγίου Βασιλείου υπάρχει διαθέσιμο ιδιόκτητο οικόπεδο που μπορεί να αξιοποιηθεί για την ανέγερση νέας κοινωνικής δομής.

Στον Δήμο Αμαρίου έχει ολοκληρωθεί η μελέτη για τη ριζική ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση του κτιρίου όπου θα συστεγάζεται η Δημοτική Αστυνομία, το ΚΕΠ, Κέντρο Κοινότητας και τη δομή "Βοήθεια στο Σπίτι". Το έργο δεν έχει ακόμη χρηματοδοτηθεί.

Ο Δήμος Ανωγείων διαθέτει παραχωρημένο κτίσμα από το Υπουργείο Εργασίας για τη λειτουργία του Κέντρου Κοινότητας, το οποίο μπορεί να συστεγαστεί με Κοινωνικό Υπνωτήριο για επείγουσες ανάγκες φιλοξενίας αστέγων.

Στον δήμο Μυλοποτάμου, οι δομές Βοήθεια στο Σπίτι και ΚΗΦΗ στο Πέραμα αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα μετακινήσεων λόγω παλαιότητας του υπηρεσιακού οχήματος. Αναφέρεται η ανάγκη αντικατάστασης του οχήματος.

- Περιφερειακή Ενότητα Χανίων

Ο Δήμος Αποκορώνου εκπονεί μελέτες για τη Μονάδα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων – Γηροκομείο στα Σελλιά, ενώ διαθέτει ιδιόκτητο οικόπεδο για την ανέγερση της δομής.

Ο Δήμος Καντάνου-Σελίνου για τη δημιουργία ΚΗΦΗ Παλαιόχωρας προβλέπεται κοινωφελής χώρος για την ανέγερση ΚΑΠΗ από την πράξη εφαρμογής, όμως δεν έχει ολοκληρωθεί η απαραίτητη μελέτη, ενώ η διαδικασία απαλλοτρίωσης του οικοπέδου παραμένει σε εκκρεμότητα.

Ο Δήμος Κισσάμου σχετικά με τις δομές ΚΗΦΗ και ΚΔΑΠ ΑμεΑ, υπάρχει διαθέσιμο ιδιόκτητο οικόπεδο που μπορεί να αξιοποιηθεί για την ανέγερση νέου κτιρίου χωρίς; Να υπάρχουν σχετικές μελέτες.

Ο Δήμος Σφακίων διαθέτει κατάλληλο χώρο για τη δημιουργία Κέντρου Κοινότητας και ενδιαφέρεται για τη χρηματοδότηση της λειτουργίας.

Ο Δήμος Χανίων ολοκληρώνει μελέτη για ένα ενιαίο κτήριο Δομών Κοινωνικής Πρόνοιας, που χρηματοδοτείται από ΣΒΑΑ Χανίων 2021-2027.

6) Γενικά συμπεράσματα και προτεραιότητες για την αναβάθμιση και βελτίωση των κοινωνικών δομών.

Η χαρτογράφηση των κοινωνικών δομών στην Περιφέρεια Κρήτης ανέδειξε σημαντικές ελλείψεις, προκλήσεις και ανισότητες τόσο στην κατανομή των υποδομών όσο και στην πρόσβαση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στις παρεχόμενες υπηρεσίες. Οι διαφορές μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων είναι έντονες, με τις ΠΕ Ηρακλείου και Χανίων να συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό των δομών, ενώ στις ΠΕ Λασιθίου και Ρεθύμνου παρατηρούνται σημαντικά κενά.

Παράλληλα, η διαρκής αύξηση της φτώχειας, της ανεργίας, της ενδοοικογενειακής βίας και της γήρανσης του πληθυσμού έχει ενισχύσει τη ζήτηση για κοινωνικές υπηρεσίες, κάτι που θέτει επιπλέον πιέσεις στις ήδη υπάρχουσες δομές. Ωστόσο, πολλές από τις υποδομές λειτουργούν με περιορισμένους πόρους, ενώ η αδυναμία εξεύρεσης κατάλληλων χώρων και η χαμηλή ετοιμότητα των φορέων για την αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων δυσχεραίνουν τη δημιουργία νέων δομών.

Οι βασικοί άξονες προτεραιοτήτων για την ενίσχυση και χρηματοδότηση των κοινωνικών δομών καθορίστηκαν με βάση (1)τον αριθμό των ωφελούμενων και δυνητικών ωφελούμενων και βάση (2)τις ανισότητες κατανομής των κοινωνικών δομών μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων.

1. Συμπεράσματα ανά είδος δομής με βάση τον αριθμό των ωφελούμενων

Δομές για Ηλικιωμένους

- Οι υπηρεσίες για ηλικιωμένους έχουν υψηλή κάλυψη στην Περιφέρεια Κρήτης, μέσω του προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι αλλά και της Ημερήσιας Φροντίδας η οποία παρέχεται στα ΚΗΦΗ.
- Παρά την αύξηση της ζήτησης, οι περισσότερες δομές είναι επαρκείς, εκτός από συγκεκριμένους δήμους όπου χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση των δομών.
- Αξίζει να σημειωθεί η χαμηλή κάλυψη της επικράτειας της ΠΕ Λασιθίου, η οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Δομές για Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ)

- Διαπιστώνονται ελλείψεις σε Κέντρα Δημέρευσης ΚΔΗΦ και ΚΔΑΠ ΑμεΑ.
- Η ΠΕ Ηρακλείου διαθέτει τις περισσότερες δομές, ενώ οι υπόλοιπες ΠΕ παρουσιάζουν ανεπαρκή κάλυψη.
- Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη δομών στις ΠΕ Λασιθίου και Ρεθύμνου.

Δομές για Άτομα σε Φτώχεια

- Οι κοινωνικές δομές όπως τα **κοινωνικά παντοπωλεία, τα κοινωνικά φαρμακεία και τα συσσίτια** καταγράφουν αύξηση των ωφελούμενων, ιδίως στα αστικά κέντρα.
- Οι δήμοι με τη μεγαλύτερη αύξηση των ωφελούμενων είναι ο Δήμος Ηρακλείου και ο Δήμος Χανίων, όπου πρέπει να ενισχυθούν οι δομές.

- Η ΠΕ Λασιθίου καταγράφει μείωση ωφελούμενων, γεγονός που ενδέχεται να συνδέεται με ελλιπή πρόσβαση στις υπηρεσίες.

Δομές για Κακοποιημένες Γυναίκες

- Στην Κρήτη λειτουργούν **τρεις δημόσιες δομές** και ένας ξενώνας που υποστηρίζεται από μη δημόσιο φορέα.
- Η ΠΕ Λασιθίου **δε διαθέτει καμία δομή** υποστήριξης, οπότε πρέπει να εξεταστεί τουλάχιστον η λειτουργία ενός κέντρου συμβουλευτικής γυναικών.
- Οι υφιστάμενες δομές χρειάζονται ενίσχυση, καθώς η αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας είναι ραγδαία.

Δομές για Άστεγους

- Υπάρχουν μόνο **δύο δομές** (Ηράκλειο και Χανιά), ενώ **οι ΠΕ Ρεθύμνου και Λασιθίου δεν διαθέτουν καμία.**
- Ο Δήμος Ηρακλείου έχει προγραμματίσει τη σύσταση νέων δομών, αλλά αντιμετωπίζει πρόβλημα εύρεσης κτιρίων.
- Πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα χρηματοδότησης δομών σε Ρέθυμνο και Λασιθί.

Δομές για απροστάτευτα παιδιά, Δομές για Ρομά και Δομές για μετανάστες (πλην Κέντρων Κοινότητας)

- Σε ολόκληρη την Περιφέρεια Κρήτης δεν υπάρχουν εξειδικευμένες δομές που να απευθύνονται αποκλειστικά σε απροστάτευτα παιδιά, μετανάστες ή Ρομά.
- Πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα χρηματοδότησης υποστηρικτικών δομών για τις παραπάνω ομάδες του πληθυσμού.

2. Ανισότητες μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων

ΠΕ Λασιθίου

- Παρουσιάζει τις περισσότερες ελλείψεις στις δομές κοινωνικής πρόνοιας.
- Δεν υπάρχει υποστήριξη κακοποιημένων γυναικών, ούτε υποστήριξη αστέγων.

ΠΕ Ρεθύμνου

- Έχει κενά στις υποστηρικτικές δομές για άτομα σε φτώχεια, ΑμεΑ και άστεγους.

ΠΕ Χανίων

- Παρουσιάζει αύξηση της ζήτησης για κοινωνικές υπηρεσίες.
- Χρειάζεται ενίσχυση των υποδομών για αστέγους.
- Οι κοινωνικές δομές είναι ανεπαρκείς στην ενδοχώρα.

ΠΕ Ηρακλείου

- Διαθέτει τον μεγαλύτερο αριθμό κοινωνικών δομών.
- Οι μεγαλύτερες ανάγκες εντοπίζονται στην εύρεση κατάλληλων κτιρίων για νέες δομές.
- Χρειάζεται ενίσχυση των υποδομών για άτομα με αναπηρίες και άστεγους.
- Οι κοινωνικές δομές είναι ανεπαρκείς στην ενδοχώρα.

Η χαρτογράφηση των κοινωνικών δομών στην Κρήτη ανέδειξε σοβαρές ανισότητες στην πρόσβαση στις υπηρεσίες πρόνοιας. Οι περιοχές με τις μεγαλύτερες ελλείψεις πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα στη χρηματοδότηση. Δομές που δεν υπάρχουν πρέπει να δημιουργηθούν άμεσα, ενώ οι υφιστάμενες δομές χρειάζονται αναβάθμιση και στήριξη.

Η κατανομή των διαθέσιμων πόρων πρέπει να γίνει με έμφαση στην κάλυψη των μεγαλύτερων ελλείψεων, διασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση στις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας σε όλη την Κρήτη.

4. Προτεινόμενες προτεραιότητες συγκεντρωτικά

1η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων Δομών Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων στους δήμους όπου το ποσοστό κάλυψης των ηλικιωμένων είναι μικρότερο από το μέσο όρο την Περιφέρειας Κρήτης.
- Δημιουργία νέων ΚΔΑΠ και ΚΗΦ ΑμεΑ
- Δημιουργία νέων κτιριακών υποδομών για στέγαση δομών παροχής υπηρεσιών Κοινωνικά Παντοπωλεία, Συσσίτια, πλυντήρια και Κοινωνικά Φροντιστήρια
- Δημιουργία νέων κτιριακών υποδομών για στέγαση δομών παροχής υπηρεσιών σε ευάλωτες ομάδες (πχ κέντρα κοινότητας, κέντρα ΡΟΜΑ & μετανάστευσης)
- Δημιουργία νέων κτιριακών υποδομών υποστήριξης κακοποιημένων γυναικών
- Δημιουργία νέων κτιριακών υποδομών αστέγων

2η Προτεραιότητα

- Αναβάθμιση των υφισταμένων ιδιόκτητων υποδομών όλων των κοινωνικών ομάδων ωφελούμενων και βελτίωση της προσβασιμότητάς τους.
- Προμήθεια μέσων μεταφοράς ηλικιωμένων

3η Προτεραιότητα

- Δημιουργία νέων Δομών Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων στους δήμους όπου το ποσοστό κάλυψης των ηλικιωμένων είναι μεγαλύτερο από το μέσο όρο την Περιφέρειας Κρήτης
- Προμήθεια αυτοκινήτων μεταφοράς ΑμεΑ, μέσω διανομής αγαθών, μέσω μεταφοράς
- Προμήθεια κινητών μονάδων παροχής υπηρεσιών σε ευάλωτες ομάδες (πχ κέντρα κοινότητας, κέντρα ΡΟΜΑ & μετανάστευσης)

